VANDAAG

COLLOR DE MELLO ...president...

106E JAARGANG — NO.: 294 DINSDAG 19 DECEMBER 1989

AMIGOE

Prikje

Zogezegd zwegen de Statenleden de crematiewet dood

HERRENBERG PRESENT BIJ OVERLEG

Desi Bouterse: Nog veel problemen op te lossen

■*BOUTERSE*

Brunswijk voert bij Militair Gezag besprekingen met leger

PARAMARIBO - Legerbevelhebber Desi Bouterse en Junglecommando-leider Ronnie Brunswijk hebben maandag in Paramaribo besprekingen gevoerd op het kabinet van het Militair gezag. Bouterse noemde de komst van Brunswijk naar de hoofdstad "historisch" en "een serieuze aanzet tot stopzetting van het wapengeweld". De bevelhebber ontving maandagmiddag journalisten tussen de besprekingen door, nadat hij president Ramsewak Shankar officieel op de hoogte had gesteld van zijn ontmoeting met Brunswijk. "Men moet echter nog niet in hoera-stemming zijn, want er moeten nog veel problemen worden opgelost", aldus Bouterse.

Bouterse zei dat er vermoedelijk nog voor het eind van het jaar overleg zal worden gevoerd tussen het Nationaal leger, het Junglecommando en de Tucayana-indianen, de derde strijdende partij in Suriname. Brunswijk, die door de bevelhebber persoonlijk was opgehaald voorbij de militaire post Stolkertsijver langs de weg van Paramaribo naar Moengo, verklaarde naar Paramaribo te zijn gekomen met het doel vrede te bereiken. "Als het Junglecommando geen vrede zou willen, was ik vandaag niet hier. De vrede moet zo snel mogelijk worden bereikt", aldus Brunswijk. Hij was vergezeld van tien zwaarbewapende manschappen die zich tijdens het overleg tussen de beide commandanten in de ontvangstzaal van het kabinet ophielden.

PROBLEMEN

Tot de nog op te lossen problemen die Bouterse opsomde, behoort de betrokkenheid van de bauxietmaatschappij Suralco "bij het in stand houden van de logistiek van het Junglecommando". De bevelhebber wijdde hier niet over uit, maar vroeg zich wel af of de regering daarvan op de hoogte is.

Een ander probleem is de betrokkenheid van het Junglecommando bij de aanval op de militaire post in Kraka in het Brokopondogebied. Bij deze aanval, volgens het Militair gezag gepleegd door blanke huurlingen, kwamen twee weken geleden zeven militairen om het leven. "De bijdrage die leden van het Junglecommando hieraan hebben geleverd moet worden opgehelderd", aldus Bouterse.

AFSPRAKEN

Verder moeten er volgens hem afspraken worden gemaakt over de rol van Frits Hirschland, een Nederlander die optreedt als adviseur en woordvoerder van het Junglecommando. Hirschland, die Suriname illegaal binnenkwam, bevindt zich sinds enkele weken in Moengo, waar het Junglecommando en de steungroep die zich Unie voor Democratie en bevrijding noemt, zijn gelegerd.

Het akkoord dat de Unie in oktober met parlementsvoorzitter Jaggernath Lachmon tekende is voor Bouterse eveneens een probleem. Volgens dit akkoord mag de Unie namelijk controleposten instellen voorbij de militaire post in Stolkertsijver in de richting van Moengo. Dit heeft volgens Bouterse tot gevolg dat indianen in oost-Suriname verstoken zijn van levensmiddelen en medicamenten.

INDIANEN

De bevelhebber noemde de indianen een groep waarmee serieus rekening gehouden moet worden. Sinds eind augustus voeren gewapende indianen strijd uit protest tegen het Akkoord van Kourou, de vredesovereenkomst tussen de regering en het Junglecommando. De Tucayana's vonden dat zij bij de opstelling van het akkoord betrokken hadden moeten zijn. Volgens Bouterse is de uitvoering van het akkoord "onmogelijk", een mening die hij met Brunswijk deelt. "Door het Akkoord van Kourou zijn andere gewapende groeperingen ontstaan. Er is dus fundamenteel iets fout met dat akkoord", aldus Bouterse.

De bevelhebber hoopt dat de regering achter zijn dialoog met Brunswijk staat. "Het leger ontkomt er niet aan een rol te vervullen en een bijdrage te leveren aan vrede", zei hij.

De aartsvijanden Bouterse en Brunswijk hadden elkaar bijna een maand geleden al gesproken in oost-Suriname, voor het eerst sinds de guerrillastrijd in 1986 begon. Bij hun tweede ontmoeting, maandag op het kabinet van het Militair gezag in Paramaribo, was de leiding van de Nationale democratische partij, de politieke arm van het leger, aanwezig. Opvallend was ook de aanwezigheid van Henk Herrenberg, ex-directeur van het kabinet van Bouterse, die nu een adviserende rol lijkt te spelen.

■*BRUNSWIJK*

THE NOËL SINGERS

■ *ORANJESTAD — The Noël Singers is een groep jongeren, die traditiegetrouw met de Kerstdagen op TeleAruba verschijnt.*

In het afgelopen weekeinde werden op verschillende openbare plaatsen opvoeringen gegeven die zeer in de smaak vielen. Het tv-programma was zo goed ingeslagen, dat het aan verschillende tv-stations in de regio is verkocht.

Op 24 december hebben The Noël Singers om acht uur een speciaal programma op TeleAruba, dat gesponsord wordt door Aruba Bank Ltd.

Wegens kou Olieprijs in VS omhoog

NEW YORK - De prijzen van ruwe olie op de termijnmarkt in New York zijn maandag flink gestegen onder invloed van de koude in de Verenigde Staten.

De notering van West Texas Intermediate, de belangrijkste Amerikaanse oliesoort, ging voor levering in januari omhoog met 1,12 dollar tot 22,22 dollar per vat (van 159 liter). De prijzen van ruwe olie werden omhoog getrokken door de grote vraag naar lichte stookolie. Volgens handelaren zijn er daarvan onvoldoende voorraden aangelegd in de verwachting dat er weer een zachte winter zou komen. Eerder deze maand gingen de prijzen van ruwe olie ook omhoog toen er in Europa krapte op de stookoliemarkt ontstond door een periode van ko'

EET SMAKELIJK!

DE rijkskeuringsdienst van waren in Den Haag heeft in 1988 weer de meest uiteenlopende ongerechtigheden in voedingsmiddelen aangetroffen. Het jaarverslag vermeldt onder meer een scherpe mitrailleurgranaat in een zak verse zandvrije mosselen, een condoom in een kuipje margarine en een scherpe spijker in een ijsje. Glas werd gevonden in advocaat, mosterd, pindakaas, appelmoes, rozijnebrood en in filet americain en een gehaktbal.

Naar aanleiding van een Chinees kookprogramma was er volgens de keuringsdienst een hausse in de omzet van woks en wadjangs. In de handel kwamen ook inferieure exemplaren voor, die bij de eerste malen gebruik allerlei verontreiniging afgaven.

De keuringsdienst verrichtte vorig jaar 21 onderzoeken naar radioactiviteit. In drie soorten paddestoelen werd de norm van 600 becquerel voor radioactieve besmetting overschreden. Het betrof in dit geval een zelf gedroogde, in het Gooi geplukte paddestoel en twee Poolse soorten.

Nederlandse heideho-ning, Oosteuropese jam, Turkse thee, havermout en een Zuidhollandse eetbare paddestoel vertoonden daarentegen nauwelijks enige of geen aantoonbare besmetting.

Bij de inspectie van adressen waar garnalen werden gepeld, trof de keuringsdienst ernstige wantoestanden aan op het gebied van hygiene. Een controle-actie leverde in twee dagen 61 processen-verbaal op. De keuringsdienst noemt het in haar jaarverslag "zeer betreurenswaardig" dat een thuispelverbod weer tot medio 1990 is uitgesteld.

Premier Oduber naar Europa

Over overleg over vestiging industrie

ORANJESTAD — Voor zijn vertrek naar Europa verklaarde premier Nelson Oduber, die vergezeld was van de secretaris van de Raad van Ministers Epie Wever, dat hij onder meer in België besprekingen zou voeren over de mogelijke vestiging van een Belgische bierbrouwerij op Aruba alsmede de vestiging van een pharmaceutisch bedrijf van wereldnaam.

Sinds maart zouden hierover reeds besprekingen gaande zijn in verband met de verscheidenheid in de economie die de regering wil brengen. Het laatste bedrijf zou zich vooral met export bezig houden en van Europa naar het Caribisch gebied willen komen, waarvoor enige landen kandidaat zijn en Aruba hoog genoteerd staat.

Zoals bekend bezoekt de premier ook Nederland waar hij onder meer ontmoetingen zal hebben met premier Lubbers die nu met zijn nieuwe regering is aangetreden en met de nieuwe minister van Arubaanse/Antilliaanse Zaken, mr Hirsch Balin. Premier Oduber wil een duidelijk standpunt van Nederland, in het bijzonder van de nieuwe bewindsman van Arubaanse Zaken over wat standpunt van de derde regering Lubbers is ten aanzien van 1996. De premier herhaalde dit door middel van een 'boodschapper' te willen vernemen, maar wel op regeringsniveau.

Bij noodweer in Europa 24 doden

LONDEN - De storm die maandag voor de derde achtereenvolgende dag grote delen van Europa teisterde, heeft zeker 24 mensenlevens geëist. Zondag vielen er veertien doden. Volgens de weersvoorspellingen is het einde van het stormachtige weer nog niet in zicht.

Ter hoogte van de Azoren was er geen spoor meer te bekennen van de twaalfkoppige bemanning van de gezonken Spaanse vissersboot Velasco II, zo maakte de Portugese marine bekend. In Groot-Brittannie verloren vijf mensen het leven toen de helikopter die zij gehuurd hadden neerstortte, kort nadat zij in een vliegende storm vertrokken waren van het vliegveld Biggin Hill in zuidoost-Engeland. De Franse kust had het opnieuw zwaar te verduren. Opgewekt door winden met een snelheid van meer dan honderd km per uur beukten enorme golven op de kust.

KUALA LUMPUR - In Malaysia is maandag een helikopter van de luchtmacht verongelukt. Gevreesd wordt dat alle zestien inzittenden daarbij om het leven zijn gekomen. Het ongeluk gebeurde in Sarawak bij slecht weer.

Lula da Silva erkent nederlaag

Sarney bereid voortijdig op te stappen in Brasilia

BRASILIA - President Jose Sarney van Brazilie heeft maandag verklaard dat hij bereid is het ambt voortijdig over te dragen aan gekozen president Fernando Collor de Mello als het congres zich daarvoor uitspreekt.

Dit heeft het officiele Braziliaanse persbureau Radiobras meegedeeld. Volgens de grondwet zou de nieuwe president op 15 maart in functie moeten treden. Dan heeft Sarney zijn termijn van vijf jaar erop zitten.

In de Braziliaanse presidentsverkiezingen van zondag heeft "de arbeider" het inderdaad weer afgelegd tegen "de miljonair". Toen maandagavond bijna 86 procent van de stemmen geteld waren, bleek dat de centrumrechtse Collor bijna vijf procent meer stemmen had gekregen dan zijn linkse tegenstander Luis Inacio 'Lula' da Silva.

Vooraanstaande politici uit het kamp van Lula's Socialistische arbeiderspartij (PT) gaven maandag ruiterlijk toe dat Lula met enkele miljoenen stemmen verschil had verloren. Het was de eerste keer sinds 1960 dat de Brazilianen naar de stembus konden. De verkiezingen markeren de terugkeer naar de democratie na twee decennia militaire dictatuur. Collors aanhang kwam vooral uit het platteland en uit de kleinere steden.

Internationale samenwerking op zee heeft resultaat

Luchtmacht, politie te water en 'Rus' redden jacht en bemanning

WILLEMSTAD — Op maandagmorgen is door samenwerking van de Koninklijke Luchtmacht, de politie te water en een Russische tanker de in zinkende stadium verkerende zeilboot 'Bon Bini' van de ondergang gered.

's Morgens vroeg kwam bij het Rescue Coördination Center (RCC), van de Koninklijke Luchtmacht, via Curacao Radio de melding binnen dat de trimaran 'Bon Bini' dringend hulp nodig had. De bemanning van de zeilboot had contact opgenomen op de internationale noodfrequentie met de mededeling dat de boot door het hevige noodweer van de afgelopen dagen lek was geslagen. De 'Bon Bini' maakte veel water, de motor werkte niet meer en er was slechts één zeil beschikbaar om de boot een beetje bestuurbaar te houden. De zeilboot kon echter niet op eigen kracht veilig, de haven van Curaçao bereiken en vroeg daarom dringend assistentie.

Het bleek dat de boot zich op zo'n zeven mijl zuid van Curaçao bevond, bijna al in het zicht van de haven. Onmiddelijk werd een F-27M van de Koninklijke Luchtmacht gereed gemaakt en binnen het uur vloog de Friendschip boven de onfortuinlijke zeilboot. De vijf bemanningsleden waren, terwijl de trimaran zwaar op de golven stampte, met man en macht aan het hozen om het jacht toch drijvende te houden.

Via de RCC werd de politie te water om assistentie gevraagd om zowel de bemanning als de boot te redden. Door de zware zeegang werd gevreesd dat de politieboot, die immers niet geschikt is voor zwaar sleepwerk, de 'Bon Bini' niet zou kunnen slepen. Hierop werd ook de Smit Duitsland te hulp geroepen waarop dit schip de haven verliet.

VOLHOUDEN

De beide schepen gingen op volle kracht op weg naar de 'Bon Bini', een tocht die toch ongeveer een klein uurtje in beslag zou nemen. De bemanning van zeilboot gaf te kennen dat zij niet meer vol kon houden aangezien ze al bijna 24 uur aan het hozen waren en uitgeput raakten.

Hierop werd door de bemanning van de F-27M de Russische tanker 'ADYGEJA' gevraagd assistentie te verlenen aangezien deze tanker het

Op het moment dat een sloep dichst in de buurt was. De kapitein van de tanker stuurde zijn schip zonder aarzelen in de richting van de zeilboot en maakte zich op om de bemanning aan boord te nemen in geval van het daadwerkelijk zinken van de 'Bon Bini'.

van 'ADYGEJA' langszij de zeilboot kwam, naderde ook de politieboot het jacht en werd besloten dat de laatste het de 'Bon Bini' op de sleeptouw zou nemen. Daarop keerde de sloep terug naar de Russiche tanker waarna het schip zijn reis kon volgen. Toen bleek dat de politieboot de zeilboot zelf terug kon slepen naar de haven van Curaçao kon de Smit Duitsland eveneens terugkeren naar de St. Annabaai.

De F-27M van de Koninklijke Luchtmacht bleef nog even rondcirkelen boven de schepen totdat duidelijk bleek dat er geen verdere assistentie meer nodig was. Inmiddels zijn zowel de bemaning van de 'Bon Bini' als de zeilboot zelf weer veilig op Curaçao.

Christoffelpark 25 december- 1 januari gesloten

WILLEMSTAD — Het Christoffelpark maakt hierbij bekend, dat het park en het Museum Savonet op 25 december 1989 en 1 januari 1990 gesloten zijn.

De laatste avondwandeling bij maanlicht, die geheel in de Kerstsfeer lag op afgelopen zaterdag was een zeer geslaagde afsluiting van de activiteiten van 1989. De grote indjuboom bij de ingang van het park, geheel versierd met grote kalabassen in Kerstkleuren, bracht alle deelnemers gelijk in Kerststemming en na afloop van de wandeling zongen ze allen uit volle borst mee onder leiding van Edzel Provence.

Andere hoogtepunten waren het betreden van de parkietenslaapzaal in het mahokkenbos, waar de wandelaars met een oordovend concert van de parkieten werden begroet en met het zien van drie herten op de vlakte van de saliña. Kortom, het was een zeer geslaagde Kerstavond, getuige de zeer enthousiaste reacties van alle aanwezigen.

Het Christoffelpark kan terugblikken op een leuk en drukbezocht jaar met vele leuke activiteiten voor jong en oud, en hoopt dit in 1990 voort te zetten.

De 'Tien keiharde eisen' van PAN

Curaçao redt het alleen als Nederlandse provincie

WILLEMSTAD — De nieuwe politieke partij Pro Provincia Antilliaanse Nederlanders (PAN) gelooft dat slechts een staatkundige relatie met Nederland de tien keiharde eisen voor een welvarende moderne gemeenschap kan garanderen. Deze eisen zijn: een georganiseerd onderwijs, een betrouwbaar waterdistributiesysteem, een goed elektriciteitsnet, internationale en betrouwbare telecommunicatiesystemen, een acceptabele gezondheidszorg, een betrouwbare vorm van rechtspraak, een stabiel monetair stelsel, een goed onderhouden rioleringssysteem, bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van de burger, participatie op de internationale markt en een betrouwbare landsverdediging. In een kort betoog stelt de partij die zich reeds eerder uitspraak voor een status van Curaçao als provincie van Nederland, dat een relatie met Caribische eilanden, noch met de VS, noch met Venezuela garanties biedt voor de handhaving van de tien eisen.

Staatkundige onafhankelijkheid, dan wel economische onafhankelijkheid wijst de partij sowieso af. Het streven naar onafhankelijkheid betekent de facto het streven opnieuw te beginnen met verschillende verworvenheden. Het is in het Nederlands Antilliaanse geval niets anders dan het wiel opnieuw uitvinden.

Bovendien betekent het onafhankelijkheidsstreven een gemeenschap isoleren van het internationaal verkeer en de internationale economie. Terwijl de rest van de wereld probeert meer zakenrelaties te hebben met overige werelddelen, zal men bezig zijn nieuwe technologie en uitvindingen te onthouden van het volk.

Wat betreft een relatie met de Caribische eilanden: de eilanden zullen zeker op cultureel, agrarisch en 'human resources'-gebied tot een bepaald punt elkaar steun kunnen geven. Curaçao in het bijzonder zal zeker op verschillende gebieden uitsteken boven de overige eilanden en in zekere gevallen gelijk staan. Desondanks dat, dienen de politici voorzichtig te zijn en het volk erop te wijzen dat Curaçao en de overige Caribische eilanden tezamen als een eenheid de Curaçaose gemeenschap zeker niet het voldoen aan de 'Tien keiharde eisen' garant kunnen stellen. Aldus PAN.

TAALBARRIERE

De partij geeft in het bericht aan de pers niet uitgebreid aan waarom een Caribische band niet voldoet. Wel wijst PAN op de taalbarrière. Een Caribische bond zou betekenen dat de Antilliaanse bevolking het Papiamentu op zou moeten geven voor Engels als officiële voertaal.

Als Engels toch de officiële taal moet worden, dan ziet PAN Curaçao nog liever een relatie aangaan met de VS. Dit land is economisch draagkrachtiger en biedt meer zekerheid voor de Curaçaose gemeenschap. Evenwel zal de Antilliaanse Nederlander - de meerderheid van de Curaçaose bevolking - problemen ondervinden met de Amerikaanse cultuur. Ook de ommezwaai van een Nederlandstalige burger naar een Engelssprekende burger is irreëel, vindt PAN.

VENEZUELA

De relatie met Venezuela wordt bemoeilijkt omdat de rechtspraak en het monetaire stelsel in dat land niet zonder meer navolgenswaardig zijn. Ongeacht de bekendheid van de Antillen met de Venezolaanse geschiedenis, ondanks de verbintenis via de televisie en de Spaanse taal zijn er ook zeker obstakels in de cultuur en in het onderwijs.

Door eliminatie van de mogelijkheden blijft volgens de redenering van PAN alleen een relatie met Nederland over. Deze relatie bestaat al 35 jaar en maakte het voldoen aan de tien keiharde eisen tot nu toe mogelijk, hoewel enkele verbetering wenselijk zijn. Andere argumenten die pleiten voor de band met Nederland zijn dat het Nederlandstalige onderwijs op de Antillen een goed niveau heeft, vergeleken met de rest van de wereld en dat het Nederlands staatsburgerschap erkend is.

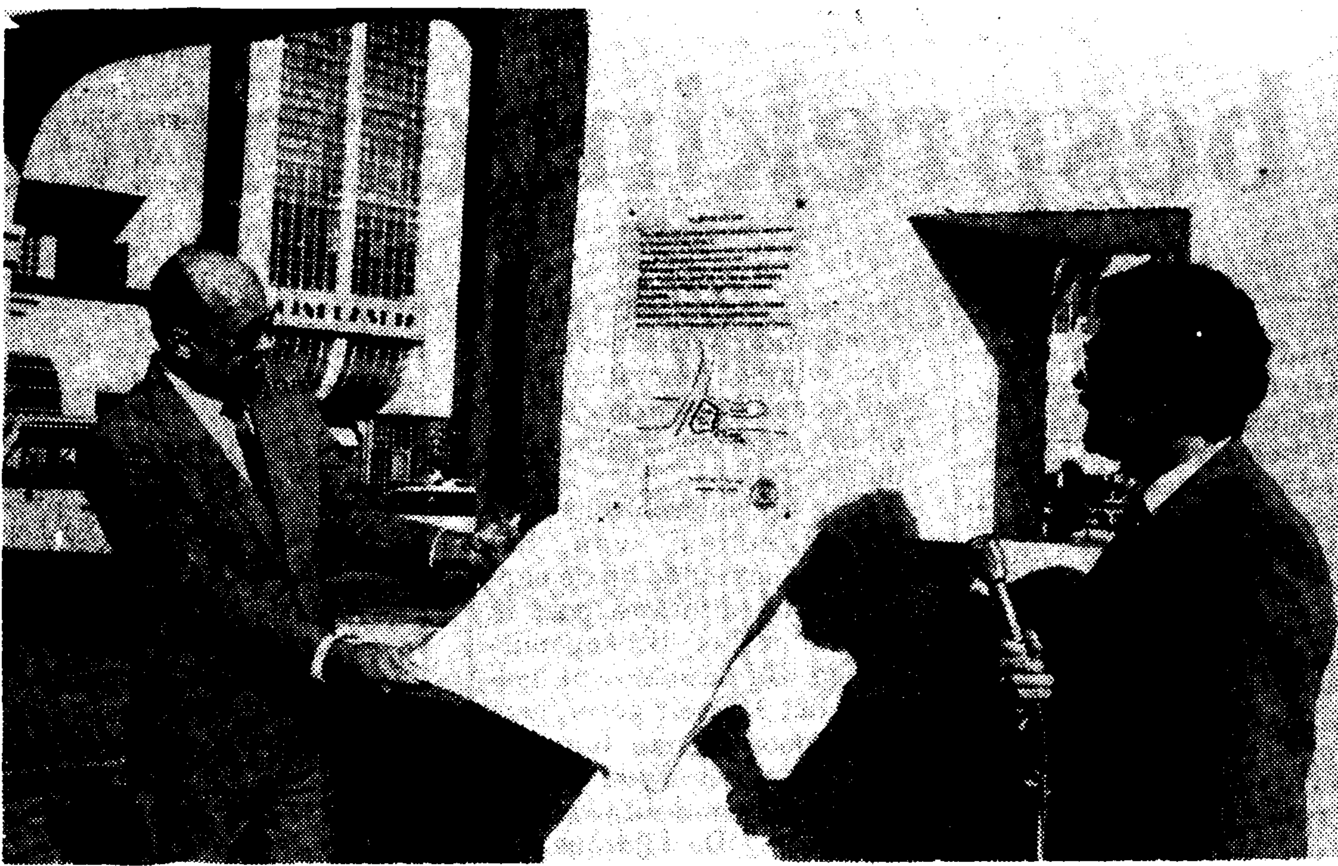
Bovendien zijn de banden met het Europese deel van het Koninkrijk hecht. Partido Provinsial schat dat er zeker 100.000 Antilliaanse Nederlanders woonachtig en werkzaam zijn in Europa.

TUSSENOPLOSSING

De politieke partij stelt duidelijk dat autonoom zijn in het Koninkrijk een tussenoplossing voor Curaçao is voor een nieuwe hervorming van het Koninkrijk. Het autonoom blijven in het Koninkrijk is geen alternatief voor de staatkundige problemen. Curaçao beschikt over de menselijke hulpbronnen maar beschikt niet over de overige middelen om te kunnen voldoen aan de 'tien keiharde eisen'. Er zijn enorm grote bedragen gemoeid met het onderhouden van de openbare wegen, het aanbrengen van riolering, het onderhouden van water- en elektriciteitsvoorzieningen, subsidie voor het onderwijs en het dok en voor de investeringen in de telecommunicatie, de gezondheidszorg, de politie en de woningbouw. Daargelaten de klachten en tekortkomingen die men nu reeds onderkent in de samenleving, aldus Partido Provinsial.

PAN concludeert dat Curaçao zich ook in de nooit een eigen Curaçaos staatsburgerschap kan veroorloven. De miljarden guldens die dat kost, zijn niet op te brengen voor een kleine en kwetsbare economie. Sociaal en economisch is het niet verantwoord om te streven voor een eigen staatsburgerschap. Aansluiting bij Nederland is het meest haalbare. Als een provincie zal Curaçao altijd meer autonomie krijgen, met een souverein eilandelijk provinciaal bestuur. Tot zover het betoog van de politieke nieuweling. PAN rept met geen woord over de andere Antilliaanse eilanden en Aruba.

Anderhalve eeuw wachten op poort

WILLEMSTAD— Wat doe je met een als monument bedoelde nieuwe stadspoort? Wordt die in gebruik genomen, als je hem niet gaat gebruiken dan voor de sier? Wordt die geopend? En wat als er niks te openen valt, omdat er geen deur in de poort zit? Vragen die nu niet meer relevant zijn. Gisteren werd namelijk de plaquette onthuld die de serviceclub Rotary heeft laten inmetselen in de stadspoort die volgens historische tekeningen gebouwd is. De poort zou volgens oude plannen deel moeten hebben gaan uitmaken van de verdedigingswerken voor Punda. De oorlog tussen Nederland en België deed het plan in de toen nog niet uitgevonden ijskast belanden. Nu - 155 jaar later - is de bouw alsnog uitgevoerd. Een receptie sloot de oplevering officieel af. Gedeputeerde Mendes de Gouveia en Rotary-voorzitter Steve Boom (rechts) hielden een korte redevoering. In een doorkijkje maakte Amigoe-fotograaf Ken Wong een foto van (van links naar rechts) ingenieur Doran, aannemer Vreekamp, Philips-manager Allan Pouwen, archeoloog Jay Haviser en Piet Tuin, past-president van de service-club.

Gepensioneerden vergeten groep in samenleving

WILLEMSTAD — De Unie voor gepensioneerden op de Nederlandse Antillen heeft zondag een gezellige kerstsamenzijn voor zijn leden georganiseerd in hoffi Markonia. De meeting werd door de leiding aangeduid als zeer geslaagd omdat veel leden op hun uitnodiging reageerden. In zijn welkomstspeech zei president Frank Willem, van de UPAH, dat gepensioneerden een vergeten groep is in de Curaçaose samenleving. Daarom betekent zo'n gezellige dag waarop ze elkaar ontmoeten veel voor deze mensen.

'Dagelijks vinden wij bewijzen dat er geen rekening wordt gehouden met gepensioneerden. Vaak wordt er gezegd: Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Dit is ook de waarheid maar ze vergeten hierbij dat zonder de gepensioneerden van gisteren en die van vandaag er geen jeugd nog volwassenen zouden zijn', aldus Willem.

Centraal orgaan voor belangenbehartiging opgericht

Gepensioneerden moeten extra bijdrage levereen

WILLEMSTAD — Op het laatste congres van het overkoepelend orgaan van de regionale vakbewegingen C.L.A.T. werd een confederatie onder de naam C.L.A.T.J.U.P. opgericht. De Unie van gepensioneerden van de Nederlandse Antillen U.P.A.H. en de Algemene centrale van Curaçaose werknemers C.G.T.C. werden lid/oprichter van het nieuwe orgaan dat opkomt voor de belangen van de gepensioneerden.

Over de te betalen quota voor de nieuw opgerichte centrale organisatie konden de vakbewegingen uit de verschillende lidstaten echter het met elkaar niet eens worden. Unaniem werd besloten om de quota voorlopig te stellen op honderd dollar per aangesloten lid. De leden hebben de opdracht meegekregen om in eigen kringen te onderhandelen en dan met een voorstel te komen van het te betalen bijdrage.

VASTHOUDEN

De lidstaten waren van mening dat de quota per vakbeweging niet kon worden bepaald door de stemverhoudingen binnen de organisatie omdat de enorme koersverschillen ten op zichte van dollar (de munteenheid waarin de bijdrage betaald dient te worden) voor de lidstaten desastreus zijn. Daarbij vonden de vertegenwoordigers van de vakbewegingen dat het centrale orgaan rekening moest houden met het zeer lage pensioeninkomen van de individuele leden van de vakbewegingen in de verschillende lidstaten.

De gepensioneerde werknemers moeten een additionele bijdrage leveren aan de C.L.A.T.J.U.P. via hun respectievelijke vakbonden. En dit gaat hun financiële reserves te boven, vonden de vertegenwoordigers van de vakbonden. Zij pleitten ook voor een andere verdeling waardoor de contributie niet verhoogd moet worden. De C.L.A.T.-vertegenwoordigers konden begrip opbrengen voor de diverse standpunten maar bleven echter vasthouden aan de quota. 'De vakbewegingen hadden vooraf moeten beseffen dat zonder een behoorlijke jaarlijkse contributie zo'n breed opgezet orgaan niet stand kon houden', aldus de centrale organisatie.

WILLEMSTAD — Te Campo Alegre heeft de SOD de vrouw P.R. opgehaald. In haar slaapkamer had zij een trouwring, een vingerring en een armband als onderpand opgeborgen.

Rapporteurs werpen vooruitblik

Economen voorspellen voor Curaçao welvaartsgroei van vijf procent

WILLEMSTAD —Op 18 december is een publikatie verschenen met de titel 'Economic outlook 1990'. Het betreft een gezamenlijke studie van het departement van HIW en het Sociaal Economisch Planbureau naar de huidige economische situatie en de verwachtingen voor het komende jaar: daaruit blijkt dat een economische groei van vijf procent wordt verwacht. De inflatie zal ongeveer drie procent bedragen. Aldus een RVD-bericht.

In tegenstelling tot 1986 en 1987 vond er in 1988 een voorspoedig herstel plaats van de economie. Volgens een voorlopige schatting bedroeg de groei in '88 ruim zes procent (reëele groei van 3,5 procent). De opleving was vooral te danken aan de gunstige internationale economische ontwikkelingen en de nieuwe investeringen en het daarop gerichte progreso-beleid.

De belangrijkste peilers hebben een opmerkelijke groei doorgemaakt in 1988/89. Een aanzienlijke versterking in de toeristische infrastruktuur ging vergezeld met gunstige ontwikkelingen in het verblijfs- en cruisetoerisme. De raffinage- activiteiten namen toe en ook bij de CDM gaat het goed. De offshore-sector liep minder sterk terug dan aanvankelijk werd gevreesd. Activiteiten in het bedrijfsleven vertoonden evenzo een groei.

Als gevolg van de groei in de havenactiviteiten veerden de activiteiten in de transport-opslag en telecommunicatie aardig op.

Het persbericht maakt verder melding van herstel van de informele en formale economie. De consumptieve bestedingen groeiden, de huren en grondprijzen stegen. Ook de werkgelegenheid nam toe, het aantal vestigingen in het toerisme en de horeca groeide ook, terwijl de inflatie laag was in vergelijking met internationale prijsontwikkelingen. Het inflatietempo zwakte in het tweede halfjaar af, na een versnelling in de prijsontwikkeling eind 1988. Dit zal waarschijnlijk resulteren in een inflatie- percentage van 3,5 tot 4 procent voor 1989. Voor 1990 wordt verwacht dat de inflatie rond de 3 procent zal bedragen.

Crematiewet in alle stilte goedgekeurd

Staten unaniem over maximumstraf drugshandelaren:levenslang 'zitten'

WILLEMSTAD —De Staten zijn gisteren na een relatief kort en zakelijk debat accoord gegaan om de maxiumstraf voor drugshandelaars te verhogen tot levenslang zitten. Ook werd overeenstemming bereikt over de introduktie van een geldboete tot een maximum van vijf miljoen gulden voor degenen die zich met deze illegale handel bezig houden. Een ander belangrijk punt is dat goederen, afkomstig uit drugstransacties, verbeurd verklaard kunnen worden. Dit wordt mogelijk door wijziging van de Opiumlandsverordening uit 1960 en van het Wetboek van strafrecht. Het parlement gaf daarnaast, zonder dat iemand het woord voerde, haar goedkeuring aan de ontwerplandsverordening houdende regels met betrekking tot de crematie, waardoor in het vervolg in de Antillen crematoria opgericht kunnen worden.

Beide ontwerpen verschenen al eerder op de agenda voor openbare behandeling in de Staten, maar de behandeling van de voorstellen werd uitgesteld tot gisteren.

BEZITTINGEN

Tijdens de spreekbeurten over de verhoging van de maxiumumstraf voor drugshandelaren bleek al snel, dat alle fracties die verhoging toejuichen: verhoging van de straf zal immers hopelijk een remmend effect hebben op de drugshandel en daardoor ook op het desastreuze effect daarvan op vele bewoners van deze eilanden. Wat ook duidelijk werd, is dat sommige fracties méér willen, verder willen gaan. Zo blijkt de DP Curacao fractie voorstander, om op álle goederen beslag te leggen, wanneer een drugsbaas gepakt wordt: dat is helaas in dit stadium niet mogelijk, meldde minister van Justitie, mr Ivo Knoppel. De wetgeving inzake bezittingen en eigendommen is waterdicht: algehele herziening van die wetten zal nodig zijn, voor dat kan gebeuren.

UITLOKKING

Don Martina, fractieleider van de MAN pleitte voor introduktie van het principe van 'uitlokking' om politie en justitie meer bewegingsvrijheid en mogelijkheden te geven. Minister Knoppel blijkt daar een beetje sceptisch over: uitlokking is momenteel nog strafbaar en moet bijzonder goed worden omschreven in de wet om misbruik te voorkomen. Door de gisteren goedgekeurde wijzigingen, zal de politie wel gemakkelijker kunnen optreden: zo zal men auto's en vaartuigen kunnen betreden wanneer het vermoeden bestaat dat in deze voertuigen of boten drugs worden vervoerd.

DOODSTRAF

Een ander lid, Jopi Abraham van de DP Bonaire, liet weten voorstander te zijn van de doodstraf als maximumstraf, voor degenen die zich schuldig maken aan de handel in verdovende middelen. Als het parlement zulks wenst, dan kan die straf in de wet ingebouwd worden. Momenteel echter is doodstraf niet mogelijk, met uitzondering van hoogverraad in oorlogstijd.

UITLEVERING

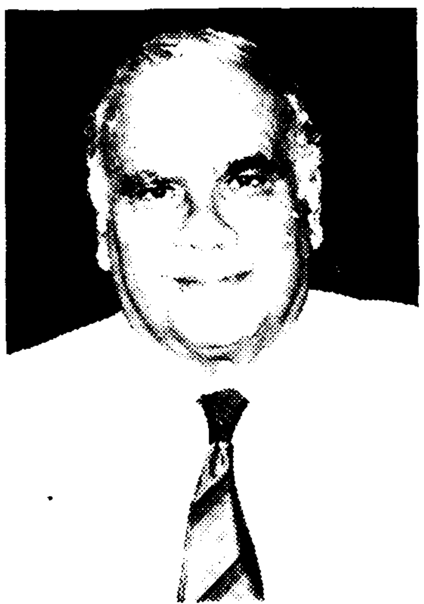
Alle leden waren het erover eens dat drugs de gemeenschap veel kwaad doen en dat het de hoogste tijd wordt dat ook de 'grote jongens' worden gepakt. Consensus bestaat ook over de noodzaak om te komen tot uitleveringsverdragen met derde landen. Dit standpunt werd nadrukkelijk herhaald toen uit de cijfers die de minister voorlas bleek, dat 70% van alle personen die in de gevangenis zitten voor drugszaken buitenlanders zijn en dan met name Colombianen, Venezolanen en Jamaicanen. De minister meldde dat zich enige 'technische' problemen voordoen ten aanzien van uitleveringsverdragen: het betreft hier een koninkrijksaangelegenheid en Nederland heeft als eis gesteld dat de gevangenis in de landen in kwestie van hetzelfde niveau moet zijn als de cellen in Nederland: één man per cel. Diverse parlementariërs vinden dat Aruba en de Antillen daar een hartig woordje met Den Haag over moeten spreken: het gaat om onze gevangenissen, die boordevol zitten, het is onze zaak, zo stelde de DP-er Onofre Bikker.

■*DE WEEVER*

COCAINE EN BASE

Uit andere cijfers die de minister van Justie noemde, bleek dat in 1987 228 personen werden opgesloten in verband met drugs (99 werden er dat jaar veroordeeld wegens drugs), in 1988 werden 209 personen wegens drugs opgesloten (69 werden veroordeeld), terwijl tot 26 november dit jaar 226 mensen werden opgesloten in verband met een drugszaak. 94 Mensen werden tot heden veroordeeld. Wat betreft de hoeveelheid cocaine en base, die in de loop der jaren in beslag genomen werd bleek uit Knoppels cijfers dat de politie in 1987 224 kg in confisceerde, de douane nam dat jaar 1979 kg in beslag. In 1988 werden door de politie en douane respectievelijk 91 kg en 70.6 kg geconfisceerd. De politie kan nog geen cijfers geven over de hoeveelheid van dit jaar; de douane onderschepte dit jaar reeds 170 kg. 'Er is dus geen vast patroon,' aldus de minister van Justitie, gisteravond tijdens het openbare debat in de Staten.

■*SOLIANA*

Daar bleek ook, dat hij noch de leden van het parlement voorstander zijn om verdovende middelen te legaliseren om zo te trachten er een einde aan te maken: de prijzen zullen weliswaar omlaag gaan, maar het effect van overmatig drugsgebruik als gevolg van de legalisatie zal een vernietigend effect hebben op komende generaties, meldde Knoppel.

PROSTITUTIE

Knoppel was het met Jopi Abraham eens, dat drugshandel en gebruik hand in hand gaan met andere illegale activiteiten als geldspelen, alcoholisme, prostitutie. De minister beloofde dat het O.M. het aanpakken van deze zaken prioriteit geeft en zei dat men ook op eilandelijk niveau, waar de gezaghebber het laatste woord heeft, er die mening op nahoudt.

SPEURHONDEN

Over de ontwikkelingen bij de politie-opleidingsschool, waar nu meer dan 80 leerlingen een opleiding volgen, bleek de minister zeer te spreken, evenals over de samenwerking met de Rijkspolitie en de centrale recherche inlichtingendienst in Den Haag, die onlangs voor 17 leden van het Antilliaanse korps een opleiding verzorgden. De minister maakte melding van de al geïnstalleerde gemengde Nederlands- Antilliaanse commissie die als taak heeft het Antlliaanse politiekorps door te lichten en waar nodig bijstand te geven. Vandaag zouden de voorlopige bevindingen aan de minister van jusitie kenbaar worden gemaakt. Knoppel moemde verder de oprichting van een speurhondencentrale, waar honden en hun 'bazen' opgeleid zullen worden om op een snelle en effectieve manier drugs te kunnen opsporen, inclusief de nieuwe drugs 'crack' en 'ice'.

■*EVERS-MELFOR*

MINIMUMSTRAFFEN

Diverse leden lieten tijdens de openbare vergadering weten, voorstander te zijn van fikse straffen. Opvallend is dat de eisen van het Openbaar Ministerie voor drugsdelicten vaak stukken hoger liggen dan de beslissingen van de rechters. Zo werd tot nu toe nooit tien jaar gegeven wel acht of negen jaar. Daarop stelden verschillende parlementariërs voor, naast een maximumstraf ook minimumstraffen in te voeren. Knoppel zei dat, volgens hem, beter even afgewacht kan worden: op basis van de hoogte van de straffen die in de toekomst de rechters geven, kunnen de Staten altijd nog wettelijk mimimumstraffen invoeren.

SABA

Will Johnson van de WIPM Saba stelde voor, de leeftijd waarop jongeren legaal alcoholhoudende drank mogen kopen te verhogen van 16 naar 18 jaar. Een wetsontwerp met een voorstel daartoe is onderweg, zei hij. Johnson bracht in herinnering, hoe eerder dit jaar een politieagent om het leven werd gebracht op Saba en zei dat drugs in het spel waren. 'Officieel is die link niet gelegd. Officieus echter, staat vast dat er een link was tussen de moord en drugs.' De agent werd, zoals bekend, op klaarlichte dag door een inwoner van Saba, die een psychiatrische patiënt bleek te zijn, doodgeschoten in zijn jeep.

Mevrouw Millicent de Weever van de DP Sint Maarten zei dat de invoering van de levenslange gevangenisstraf voor de wereld een duidelijk signaal moet zijn dat de Antillen wat dit betreft geen grapjes maken. 'Drugshandel ondermijnt onze democratische rechtsstaat. We moeten de wereld laten weten dat we de vrede op de Antillen wensen te handhaven,' aldus het lid van Sint Maarten, dat daar aan toevoegde dat Sint Maarten met een groot probleem kampt om doeltreffend te kunnen optreden: een groot tekort aan politiepersoneel.

ZUMBI-EILANDEN

Het NVP Statenlid, mevrouw Yolanda Evers- Melfor vroeg aandacht voor de hele jonge mensen: die zouden opgevangen moeten worden vóór het te laat is, door ze bijvoorbeeld te plaatsten in het GOG. Minister Knoppel antwoordde hierop, dat de Opiumlandsverordening aan een algehele en grondige herziening onderworpen wordt. Het tekort aan politiemensen werd ook door Monchin Soliana van de DP Bonaire genoemd: drugshandelaren zouden zeker op een dun bevolkt eiland als Bonaire eigenlijk veel sneller gepakt moeten worden. Soliana was een van de leden die zich duidelijk uitsprak tegen de legalisatie van drugs: dat zou deze eilanden veranderen in 'zumbi-eilanden.'

BEWIJZEN

Minister Knoppel wilde de Statenleden duidelijk maken, dat het berechten van verdachten, niet zomaar kan. 'Om iemand te berechten heb je bewijzen nodig, de politie komt niet snel aan bewijzen.' De regering is in elk geval bereid er geld tegen aan te gooien om degenen die het slachtoffer zijn geworden van drugsverslaving een handje te helpen. Zo komt er een opvangcentrum op Curacao. Met de bouw wordt begin volgend jaar begonnen. Dit project gaat 1,3 miljoen gulden kosten. In totaal is zeven miljoen gulden op de begroting gevoerd om drugsmisbruik tegen te gaan en mensen op te vangen. Hoe en wanneer die gelden besteed worden zal nog besloten moeten worden.

De voorstellen voor de wijziging van de twee wettn werden na een debat van ongeveer vijf uur unaniem goedgekeurd.

Hierna volgde de behandeling van de crematiewet: Statenleden noch de minister van Volksgezondheid, Louis Gumbs van volksgezondheid, voerden het woord. De circa 35 artikelen tellende verordening werd unaniem aangenomen, waarna de openbare vergadering geschorst werd tot vanmorgen negen uur, toen de behandeling van de landsbegroting over 1990 begon.

BRUHA?

ZELDEN heerste er zo'n serene stilte tijdens een vergadering van de Staten van de Nederlandse Antillen als gisteravond toen de Crematielandsverordening ter sprake werd gebracht. Alle Statenleden luisterden (ademloos?) naar de aparte opsomming van de artikelen, terwijl de titel van het onderwerp toch een mondvol was: 'Ontwerp-landsverordeninghoudende regelen met betrekking tot het verbranden van lijken en tot wijziging van enige algemene verordeningen in verband met die regelen'.

Of de Statenleden hadden al hun kruit verschoten bij de behandeling van de wijziging van de Opiumlandsverordening - waarbij het Bonaireaanse Statenlid Jopie Abraham zelfs de doodstraf wenste ingevoerd te zien -, of het crematie-ontwerp was zo degelijk voorbereid dat er niets meer aan toe te voegen was of de Statenleden waren als de dood voor dit gespreksonderwerp.

Bruha?

Aanrijdingen

WILLEMSTAD — Dit weekeinde raakten twaalf mensen gewond bij ongelukken in het verkeer. Volgens de politie veroorzaakten de 47 aanrijdingen een schade van 143.275 gulden.

HET WEER

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur l.t.:

Licht tot half bewolkt met in de nacht- en ochtenduren kans op een enkele plaatselijke bui.

Matige tot vrij krachtige oostelijke wind (tussen tien en 22 knopen)

Momenteel bevindt zich in de omgeving van de Benedenwindse eilanden geen enkel weersysteem dat ons weer kan beïnvloeden. De vochtigheid in de aangevoerde lucht kan in de komende 24 uur echter tijdelijk voldoende zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

COMMENTAAR

Patroonsgedrag

VOORZICHTIG maar voor de goede verstaander zeer duidelijk heeft de scheidende gouverneur van de Nederlandse Antillen prof. dr René Römer gisteren in zijn laatste toespraak tot de Staten van de Nederlandse Antillen doen blijken, dat hij geen langdurig voortbestaan voorziet van de Antillen-van-Vijf. Hij baseert die mening op de middelpuntvliedende krachten vanuit twee polen: Curaçao vanuit het zuiden en Sint Maarten vanuit het noorden. Krachten die met name zijn toegenomen op het moment dat in 1983 tijdens de Ronde Tafel Conferentie het uittreden van Aruba uit het Antilliaans verband werd mogelijk gemaakt.

Vijfentwintig jaar hadden Den Haag en de Antilliaanse politici reeds kunnen onderkennen, dat de Nederlandse Antillen uiteen zouden vallen, indien zij op dat moment de publikaties van dr René Römer hadden bestudeerd en serieus hadden genomen. Want die wetenschapper, die later gouverneur zou worden, kwam toen al zeer wel gefundeerd tot de conclusie dat de Nederlandse Antillen een rechtsgemeenschap en geen levensgemeenschap vormen.

Een levensgemeenschap, zo betoogde Römer in die tijd reeds en hij herhaalde deze stelling gisteren, wordt immers gekenmerkt door gevoelens van solidariteit en collectiviteitsbesef. Dergelijke gevoelens zijn nimmer, of zeer sporadisch, onderling welgemeend getoond. Het machtige Curaçao heeft - onder psychologische invloed van de vroegere betiteling 'kolonie Curaçao' waaronder de overige eilanden ressorteerden? - immer het eilandgebied Aruba behandeld als een te vertrappen onderdanige, die, zodra die de kans zag aan de clausules van de baas te ontsnappen, met welke risico's dan ook, op eigen benen gaat staan. Sint Maarten is de grenzeloze bemoeizucht - en de grenzeloze desinteresse, wanneer het om penibele centenkwesties ging - terecht meer dan beu en wil zich, nu de economische ontwikkeling zulks mogelijk maakt, ontdoen van het knellende Willemstad-keurslijf. Nota bene: niet los van Nederland, maar van Curaçao! En Bonaire heeft evenmin meer behoefte aan het patroonsgedrag van Fort Amsterdam, sinds het besef doordringt, dat de Jumbo's rechtstreeks naar het Flamingo-eiland kunnen vliegen, boordevol toeristen die een onderkomen krijgen in door Bonaire zelf gebouwde resorts.

Een Antilliaans volk heeft nimmer bestaan en bestaat niet. Zo luidt, harder gezegd, de stelling van de wetenschapper dr René Römer. En hij heeft gelijk. Een bewoner van Curaçao zal zich nooit Antilliaan noemen op het eiland zelf, maar zodra hij zich in Bangkok bevindt is hij dat wél; een bewoner van Bonaire voelt zich op zijn eiland een Bonaireaan en geen Antilliaan, wél in Sao Paulo; een bewoner van Sint Maarten, een bewoner van Sint Eustatius en een bewoner van Saba zullen op het eigen eiland zich aan een buitenlander niet voorstellen als een Antilliaan, wél wanneer zij in Los Angeles, in Tokio of in Stockholm verblijven. In het buitenland zijn de Bonaireanen, de Curaçaoënaars en de bewoners van de Bovenwindse eilanden Antillianen, want zij maken deel uit van een rechtsgemeenschap met hetzelfde paspoort: het Nederlandse.

Dat Nederlandse paspoort zou - zeker gezien de huidige kleur ervan - de rode leidraad kunnen zijn aan de hand waarvan de eilanden, geheel uit eigen vrije wil en zonder de dwingende ex-koloniale hand van Nederland, kunnen geraken tot samenwerkingsovereenkomsten in een federaal verband of binnen een Gemenebest-relatie met Nederland. De tijd is er nu rijp voor, omdat er (nog) geen sprake is van een 'extreem insularisme', waarvoor de scheidende gouverneur gisteren waarschuwde. Onze eilanden maken momenteel een gelijkmatige economische ontwikkeling door, zodat wij op alle eilanden een nagenoeg zelfde welvaartspeil kennen. Met vrijwillige onderlinge overeenkomsten kunnen de eilanden voorkomen dat er dermate grote welvaartsverschillen ontstaan, dat die de 'splijtzwam insularisme' gaan voeden.

Hiermee zou de 'Federatie Antillen' een voorbeeld kunnen worden voor het Caribische gebied, waar tot nog toe nauwelijks sprake is van samenwerking. Alle fraaie benamingen van organisaties, die regelmatig congressen, conventies en vergaderingen houden, kunnen dat feit niet verhelen.

Gouverneur Römer noemde in zijn afscheidstoespraak de organisatie CARICOM: Caribbean Community and Common Market, als een voorbeeld van een organisatie, waarvan de leden het samenwerkings-credo met de lippen belijden maar er toch niet echt in geloven. Eerdere Caribische samenwerkingsvormen, die uiteen ploften: de Caraïbische Commissie (1946-1961); de Caraïbische Organisatie (1960-1965); de Westindies Federation (1958-1962).

De grondslag voor het falen van deze organisaties kan als volgt worden samengevat: de eilanden kennen geen economieën die elkaar aanvullen en opvangen, terwijl het sterk op-zichzelf-gericht zijn van elk der deelnemende eilanden (een kenmerk van elk eiland) een onneembaar obstakel vormt voor het creëren van een gemeenschappelijke markt.

Een 'Federatie Antillen' zou samen met Aruba historie kunnen schrijven door te komen tot een hechte vorm van samenwerking in het besef dat het gezegde luidt: 'Samen sterker dan alleen' en in het besef dat de mate van afhankelijkheid evenredig kan zijn aan de mate van onafhankelijkheid.

Maar bovenal dient het patroonsgedrag uit Fort Amsterdam te verdwijnen.

Aanhouding

WILLEMSTAD — Agenten van het wijkbureau Montagne hebben in verband met diefstal en heling de verdachte E.K. (29) aangehouden. Hij werd ervan verdacht de fiets van een jongen uit de buurt weggenomen te hebben. Zelf verklaarde hij de fiets van een zekere M. gekocht te hebben voor veertig gulden. Alleen kon hij niet duidelijk maken wie die bewuste M. was. K. moest derhalve naar het recherchebureau.

Nieuw systemm betalen autobelasting:

Dagelijks duizend oproepen deur uit

ORANJESTAD — De Ontvanger komt met een nieuw systeem voor het betalen van Autobelasting in de hoop dat dit verlichting zal brengen in de enorme drukte bij het kantoor aan de Paardenbaaistraat.

Het nieuwe systeem, dat geldig is voor de Autobelasting 1990, houdt in dat de automobilist een oproepingskaart krijgt met de datum waarop hij zijn nummerplaat moet betalen. De nummerplaat wordt niet meer bij één der loketten afgegeven, maar zal per post bij de automobilist thuis worden bezorgd.

In de periode van 3 januari tot en met 15 februari zullen per dag maximaal duizend automobilisten worden opgeroepen. Een persoon, die meer dan een auto heeft, zal op meerdere data naar het Ontvangerskantoor voor betaling moeten gaan. Een persoon, die verzuimt te betalen op de hem toegewezen datum, kan op een andere datum betalen, maar een snelle service wordt hem niet gegarandeerd.

Men kan ook op het overheidskantoor in San Nicolas zijn Autobelasting betalen als dit maar op de aangewezen datum geschiedt.

Viana-fonds keert 63 mille uit

ORANJESTAD — Het Viana Charity Fund heeft dit jaar een bedrag van 63 duizend florin aan de liefdadigheid geschonken.

Dit bedrijf werd verdeeld onder alle charitatieve stichtingen die hebben voldaan aan de vereisten om in aanmerking te komen voor een donatie. Het bestuur van het Viana Charity Fund bestaat uit: voorzitter Urbano Maduro, penningmeester Tico Croes, secretaris Ebby Arends, commissarissen Brian James en Raymond Croes.

FTA-voorzitter: Waar blijft casino-controle?

ORANJESTAD — FTA-leider Anselmo Pontilius wil van de minister van Justitie weten waar nu de controlecommissie voor de casino's blijft, waarover reeds vijftien jaar wordt gepraat, rapporten gemaakt en studiereizen werden gemaakt.

Hij wijst erop, dat onder meer in 1976 de huidige premier als gedeputeerde naar Las Vegas reisde om daar het controlesysteem te bestuderen. Intussen zijn de regeringen gegaan en gekomen, doch geen van hen had de moed om de casino-eigenaren aan te spreken over het invoeren van een controlesysteem. In dit verband wijst Pontilius erop, dat twee jaar geleden de AHATA een rapport aan de regering overhandigde, waaruit bleek dat de regering ieder jaar vijf miljoen dollars verliest, omdat er geen behoorlijke controle op de casino's is.

Pontilius is van mening dat het nu toch wel de hoogste tijd is een dergelijke commissie te benoemen en hierin personen te benoemen die durven op te treden.

ORANJESTAD — *Het busbedrijf Arubus herdenkt dezer dagen zijn tien-jarig bestaan met de nodige activiteiten. Zo werd in Centro di Barrio Brazil een receptie voor genodigden gehouden.*

Foto: het ogenblik dat minister van Vervoer en Communicatie Elio Nicolaas en de directie van Arubus een toast uitbrengen op nog vele gezonde jaren voor het busbedrijf.

Opnieuw rechtszaak

ORANJESTAD — De twee hotel/timesharing projecten Casa Grande nv en Playa Blanca nv hebben een rechtszaak aangespannen tegen de regering-Oduber.

Beide projecten hadden van de vorige regering - evenals Harbour Town - de toezegging dat zij bij hun project een casino konden bouwen. Thans ontvingen zij bericht van de regering dat zij niet op een casinovergunning behoeven te rekenen. Dit in het kader van het regeringsbesluit geen casinovergunningen aan timesharingprojecten te geven. In verband met deze weigering spanden beide zaken een kort geding aan dat donderdagmorgen voor de rechter dient.

***

DE JAPANSE autoproducent Toyota koopt de Amerikaanse aluminiumfabriek Bodine Aluminum in St. Louis. De prijs is dertig miljoen dollar. De fabriek zal gaan leveren aan Toyota's Amerikaanse dochteronderneming Toyota Motor manufacturing. Bodine wordt onderdeel van Toyota Motor corporate services of North America.

***

DE VOORAANSTAANDE Spaanse bankier Pedro Toledo is op 54-jarige leeftijd overleden in de Verenigde Staten. Toledo had samen met Jose Angel Sanchez Asiain de leiding bij Banco Bilbao Vizcaya, de grootste commerciele bank van Spanje. De bank ontstond in 1988 door een fusie van Banco de Bilbao en Banco de Vizcaya.

In Harbourtown-casinozaak

Regering: verbaasd over reactie AHATA

ORANJESTAD — Met verbazing verklaart de regering-Oduber de reactie van de AHATA te hebben ontvangen naar aanleiding van het feit, dat de indruk werd gewekt dat de regering geen respect voor het recentelijk vonnis in Harbour Town-casinozaak zou tonen.

Zoals bekend sprak de AHATA zijn ernstige bezorgdheid uit, dat Harbour Town steeds naar de rechter moet stappen om recht gedaan te krijgen, hetgeen het vertrouwen en de zekerheid van investeerders en burgers niet ten goede komt. 'Verbazing', aldus de regering, 'omdat op 13 december de AHATA van één der ministers een uiteenzetting kreeg over de gang van zaken'.

AFGEKEURD

Uitvoerig gaat de regering dan nog eens in waarom bedoelde brief werd geschreven om nog eens het standpunt van de regering te benadrukken, dat in zijn vergadering van 21 november werd besloten dat aan timesharingsprojecten geen casinovergunning meer wordt gegeven. De regering wijst erop, dat ook zij het recht heeft, evenals Swain Wharf zou hebben, hoger beroep aan te tekenen wanneer de regering het niet eens is met het vonnis, hetgeen hier het geval is.

Tenslotte verzoekt de regering indien Swain Wharf lid van de AHATA is aan Leo van Veen van Swain Wharf te laten weten dat diens uitlatingen, waarbij terug gegrepen wordt naar de Duitse bezetting in Nederland - zoals Van Veen voor de radio zou hebben verklaard - door de regering afgekeurd en onverantwoordelijk worden genoemd.

***

EEN TOENEMEND aantal Japanse bedrijven heeft te kampen met een tekort aan arbeidskrachten, zo blijkt uit rapport van het Japanse ministerie van Arbeid. Van de industriele bedrijven heeft 52 procent een tekort aan werknemers. In de groothandel, de winkelbedrijven en restaurants is dit percentage 48.

Coastal-contract

ORANJESTAD — 'Wij kunnen niet accepteren dat Coastal Oil chantage op ons gaat plegen door electriciteit tegen een hoge prijs te leveren'. Zo liet de FTA-voorzitter Anselmo Pontilius gisteren weten.

Hij zei, dat de FTA inderdaad de regering gefeliciteerd heeft met de ondertekening van het Coastal-contract, maar dat de FTA van mening is dat de fouten die in het contract prijken, te wijten zijn aan het feit dat de onderhandelingen gevoerd werden door een 'groep', zoals altijd. De sociale partners werden er niet bij betrokken en het zijn weer de arbeiders die de consequenties moeten dragen, vindt Pontilius.

Hij wees op twee grote gevaren in het contract: Coastal kan meerdere nv's oprichten en hiervoor belastingvrijdom voor vele jaren blijven krijgen en de verkoop van electriciteit, niet aan de regering, maar aan de gemeenschap. 'Het hele parlement heeft gefaald door deze fouten niet te corrigeren', aldus de FTA-voorzitter. Volgens hem moeten regering en parlement in de positie verkeren om opnieuw te onderhandelen over het Coastal-contract en de 'barbariteiten' hierin corrigeren, zonder vrees dat Coastal zal kunnen gaan dreigen van Aruba weg te gaan.

'Per slot van rekening heeft Aruba leren leven zonder raffinaderij en wij geloven, dat wij ook kunnen overleven zonder raffinaderij', zo bracht Pontilius nog naar voren.

***

HET AMERIKAANSE concern Westinghouse heeft drie bedrijven op het gebied van automatisering verkocht aan AEG, onderdeel van het Westduitse concern Daimler-benz. Er is geen bedrag genoemd. De drie Amerikaanse bedrijven hebben samen ongeveer tweehonderd werknemers

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe

POLITIE 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30 uur **The Big Score** (action, 18 jr).

*****

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakepearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur; maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

*****

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7-A t/o Eagleclub): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-18.00 uur. Voor spoedgevallen is één der artsen 24 uur per dag bereikbaar via tel.: 24300, page 238.

*****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

TELEARUBA
DINSDAG: 18.00 X'mas special: 'The snow man'; 18.30 Fiesta di mucha; 19.30 Purba ku keshi; 19.45 Political program: 'ADN'; 20.00 Telenoticias; 20.30 X'mas special: 'Candlelight ceremony'; 21.00 CNN international news; 21.45 X'mas special: 'Kings of Kings'; 24.25 Sluiting.

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300).
Bezoekuren:
Kinderafdeling: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur.
Andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

PROTESTANTSE KERK: 19.00 uur belijdeniskatechisatie bij ds Van den Doel.

BON BIN FESTIVAL: 18.30 uur in Fort Zoutman (optredens van Tipico Ola Tropical, Pierewietje, gaitagroep Brisas Juvenil, een dandegroep en dansgroep Teatro di Danza Arubano).

ALLIANCE FRANÇAISE D'ARUBA: iedere maandagavond I-A beginners en III conversatie, iedere dinsdagavond I-A beginners en iedere woensdagavond I-B semi-gevorderden en II gevorderden. Aanvang is om 19.30 uur in het Colegio Arubano, lokaal 60, 61 en 62.
Voor informatie inzake lidmaatschap e.d. Lilian Eilers, presidente (tel.: 24953).

*****

WOENSDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**); openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

AUTOKEURINGSLOKAAL SAN NICOLAS: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30/13.00-16.00 uur.

STICHTING TOT BEVORDERING VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van 08.00-12.00/13.00-16.00 uur - Medical Centre, Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48833 toestel 219/225.
Bij de praktijken in het Wit Gele Kruisgebouw: dinsdag van 10.00-12.00 uur te Noord 66, tel.: 23425; 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat/Emmastraat, tel.: 23168; woensdag van 13.00-15.00 uur te Santa Cruz 39C, tel.: 28288; donderdag van 10.00-12.00 uur te Pampoenastraat 15, Dakota; donderdag van 08.00-10.00 uur in Centro di Barrio Dakota, Pampoenastraat 19, tel.: 23822; dinsdag van 08.00-10.00 uur in Club Caiqeutio, Paradera 47A, tel.: 24280.

BIBLIOTECA NACIONAL
openingstijden
Antilliaanse Sectie, Studiezaal, afdeling Krant- en Tijdschrijften: maandag t/m vrijdag vanaf 07.30 uur.
Uitleningafdeling: maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-11.55/13.30-20.00 uur; dinsdag van 09.00-12.00/13.30-17.00 uur; donderdag van 13.30-17.30 uur ('s morgens gesloten).

FILIAAL SAN NICOLAS: (openingstijden): maandag, woensdag en vrijdag van 09.00-12.00/13.30-17.00 uur; dinsdag van 09.00-12.00/13.30-20.00 uur en donderdag van 13.30-20.00 uur.

TELEARUBA: 15.00 uur directe uitzending voetbalwedstrijd Brazilië vs Nederland vanuit Feyenoordstadion.

*****

GARNALENVISSERIJ VENEZOLANEN
Vragen Statenlid Marco Christiaans beantwoord
Advies Landbouw,Visserij over verzoek Arushrimps negatief

ORANJESTAD — Statenlid Marco Christiaans heeft van de ministers van Justitie en van Economische Zaken antwoord gekregen op zijn twaalf vragen over het wel of niet verlenen van toestemming aan buitenlanders om in de Arubaanse territoriale wateren te vissen.

Uit de antwoorden blijkt, dat het Arubaanse bedrijf Arushrimps een verzoek heeft ingediend om een aantal werkvergunningen te verkrijgen van de minister van Justitie voor Venezolaanse vissers aan boord van vier Venezolaanse vissersvaartuigen. Tevens heeft het bedrijf aan de minister van Economische Zaken, voor zover nodig, een verzoek ingediend voor een vestigingsvergunning om in Arubaanse wateren te mogen vissen.

Door de minister van Justitie is een mondelinge toezegging aan het bedrijf Arushrimps gedaan, dat indien de namen van de vissers aan de Directie Openbare Orde en Veiligheid worden opgegeven, de minister van Justitie in principe geen bezwaar heeft tegen het verlenen van een toelatings- en werkvergunning in Arubaanse wateren aan boord van een der eerder vermelde vissersvaartuigen. Door de minister van Economische Zaken is geen vergunning verleend. Alle krantenberichten in strijd met het vorenstaande zijn dan ook onjuist, aldus de twee ministers.

NIET NOODZAKELIJK

Een toelatings- of werkvergunning om op Aruba te verblijven of te werken, houdt in dat de toegelatene alle wettelijke regels, die voor allen gelden, in acht neemt, in casu ook de landsverordening Marienmilieu.

Over de bovenvermelde toelatingsaanvrage is door de minister van Justitie niet het advies ingewonnen van de commissie Marienmilieubeheer. Door de minister van Economische Zaken is wel het advies ingewonnen van de dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV), welk advies onlangs is uitgebracht. De minister van Justitie meent dat het voor het beslissen over toelatingsaanvragen van buitenlandse werknemers niet noodzakelijk is het advies van de genoemde commissie in te winnen.

Het advies van de dienst LVV luidde negatief ten opzichte van het verzoek van Arushrimps aangezien tijdens het sluiten van het garnalenseizoen in Venezuela het niet de bedoeling mag zijn om in Arubaanse wateren te mogen vissen naar garnalen hetgeen tot uitdunning van de Arubaanse garnalenbestand kan leiden en tevens het te bezigen visgerei grote schade kan aanrichten aan het marienmilieu. Het verzoek van Arushrimps is door de ministerraad in diens vergadering van 12 december 1989 behandeld en, gelet op voormeld advies van de dienst LVV, afgewezen.

SCHADE

De ministers menen, dat geen wettelijke regelingen zijn geschonden. De regering zou tot het inwinnen van advies van de commissie Marienmilieubeheer verplicht zijn geweest indien zij voornemens zou zijn geweest om dispensatie te verlenen van de artikelen 3, 4, 5 en 6 van de landsverordening Marienmilieu. Nu het verzoek echter is afgewezen, komt het niet zover.

Het visserijgereedschap, dat het opgebrachte schip 'San Romualdo' aan boord had, kan - aldus de ministers - inderdaad schade aanrichten aan de mariene flora en fauna. Het gebruik daarvan in Arubaanse wateren komt dan ook in strijd met artikel 8 van de landsverordening Marienmilieu.

Aldus de antwoorden van de ministers op vragen van het Statenlid.

■ *ORANJESTAD — In totaal 151 verkoopsters van Avon-produkten in Venezuela woonden in het afgelopen weekeinde in het Americana Aruba Hotel de jaarlijkse Avon-conventie bij. Het was de tweede keer in acht jaar tijd dat deze conventie, die gewoonlijk in Venezuela plaats vindt, op Aruba werd gehouden.*
Foto: Venezolaanse Avon-verkoopsters op de conventie in Americana Aruba.

GERICHT OP INTERNATIONALE HANDEL
Bedoeling wetsvoorstel is in vroeg stadium te kunnen ingrijpen
Hogere straffen in de strijd tegen verdovende middelen

ORANJESTAD — De Staten van Aruba zullen zich morgen buigen over de landsverordening tot wijziging van de landsverordening Verdovende Middelen (invoering strafbare voorbereidingshandeling en opneming bijzondere helingsvorm en vergunningverlening voor andere stoffen dan verdovende middelen).

Uit de aanbiedingsbrief door de minister van Justitie mr Hendrik Croes en minister van Volksgezondheid Pedro Kelly blijkt dat de regering niet wil wachten totdat de Gemengde commissie van de Nederlandse Antillen/Aruba klaar is met de aanbevelingen om de Narcoticawetgeving te herzien. Gezien de diepgaande studie hiervoor wordt niet verwacht dat dit op korte termijn zal geschieden. Uit overleg met de Antillen is gebleken, dat tegen deze gang van zaken geen bezwaren bestaan.

ERVARING

Opgemerkt wordt dat een en ander uiteraard de bevoegdheid van de Gemengde commissie onverlet laat om in haar advies over de herziening van de Narcoticawetgeving tot voorstellen te komen waarbij het arsenaal van instrumenten op andere wijze zal zijn opgebouwd. In ieder geval kan in de tussentijd de nodige ervaring worden opgedaan met de thans voorgestelde uitbreiding.

Daarnaast hebben bewindslieden aanleiding gevonden om in de landsverordening Verdovende Middelen nog twee wijzigingen van minder ingrijpende aard voor te stellen. Ten eerste wordt voorgesteld om, naast de algemene bepalingen over heling in het Wetboek van Strafrecht, een specifieke bepaling over heling in het kader van drugsdelicten op te nemen, op overtreding waarvan een aanmerkelijk zwaardere straf wordt gesteld dan bij de gewone helingsdelicten het geval is.

Ten tweede is de wenselijkheid gebleken om voor stoffen die onder het regime van de landsverordening Verdovende Middelen worden gebracht, maar die niet als verdovend middel kunnen worden aangemerkt, een apart vergunningstelsel in het leven te roepen. Ook deze beide wijzigingen lopen vooruit op de algehele herziening van de Narcoticawetgeving.

HELING

Uit het ingediende ontwerp blijkt dat personen die zich aan heling schuldig maken van een voorwerp, dat is verkregen door een in de landsverordening strafbaar gesteld misdrijf, gestraft kan worden met een maximum gevangenisstraf van twaalf jaar, hetzij met een geldboete van één miljoen florin.

Dezelfde straf kan iemand krijgen die opzettelijk uit de opbrengst van enig dergelijk voorwerp voordeel trekt.

De persoon, die enig voorwerp in zijn bezit heeft dat is verkregen door een in de landsverordening strafbaar gesteld misdrijf, kan ten hoogste vier jaar gevangenisstraf krijgen en ten hoogste 250.000 florin boete. Twaalf jaar maximum staat er ook op wanneer iemand ter voorbereiding of uitlokking van een dergelijk misdrijf een ander tracht te bewegen om dat feit te plegen of daarbij behulpzaam te zijn. Ook hierop een geldboete van maximum één miljoen florin. Op het ogenblik bedraagt de maximumstraf voor dergelijke heling drie jaren.

SUBSTANTIEEL

De bewindslieden merken bij de indiening op: 'Wij hebben niet de illusie, dat met deze wijzigingen een einde zal worden gemaakt aan de verboden invoer en handel in verdovende middelen op Aruba. Met wetwijzigingen alleen kan niet worden volstaan. Politie en Openbaar Ministerie zullen steeds bedacht moeten blijven op praktische voorzieningen van organisatorische en technische aard, waardoor de handel in drugs beter kan worden bestreden. Wel zal het onderhavige voorstel, wanneer het eenmaal tot landsverordening is verheven, aan de bestrijding van deze verschijnselen een substantiële bijdrage kunnen leveren. Dit geldt ook voor het optreden in internationaal verband, dat des te belangrijker is waar die handel wereldwijd georganiseerd en vertakt is. Het voorstel richt zich premair op de bestrijding van de internationale handel in drugs en op degenen die daarin betrokken zijn en beoogt het mogelijk te maken in een vroeg stadium van de organisatie van die handel in te grijpen. Het voorstel is uitdrukkelijk niet gericht op het scheppen van ruimere strafrechtelijke mogelijkheden tot optreden tegen verslaafden'.

FTA over onafhankelijkheid
Nog geen uitspraak van bevolking Aruba

ORANJESTAD — Eén van de onderwerpen, die FTA-voorzitter Anselmo Pontilius ter sprake bracht in zijn radioprogramma, was de onafhankelijkheid van Aruba. Hij betreurde het, dat de twee grootste politieke partijen van Aruba in plaats van eenheid te brengen het volk verdelen.

Deze partijen hebben het punt staatkundige toekomst tot een campagnepunt gemaakt, hetgeen de FTA veroordeelt. De FTA is van mening dat de bevolking van Aruba zich nimmer ten aanzien van de onafhankelijkheid heeft kunnen uitspreken. Een ernstige zaak noemt de FTA het dat politici hierbij het middel gebruiken dat Aruba terug moet in Antilliaanse federatie. In dit verband stelt Pontilius niet te verwachten dat de Nederlandse Antillen in de huidige samenstelling nog lang zullen bestaan. Daarom wordt het betreurd dat op deze wijze het volk bang wordt gemaakt en niet de juiste inlichtingen worden gegeven. Ook gelooft Pontilius niet wanneer Statenleden voor de tv komen vertellen, dat er bijna geen verschil is tussen Gemenebest sui generis en de status aparte. Het is een bewijs, dat een groot deel van de Statenleden niet op de hoogte is van deze materie.

Belangrijk is dat het volk nú de juiste inlichtingen krijgt. Ook draagt de commissie die benoemd werd door de regering niet de goedkeuring van de FTA. Er moet een commissie komen, zoals deze bestond toen de overeenkomst van de Ronde Tafel Conferentie (RTC) in 1983 werd bereikt, waarin alle groeperingen - zonder een uitzondering - zitting hadden. Als er voor de eerstvolgende vergadering van de commissie geen uitbreiding komt, dan zal het voor de FTA moeilijk worden om lid te blijven, omdat de regering met dergelijke commissie haar mening wil opdringen zonder rekening te houden met de meningen van andere groeperingen in de gemeenschap.

HOGER BEROEP AANGEKONDIGD
Kort geding tegen kabinet nog niet geheel van baan
Casino vergunning voor Harbourtown

ORANJESTAD — De regering heeft - na twee weken - besloten toch gehoor te geven aan het vonnis van de rechter in kort geding en een casinovergunning te geven aan Harbour Town/Swain Wharf.

In eerste instantie legde de regering het vonnis opzij en liet Harbour Town weten geen vergunning te zullen geven. In een brief van 15 december 1989 aan Harbour Town, via het advocatenkantoor Sjiem-Fat en Sjiem-Fat, deelde het kabinet-Oduber mede dat - als gevolg van de uitspraak in kort geding - hij zich zal houden aan de toezegging gedaan op 29 oktober 1986 en 3 februari 1989 door minister van Justitie Watty Vos, van het kabinet-Eman, aan Harbour Town dat een casinovergunning zal worden gegeven. De regering deelde ook mee te hebben besloten in hoger beroep te gaan tegen het vonnis van de rechter in eerste aanleg, met welk vonnis de regering niet eens is.

Het advocatenkantoor Sjiem-Fat en Sjiem-Fat bevestigde de ontvangst van de regeringsbrief, maar kon gistermiddag nog niet zeggen of het nieuwe kort geding, waarbij een dwangsom van tien miljoen florin wordt gevorderd voor elke dag dat de regering in gebreke blijft het vonnis na te komen, wordt ingetrokken. Mr Hans Sjiem-Fat verklaarde dat de regering - door het vonnis niet na te komen - Harbour Town forceerde het nieuwe kort geding aan te spannen. Blijkt, dat de regering bereid is de kosten van het nieuwe kort geding voor haar rekening te nemen, dan zal het nieuwe kort geding - vastgesteld op woensdagmiddag om negen uur - worden ingetrokken.

Mocht dit niet het geval te zijn, dan zal de rechter verzocht worden een beslissing te nemen over het betalen van de gedingkosten.

Minister Eddy Briesen:
Zonder vergunning gaat geen zaak open

ORANJESTAD — 'Als zaken opengaan zonder dat deze een vergunning hebben, dan moeten we deze sluiten. We moeten volgens de wet handelen', aldus reageerde minister van Economische Zaken ing. Eddy Briezen in Telenoticias op vragen wat gedaan wordt wanneer zaken opengaan zonder vergunning.

De bewindsman zette uiteen, dat deze vergunningen via de wettelijke kanalen moeten worden aangevraagd en dat dit wel eens even kan duren, omdat er enorm veel aanvragen binnen komen. 'De vergunning wordt niet 'zomaar' gegeven', aldus de bewindsman, 'omdat wij de bestaande zaken op Aruba moeten beschermen. Wanneer dan het advies ook luidt, dat er reeds genoeg van deze zaken zijn en dat het beter is die lokaal te laten behartigen, dan wordt geen vergunning gegeven'.

De minister betreurde het, dat er lokale mensen zijn die zich als stroman laten gebruiken met alle gevolgen vandien. Gezorgd moet worden wanneer iemand als stroman fungeert deze ook werkelijk wat te zeggen heeft en deelneemt.

'Het moet ook niet zo zijn, dat men begint met alles in orde te maken, terwijl men nog geen vestigingsvergunning heeft. Men kan pas aan de slag als men een vestigingsvergunning heeft en niet andersom. Wij zijn voorstanders van free entreprises', aldus minister Briezen, 'maar geen voorstander van een free for all'.

Daniel Leo krijgt plein

ORANJESTAD — Begin december deed de voorzitter van de MEP, Felix Flanegin, namens de MEP het voorstel aan de regering om het nieuwe plein, dat is ontstaan bij Holland Mall en Strada-winkelcomplex, de naam te geven van de overleden minister van Economische Zaken/Toerisme, Daniel Ignacio Leo: Plaza Daniel Ignacio Leo.

De motieven van de partijraad waren, dat de overleden minister in zijn hoedanigheid niet alleen als minister, maar ook als Statenlid, Eilandsraadslid en gedeputeerde veel gedaan heeft voor de economische ontwikkeling van Aruba op het gebied van toerisme en veeteelt, landbouw en visserij.

De Straatnamencommissie bracht een gunstig verzoek aan de regering uit, die daarop besloot Plaza Daniël Ignacio Leo in te stellen. Voorts werd het advies gegeven de aan dit plein gelegen zaken en gebouwen een nieuwe nummering te geven.

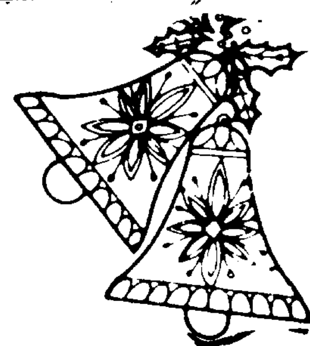
Polen wil moratorium op schuld

WARSCHAU - Polen wil dat alle aflossingen van zijn buitenlandse schuld van 38 miljard dollar worden uitgesteld tot na het jaar 2000. De rentebetalingen zouden drie jaar moeten worden opgeschort tot 1 januari 1993.

Dit blijkt uit een economisch plan dat vrijdag is gepubliceerd door de regeringskrant Rzeczpospolita. Volgens de krant verwacht de regering in 1990 overeenstemming te bereiken met alle crediteuren over "een beslissende vermindering" van de schuldbetalingen. Daarbij gaat het om de in de "Club van Parijs" verenigde Westerse regeringen, die tweederde van de vorderingen hebben, de Westerse banken, de Sovjetunie en de Comecon, de handelsorganisatie van de socialistische landen. Polen wil ook vermindering van de schuld en verlaging van de rente.

Christmas Dine Out

For a Special Christmas...

RESTAURANT
The Wine Cellar
Concordiastraat - Punda

Geniet in een romantische ambiance van ons "a la carte" Menu.

24 December gesloten

1e en 2e Kerstdag geopend voor Diner

Tel.: 612178

For a Special Christmas...

GRAND-CAFE
PIETERMAAI

Pietermaai 18, Phone: 617077 - 617244

KERSTMENU
25 & 26 December

Wildsalade met Bospaddestoelen

* * *

Consommé van Langouste met Gember

* * *

Warme Pâté van Mero en gerookte Zalm

Fazantfilet met zwarte Bessensaus

Grand-Dessert de Noël

NAf. 80,-
(no service charge)
Alle dagen geopend
Voor reserveringen: Tel. 617077

Christmas

Place
Curacao Caribbean Hotel (Ballroom)

Time
8.30 p.m.

Entertainment by
Trio Los Ruiseñores
with
Gueststar:
Melania van der Veen

Music by
O.K.

Fee
fls. 125,-

Christmas Buffet Menu

25
December '89

AMSTEL LAGER QUALITY PRODUCT AMSTEL BEER ALL OVER THE WORLD

Tickets available at :
Frontdesk Cur. Car. Hotel - v. Dorp Edinne bookstores

Doorprize :
2 Tickets to Aruba with AIR - ARUBA
Accommodation in The Amsterdam Manor Beach Resort

GARUDA
INDONESIAN RESTAURANT
Caribbean Hotel
(achter tennisbaan)
Tel.: 626519

eerste kerstdag **gesloten.**

tweede kerstdag
vanaf 19.00 uur
Indisch Kerstbuffet

For a Special Christmas **December 25**

- Christmas Menu nr. 1 -

quiche lorraine

champagne sherbet

sliced roast turkey with gravy
cranberry sauce
variety of vegetables
baked potatoe or mashed potatoes

cream puffs
vanilla ijscream topped with honey glaze

coffee

Fl. 45.-

CACTUS CLUB

Tel. nr. 371600.

- Christmas Menu nr. 2 -

quiche lorraine

champagne sherbet

u.s. prime rib
red wine sauce
variety of vegetables
mashed or baked potatoes

cream puffs
vanilla ijscream topped with honey glaze
coffee

Fl. 55.-

Opening hours Dec. 24 - 12.^{00} - 3.^{00} p.m.
Dec. 25 - Closed for lunch
dinner - 2 seatings 6.^{00} and 9.^{00}
Dec. 26 - Closed for lunch
open 5 o'clock menu à la carte.

For a Special Christmas... *Hotel Holland*

Restaurant 't Kokkeltje

Kerstmenu 25 December 1989

Choix de Poissons Hollandais fumee

Combinatie van gerookte forel, heilbot, zalm en paling

Bisque de homard
Kreeften soep
of
Creme du Avocado
Gebonden Avocado soep

Spoom au lemon
Verfrissende drank op basis van champagne en citroenijs

Caneton braisé aux cerises
Gesmoorde eend met kersen
of
Sole Colbert
Gebakken tong met een pikante tomatensaus

Grand dessert
Een compositie uit onze dessertkeuken

Mokka et Friandises
koffie met Bon Bon

Naf. 55,- + 10% service charge.

■ Romario: contact met Lazaroni

Romario houdt Lazaroni op de hoogte

Braziliaanse coach verrast door nieuwe gezichten in Oranje

AMSTERDAM - "Vitesse?", denkt de Braziliaanse bondscoach Sebastiao Lazaroni hardop, "nooit van gehoord." Lazaroni landde maandag met een aantal van zijn spelers op Schiphol en was verrast. "Latuheru, op welke plaats speelt die?"

■ *Lazaroni: 'Vitesse? Nooit van gehoord!'*

Lazaroni heeft nog twee dagen de tijd, om zich te verdiepen in de nieuwe spelers van Oranje, dat bijna een heel elftal vanwege blessures en verplichtingen bij de clubs zag afhaken. Woensdag is de KNVB-jubileuminterland Nederland - Brazilië in De Kuip. "Ik heb af en toe telefonisch contact met Romario. De komende twee dagen kunnen we in ons hotel bijpraten over het Nederlandse voetbal."

Romario verloor met PSV voor de competitie van Vitesse (0-1) en weet wel wat te vertellen over Sturing, Latuheru en Laamers, de nieuwe uitverkorenen. Voor de 39-jarige Lazaroni, goed in het pak, was het een verrassing te horen dat de tegenstander een hoop vaste krachten mist. Geen teleurstelling. "Het is mijn probleem niet. Wij bereiden ons op onze manier voor op de wereldbeker."

Lazaroni is lyrisch over Ronald Koeman, de blonde jongen die zo hard kan schieten. "Speelt hij niet?", is de coach verbaasd. "Oh, hij heeft vakantie." Over de Milanezen: "Waarom zouden zij niet meedoen?", loopt hij op de zaken vooruit. "De wedstrijd in Tokyo was zondag. Italië speelt toch ook tegen Argentinië."

ONBEKENDE PROBLEMEN

Het zijn onbekende problemen voor de Braziliaan, die een beroep kan doen op vrijwel al zijn sterren. Van Careca tot Mozer, van Bebeto tot Alemao. Lazaroni wil niet te diep ingaan op het personele wel en vooral wee van collega Libregts. "In april bestond onze bond 75 iaar. We speelden toen tegen Portugal en waren ook niet compleet. Dat is voetbal." Hij acht Nederland sterk genoeg, toch een aardige ploeg op te stellen. "Als Van Basten niet meedoet, is een ander goed. Als Koeman er niet is, neemt een ander het over."

Lazaroni is de succesvolste Braziliaanse bondscoach van de laatste jaren. Voor het eerst sinds veertig jaar slaagde de nationale ploeg erin, het Zuidamerikaanse landenkampioenschap te veroveren. Romario maakte de enige treffer in de finale om de Copa America tegen Uruguay.

Vrijwel zonder moeite plaatste het team zich vervolgens voor de eindronde van de wereldtitelstrijd. Het laatste duel, thuis tegen Chili, werd niet uitgespeeld. De Chilenen weigerden verder te voetballen omdat doelman Rojas door vuurwerk geraakt zou zijn. Later bleek dat Rojas komedie speelde en werd Chili tot verliezer verklaard.

'EUROPESE' SPELERS

Lazaroni heeft zijn selectie gebouwd rondom "Europese" spelers. Van zijn aanvankelijke groep van zestien verdienen dertien hun brood in Nederland, Italië, Frankrijk, de Bondsrepubliek en Portugal. Afgelopen weekeinde bleek, dat hij ook Vasco da Gama-ster Bebeto mee kon nemen, het vroegere maatje van Romario. Lazaroni speelt met de gedachte, het duo met Careca de spits te laten vormen. "Het kan", lacht hij, "maar ik wil eerst de training van dinsdag afwachten. Kijken wie fit is en wie niet."

Brazilië is serieus begonnen met de voorbereiding op Italië, waarin Zweden, Costa Rica en Schotland tegenstander zijn in de eerste ronde. 45 Dagen voor de eindronde behoren alle Brazilianen zich te verzamelen in hun geboorteland. Ook Romario. Lazaroni vindt, dat een goed gesprek met PSV problemen over de vrijgave moet voorkomen. Want wat, als de landskampioen eind mei de finale van de Europa Cup I speelt? "Dat hoeft geen probleem te zijn", aldus Lazaroni. "Misschien kunnen we regelen, dat hij dan even uit Brazilië overvliegt, om met PSV de Cup te winnen."

■...*De keeper van Sithoc stopt een inzet van Undeba...*

Inter gelijk bij Fiorentina

Drie ploegen achter Napoli op tweede plaats

ROME - Napoli blijft, als enige in de Serie A, ongeslagen. De koploper van Italië vergrootte zijn voorsprong op achtervolger Inter tot vier punten. Aan de hand van Maradona werd Bologna verslagen, 2-0. De titelverdedigers uit Milaan lieten een punt liggen tegen Fiorentina, 2-2.

Maradona, die dit keer nergens last van hand, bereidde beide doelpunten van Napoli voor. De eerste kwam al na drie minuten op naam van Careca, de Braziliaan die woensdag in Rotterdam tegen Nederland van de partij zal zijn. Baroni maakte de tweede. Maradona zelf putte zich bovendien nog uit met een schot tegen de lat.

AS Roma en Sampdoria achterhaalden Inter. Sampdoria versloeg het door een blessure-golf geteisterde Cesena, 2-1. Doelpunten kwamen van international Mancini en de onverslijtbare Baraziliaan Cerezo. De boeiendste wedstrijd van de dag, tussen AS Roma en Juventus, werd gewonnen door de Romeinen, 1-0. Desideri werd matchwinner.

Bij Inter maakte Matthaus na een blessure-stop van zes weken zijn rentree. Desondanks liet de topclub verrassend een punt liggen bij middenmoter Fiorentina. De thuisclub kwam op voorsprong toen international Baggio, begeerd door vele topclubs, van elf meter scoorde.

Serena zette met twee doelpunten, waarvan een uit een strafschop, Inter in de plus. De gelijkmaker kwam van Dell'oglio.

De wedstrijd tussen AC Milan, dat zondag in Tokyo de wereldbeker won door Nacional Medellin te verslaan, en Verona werd uitgesteld tot januari.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en de stand na de 17e speeldag in de Italiaanse Serie A zijn:

Cesena - Sampdoria 1-2, Cremonese - Bari 0-2, Fiorentina - Inter 2-2, Genua -Atalanta 2-2, Lecce - Ascoli 1-1, Napoli - Bologna 2-0, AS Roma - Juventus 1-0, Udinese - Lazio 0-2.

Stand:

1. Napoli	16-25
2. Sampdoria	16-21
3. Inter	16-21
4. AS Roma	16-21
5. AC Milan	15-19
6. Atalanta	16-19
7. Juventus	16-18
8. Bari	16-17
9. Bologna	16-17
10. Lazio Roma	16-16
11. Lecce	16-14
12. Fiorentina	16-13
13. Genua	16-12
14. Udinese	16-12
15. Cesena	16-12
16. Cremonese	16-10
17. Ascoli	16-10
18. Verona	15-09

Haan op eigen veld onaantastbaar

Bayern München als leider Westduitse winterstop in

HAMBURG - Bayern München gaat als leider van de Bundesliga de jaren negentig in. De kampioen van de Bondsrepubliek won op de laatste speeldag voor de winterstop met 4-1 van Karslruher SC en blijft lijstaanvoerder. De Westduitse profs hervatten het seizoen pas op 23 februari. Van de belangrijkste achtervolgers kwam Leverkusen, dat enkele dagen eerder de Oostduitse international Thom aantrok, niet in actie. Het duel met Homburg werd afgelast. Eintracht Frankfurt, tweede op de lijst, liet een punt liggen bij Bochum, 2-2.

1.FC Köln tenslotte maakte geen fout, al was de winst (2-1) bij Kaiserslautern omstreden. Volgens de thuisclub was de beslissende strafschop, benut door Littbarski, een cadeau van scheidsrechter Osmers.

Bij Bayern was de hoofdrol, voor 47.000 toeschouwers, weggelegd voor Wohlfahrt. De aanvaller maakte drie van de vier doelpunten tegen Karlsruher SC, dat bij rust nog leidde door een fraaie kopbal van verdediger Suss.

Schwabl scoorde een keer voor de ploeg van trainer Heynckes en bereidde bovendien twee treffers voor. Hij verving na ruim een half uur de zwakke Joegoslaaf Mihajlovic en groeide uit tot de belangrijkste speler van de wedstrijd.

ONAANTASTBAAR

VFB Stuttgart bewees opnieuw op eigen veld schier onaantastbaar te zijn. De ploeg van trainer Haan versloeg Hamburger SV, 3-0. Gaudino, Buchwald en Sigurvinsson tekenden voor de treffers. Werder Bremen, onlangs de bedwinger van Napoli in het toernooi om de Uefa-beker, haalde thuis uit tegen Nürnberg, 4-0.

Borussia Mönchengladbach sloot het jaar af als laatste. De topclub van weleer verloor dit keer van St. Pauli. In Hamburg werd het 2-1. Voor St. Pauli maakte de drie dagen eerder aangetrokken Tsjechoslowaak Knoflicek het winnende doelpunt.

Op de 21e speeldag van de Bundesliga werden twee spelers uit het veld gestuurd. Het aantal rode kaarten tot nu toe kwam daarmee op 19. Kuntz van Kaiserslautern mocht inrukken na heftig protest tegen de strafschop van Köln, Philipkowski van Nürnberg na het herhaaldelijk onderuit schoppen van spelers van Werder Bremen.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en de stand na de 21e speeldag in de Bundesliga zijn:

Leverkusen - Homburg afgelast, Bayern München - Karlsruher SC 4-1, VFB Stuttgart - Hamburger SV 3-0, Kaiserlautern - Köln 1-2, St. Pauli - Mönchengladbach 2-1, Werder Bremen -Nürnberg 4-0, Uerdingen -Waldhof Mannheim 0-2, Bochum -Eintracht Frankfurt 2-2, Düsseldorf - Dortmund 1-1.

Stand:

1. Bayern München	21-29
2. Eint. Frankfurt	21-28
3. Leverkusen	20-27
4. 1.FC Köln	21-27
5. VFB Stuttgart	21-25
6. Werder Bremen	21-22
7. Dortmund	21-22
8. Mannheim	21-21
9. Nurnberg	21-20
10. Uerdingen	21-20
11. Bochum	21-20
12. St. Pauli	21-20
13. Karlsruher SC	21-18
14. Hamburger SV	21-17
15. Düsseldorf	21-16
16. Kaiserslautern	21-16
17. Homburg	20-14
18. Borussia MG	21-14

Bandabao-ster Rosina geblesseerd

Sithoc pakt Undeba volledig in met 2-0

WILLEMSTAD — De eerste slag om de kampioenstitel eredivisie-voetbal is in een overwinning geëindigd voor Sithoc/Hubo. In een emotioneel beladen wedstrijd pakten de Collegialen met de score van 2-0 de volle winst tegen Undeba, dat een werkelijk desastreuze avond had. Sherby Rosina, een van de beste krachten van de Bandabaose ploeg, raakte geblesseerd, terwijl twee spelers de rode kaart kregen.

Het uitvallen van Rosina en de verwijdering van Alvin Troeman en Shurmel Lodowika beperkte niet alleen gisteravond de mogelijkheden van Undeba, maar hebben bovendien consequenties voor de tweede wedstrijd die morgenavond plaatsvindt. Sithoc moet het morgen trouwens ook zonder één van zijn sleutelspelers doen. Derrel Dorotal werd namelijk gelijk met Troeman het veld uitgestuurd door scheidsrechter Zijlstra, omdat zij met elkaar op de vuist wilden gaan. Voor de Bandabaose ploeg is de situatie echter drie keer zo erg, temeer daar het duo Rosina/Lodowika perfect functioneert in de aanvalslinie.

DOELKANSEN

Undeba speelde gisteravond in de beginfase een taktisch sterke partij. De Collegialen kregen de kans niet om hun (veelal korte) spel te ontplooien en moesten noodgedwongen extra aandacht besteden aan de verdediging. Undeba creëerde de nodige doelkansen, maar faalde keer op keer in de afwerking. Keeper Hensley Ignatio verrichtte ook enkele schitterende reddingen.

In de dertigste minuut sloegen de Collegialen daarentegen geheel onverwacht toe. Een snelle uitval bracht Norman St Jago na een prachtige een-tweetje met Derrel Dorotal in weliswaar moeilijke maar vrije schietpositie. Hij schoot hard en met effect en scoorde via de handen van keeper Sherwin Jamanika het eerste doelpunt van de wedstrijd.

PENALTY

In de tweede helft kwam het spel van Sithoc iets beter uit de verf waardoor het met meer recht aanspraak kon maken op een tweede treffer. Raymond Rovina tekende hiervoor in de 62ste minuut met een simpel schot praktisch vanaf de penalty-stip. Volkomen uitzichtloos werd de situatie voor Undeba toen het in dee 77ste minuut door verwijdering van Lodowika gereduceerd werd tot een negental.

De tweede finalewedstrijd wordt woensdag gespeeld. Zowel Dorotal, Lodowika als Troeman zullen dit treffen vanaf de tribunes moeten volgen. Sithoc zal aan een puntendeling voldoende hebben om zich kampioen te kunnen noemen.

In de eerste divisie deelden Vesta en De Koning gisteravond de punten (1-1). De doelpunten werden in de slotminuten gescoord. Morgenavond komen Eleven Brothers en Centro Hubenil Mahuma tegen elkaar uit in het kader van de halve finales van deze divisie.

Grieperige Timman verliest weer

Voorsprong Timman na vijfde partij door Short geheel genivelleerd

HILVERSUM - De tweekamp tegen Nigel Short begint voor Jan Timman dramatische vormen aan te nemen. Maandag verloor Timman voor de tweede achtereenvolgende maal, waardoor de stand, na de 'vliegende start' van de Amsterdammer (hij won de eerste twee duels) weer in evenwicht is (2 1/2-2 1/2).

Woensdag is de slotpartij van deze achtste KRO-tweekamp, waarin de totaalstand nu ook weer gelijk is (23 1/2-23 1/2 tussen Timman en de 'rest van de wereld'). Short heeft dan wit.

De ineenstorting van Timman vertoont veel gelijkenis met de inzinking van vorig jaar toen hij een voorsprong van 2-1 tegen Tal volledig uit handen gaf door twee achtereenvolgende nederlagen. De Sovjetrus won toen uiteindelijk met 3 1/2-2 1/2.

Timman had net als zondag moeite zich te concentreren in het vierde en vijfde speeluur. "Ik voel me niet zo best en dan is het heel moeilijk om goed te blijven spelen", zei hij. "Ik had aanvankelijk wat voordeel, maar door een ernstige fout raakte ik dat helemaal kwijt."

Tot de negende zet volgden beide spelers hun recente onderlinge partij van het toernooi in Belgrado, die in remise eindigde. Timman week met Le2 af. De eerste twaalf zetten waren nog bekend van het duel Anand -Van der Wiel van het Hoogovenstoernooi van dit jaar. Nu was het Short, die met de opstoot h5, later gevolgd door h4, een andere weg bewandelde.

De Tsjechoslowaak Vlastimil Hort was al snel somber gestemd over de positie van wit. "Het bevalt me niet, het bevalt me niet", zei hij herhaaldelijk tegen het publiek. Zijn pessimisme groeide alleen maar na 18. f4 ("b4 bood veel meer kansen") en nadat Short met zijn 23e zet een toren krachtig op e2 posteerde kreunde Hort met zijn gevoel voor theater: "Als secondant van Timman kan ik hier niet gelukkig mee zijn. Het zou me verbazen als hij zich hier nog uit weet te redden. Het maakt me heel verdrietig."

Timman slaagde er inderdaad niet meer in het gevaar af te wenden en er remise uit te slepen. Met 34. Tg7 versnelde hij zijn ondergang, die na 36 zetten definitief werd.

ATLETIEK / HONOLULU - De uitslag van de marathon van Honolulu is: 1. Naali (Tan) 2.11.47, 2. Husseinh (Ken) 2.14.02, 3. Shahanga (Tan) 2.14.05, 4. Nyambui (Tan) 2.15.47, 5. Masong (Tan) 2.16.40, 6. Poli (Ita) 2.18.01, 7. Brantly (Vst) 2.20.35, 8. Barie (Tan) 2.21.08, 9. Meyer (Vst) 2.23.45, 10. Abe (Jap) 2.25.00. Vrouwen 1. Beurskens (Ned) 2.31.49, 2. Ettle (Vst) 2.43.54, 3. Tolford (Vst) 2.44.35, 4. McNee (Vst) 2.47.08, 5. Sly (Vst) 2.47.39.

Vijfde partij zet voor zet

HILVERSUM - De zo dramatisch verlopen partij, de vijfde in de KRO-tweekamp tussen Jan Timman en Nigel Short, had het volgende zettenverloop:

Wit: Jan Timman (Ned)
Zwart: Nigel Short (GBR)

1. e2-e4, c7-c5; 2. Pg1-f3, Pb8-c6; 3. d2-d4, c5xd4; 4. Pf3xd4, e7-e5; 5. Pd4-b5, d7-d6;

6. c2-c4, Lf8-e7; 7. Pb1-c3, a7-a6; 8. Pb5-a3, Lc8-e6; 9. Lf1-e2, Le7-g5; 10. Lc1xg5, Dd8xg5;

11. 0-0, Ta8-d8; 12. Pc3-d5, h7-h5; 13. Pa3-c2, h5-h4; 14. Dd1-d3, Le6xd5; 15. e4xd5, Pc6-e7;

16. Dd3-e3, Dg5xe3; 17. Pc2xe3, Pg8-h6; 18. f2-f4, e5xf4; 19. Tf1xf4, Pe7-g6; 20. Tf4-e4†, Ke8-d7;

21. Le2-g4†, Ph6xg4; 22. Te4xg4, Td8-e8; 23. Pe3-f5, Te8-e2; 24. b2-b4, h4-h3; 25. c4-c5, Pg6-e5;

26. Tg4xg7, d6xc5; 27. b4xc5, h3xg2; 28. Tg7xg2, Pe5-f3†; 29. Kg1-f1, Te2-e5; 30. Pf5-d6, Te5xd5;

31. Pd6xb7, Pf3xh2†; 32. Kf1-g1, Ph2-f3†; 33. Kg1-f2, Th8-h3; 34. Tg2-g7, Pf3-g5; 35. Ta1-g1, Td5-d2†;

36. Kf2-f1, Th3-c3, wit geeft het op.

Eindejaarsrace 1989: grandioos evenement

WILLEMSTAD — Zaterdag 30 december is het weer zo ver! Op die datum zal de zesde Eindejaarsrace gevaren worden. Deelnemers van vorig jaar zullen zich het verloop van het eerste lustrum nog kunnen herinneren: de weergoden waren de organisatie bijzonder sle ht gezind; regen, windstilte gevolgd door bijna storm, deden de organisatie besluiten de race voortijdig te beëindigen.

Maar met de vier voortreffelijk verlopen voorgaande jaren in het achterhoofd, is het enthousiasme weergekeerd. De 'Van de Valk-Plaza'-direktie heeft een genereus aantal prijzen in natura beschikbaar gesteld en de sponsor van het eerste uur, 'Aerocargo' zorgt weer voor de 'ambiente' tijdens de prijsuitreiking.

Reden genoeg voor een ieder die een zeilvaartuig bezit, in te schrijven voor deze gezelligheidswedstrijd, die als vanouds volgens het 'inhaalsysteem' gevaren zal worden, zo meldt een persbericht.

Dankzij de medewerking van de havenmeester zal ook dit jaar de passage van de Annabaai weer het hoogtepunt vormen, waar de deelnemers tussen 11.30 en 13.30 uur een boei zullen ronden.

De inschrijving c.q. captainsmeeting wordt gehouden op donderdag 28 december, om 19.30 uur, bij de zeilhaven Asiento, Brakkeput.

Voetbal in Portugal

LISSABON - De uitslagen en de stand in de Portugese competitie na het afgelopen weekeinde zijn: Sporting Lissabon -Tirsense 1-0, Porto - Uniao 1-0, Benfica -Feirense 3-1, Penafiel - Amadora 1-0, Portimonense - Boavista 0-2, Beira Mar - Setubal 0-0, Guimaraes - Chaves 1-0, Maritimo - Braga 1-1.

Stand:

1. Porto	12-21
2. Guimaraes	13-21
3. Benfica	12-20
4. Sporting Lis.	12-18
5. Setubal	12-18
6. Belenenses	11-12
7. Amadora	12-12
8. Chaves	13-12
9. Beira Mar	14-12
10. Boavista	12-11
11. Tirsense	12-11
12. Braga	12-11
13. Uniao	13-10
14. Maritimo	12- 9
15. Penafiel	12- 8
16. Portimonense	13- 7
17. Funchal	13- 7
18. Feirense	12- 6

Van Hilten benoemd

Sectiebestuur nu voltallig

ZEIST - Eric van Hilten is kandidaat gesteld voor de zevende en nog niet bezette plaats in het bestuur van de sectie betaald voetbal van de KNVB. De centrale spelers raad heeft tegen de verkiezing van Van Hilten (59) geen bezwaar. Tenzij tenminste tien afgevaardigden uit de algemene vergadering betaald voetbal, volgens de reglementen, nog 'afwijkende aanbevelingen doen', wordt de benoeming van Van Hilten donderdag 28 december door het bestuur betaald voetbal formeel bekrachtigd.

BONDSREPUBLIEK VERSLAAT ZWEDEN IN DAVIS CUP-STRIJD

Westduitsers prolongeren bezit Davis Cup

Boris Becker erg waardevol voor het Westduitse tennis

STUTTGART - De uit zijn gouden kooi ontsnapte Boris Becker heeft in het weekeinde de vele critici weer even de mond gesnoerd. De Duitsers zullen hem graag vergeven dat hij de waarden van de westerse maatschappij niet meer hoog acht, zolang hij zich voor de verdediging ervan het vuur uit de sloffen blijft lopen.

In de handen van Ion Tiriac werd de finale van de Daviscup in Stuttgart tot een geldverslindend showgebeuren, waaraan de Duitse bond, de spelers, maar vooral Ion Tiriac veel aan verdienden en de Zweden letterlijk met lege handen bleven staan.

Becker raakte er zo door geïnspireerd, dat hij aan zichzelf genoeg had om de Zweedse poging de oerlelijke slaschaal terug te winnen de voet dwars te zetten. Na Stefan Edberg vrijdag acht games te hebben gelaten, walste hij zondag Wilander nagenoeg plat.

Arme Mats, die door zijn overwinning op Charly Steeb weer wat aan zelfvertrouwen dacht te hebben gewonnen, bleef achter met vier armzalige games.

Daartussendoor was Becker zaterdag in het dubbelspel ook de onvrijwillige/vrijwillige tegenwerking van zijn maat Eric Jelen te boven gekomen. Die krachtinspanning vergde nog het meest van hem. Maar de overwinning van 7-6 (8-6) 6-4 3-6 6-7 (4-7) 6-4 in bijna vier uur spelen op Jarryd/Gunnarsson was wel beslissend voor de einduitslag.

Door de nederlaag van Charly Steeb in het laatste enkelspel tegen Stefan Edberg (2-6 4-6) zag de eindstand (3-2) er minder florissant uit dan vorig jaar in Gothenburg toen de Bondsrepubliek met 4-1 zegevierde.

NEDERLAND

"Als we in februari in Bremen tegen Nederland aantreden, zijn we duizend dagen ongeslagen", berekende de overgelukkige Duitse Daviscup-aanvoerder Niki Pilic. Ion Tiriac is al aangezocht om ook dat gebeuren van de geëigende commerciële context te voorzien. Zij het op wat kleinere schaal.

De Stadthalle is met een capaciteit van 6600 toeschouweers beduidend kleiner dan de Schleyerhalle, waarin de Daviscupfinale plaatsvond. En het dient gezegd: Nederland met Schapers, Koevermans, Haarhuis en Nijssen is een niet zo geweldig tot de verbeelding sprekende tegenstander voor Becker & Co.

Maar ook van dat evenement verwacht de Duitse tennisbond weer een flinke winst. Zolang Becker zo blijft spelen, staan bij Ion Tiriac de sponsors in de rij. De Roemeen heeft al aanbiedingen uit vijf landen op zak om ook daar de Daviscupevenementen te organiseren.

Bovendien heeft hem een verzoek bereikt toe te treden tot de organisatie van de Grand Slam; tot dusverre zijn grootste tegenstander.

BECKER OP REIS

Voor het zover is, gaat Tiriac met Becker op reis door 'het andere' Duitsland. De grootste moeilijkheid daarbij is een geschikte datum te vinden op Beckers overvolle kalender.

Het Zweedse tennis kon de huidige vormcrisis niet verhullen. Van de drie, die vorig jaar bij de top-10 stonden stonden: Wilander (1), Edberg (3) en Kent Carlsson (6), is alleen Edberg over.

Hij is nog altijd geen toonbeeld van zelfvertrouwen. Bij Wilander is de crisis zo ver gevorderd, dat deze zich betrapt op dagdromen tijdens slagwisselingen. "Dan denk ik opeens, dat het veel leuker zou zijn met mijn vrouw thuis te zijn, of in mijn studio opnamen van mijn gitaarmuziek te maken."

Zondag gaf Becker hem er niet de gelegenheid voor. Het resultaat was hetzelfde. Toch had Wilander zich een kans gegeven. "Stefan gaat bij elke bal naar voren en geeft daardoor de tegenstander een gemakkelijk mikpunt. Door achterin te blijven en te proberen de slagwisselingen zo lang mogelijk te maken, probeerde ik het met een andere taktiek."

BECKER SOUVEREIN

Het hielp hem niet. Becker serveerde niet alleen souverein, hij had ook balgevoel genoeg om vanaf de achterlijn de punten binnen te halen. "Er is maar een conclusie mogelijk: tegen een Becker in deze vorm zal ik nooit opkunnen."

Wat niet zeggen wil dat Wilander het wedstrijdtennis nu voor gezien houdt. "Het zelfvertrouwen dat de overwinning op Steeb me heeft gegeven, is nog lang niet weg."

De sterkste taktische vondst van de Zweedse coach Jonte Sjoeberg was waarschijnlijk het uit elkaar halen van het vaste dubbel Edberg/Jarryd. De koppeling van Jarryd aan de al jaren met de rechterknie sukkelende Jan Gunnarsson leidde bijna tot succes.

De 27-jarige rechtshandige Zweed, die vorige maand in Stockholm Becker nog in twee sets uitschakelde, gaf met zijn extreem hard bespannen racket (36 kilo) zoveel vaart, dat Becker de als mikpunt dienende Jelen nauwelijks te hulp kon komen.

ZWEEDSE ZIEKTE

In de eerste drie sets kwamen Jarryd en Gunnarsson telkens een "break" voor, maar inplaats van de partij uit te serveren, verloren ze zowel de eerste als de tweede set. De eerste zelfs na bij 6-5 en in de tiebreak in totaal drie setpunten onbenut te hebben gelaten. De dubbele fout van Gunnarsson op het eerste setpoint was typerend voor de ernst van de Zweedse ziekte.

Het was uiteindelijk in de beslissende set opnieuw de opslag van Gunnarsson, die werd gebroken. Pal nadat Becker op eigen opslag met moeite een doorbraak had verhinderd.

Becker was het eens met de lof die allerwege over hem werd uitgestort. Zelfs Bild, die hem op de openingsdag van de finale voor leugenaar had uitgemaakt, juichte als vanouds: Bravo Boris.

NIET BETER

"Ik denk dat het nauwelijks mogelijk is beter te spelen dan vandaag", vond Becker en hij voorspelde dat de tijd niet ver weg is dat hij niet alleen officieus, maar ook officieel nummer e an de wereld zal zijn eerstkomende mogel Ivan Lendl op de rangl e passeren doet zich voor bij de open Australische kampioenschappen van begin volgend jaar.

De moeizame aanpassing aan het tijdsverschil verhinderde tot dusverre dat hij daar erg succesvol was. Maar wie Becker in Stuttgart aan het werk heeft gezien, kan zich niet indenken, dat hij zich door een paar uurtjes slaap tekort van zijn doel zal laten afbrengen.

Feyenoord geïnteresseerd in Graeme Rutjes

Anderlecht en Club Brugge samen op kop in Belgische competitie

BRUSSEL - Frans van Rooy heeft zich gevoegd bij de Nederlandse voetballers die in aanmerking komen voor een liesoperatie. De middenvelder, vorige week gekozen in de selectie van Thijs Libregts voor de interland tegen Brazilië, speelde ondanks zijn kwetsuur met FC Antwerp tegen Racing Mechelen. Van Rooy kroonde zich tot "matchwinner", door na 42 minuten uit een strafschop de enige treffer te maken.

De voormalige PSV'er wil medisch ingrijpen uitstellen, nu hij misschien een kans krijgt in Oranje. De clubleiding heeft echter beslist dat hij nu onder het mes moet. Hij mist daardoor de strijd tegen Brazilië.

Anderlecht en Club Brugge zijn op de helft van de competitie samen herfstkampioen. Beide clubs vergaarden uit zeventien duels 26 punten en hebben evenveel (11) overwinningen behaald, hetgeen in België de doorslag geeft bij gelijk puntentotaal. KV Mechelen liep een punt achterstand op, door voor de negende maal dit seizoen gelijk te spelen. Thuis werd het 1-1 tegen Charleroi.

John Bosman maakte in de 24e minuut van het treffen met Charleroi uit een strafschop zijn negende seizoentreffer. Omdat de ploeg van Krol enkele goede kansen onbenut liet, konden de Walen na de pauze via Brogno gelijk komen.

■ *John Bosman: negende treffer voor Mechelen*

GRAEME RUTJES

Nederlands international Graeme Rutjes zat, zoals de laatste weken gebruikelijk, op de bank. De verdediger, in wie Feyenoord interesse heeft, moest in de tweede helft opdraven voor de geblesseerd geraakte Clijsters.

Anderlecht won onverdiend bij Club Luik. Na de openingstreffer in de veertigste minuut, uit een vrije trap van Vervoort, sloot de door Aad de Mos getrainde ploeg de verdediging. Club Brugge won overtuigend met 3-0 van Beerschot. Foeke Booy zorgde voor het Nederlandse doelpunt, de Australiër Farina maakte twee treffers. Farina is met dertien treffers topscorer in België.

Bij Beveren - Cercle Brugge (1-4) werd de Nederlander Eric van Kessel uit het veld gestuurd. Diens voormalige ploeggenoot bij PSV en Beveren, Eric Viscaal, maakte bij Lierse -Sint Truiden (1-3) uit een strafschop de treffer van de thuisclub. Bij Waregem werd doelman Hans Galjé gepasseerd. Zijn vervanger Deschepper haalde een punt (1-1) tegen Lokeren.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en de stand na de 17e speeldag in de Belgische competitie zijn:

KV Mechelen - Charleroi 1-1, Lierse SK - Sint Truiden 1-3, Club Luik - Anderlecht 0-1, SK Beveren -Cercle Brugge 1-4, FC Antwerp - Racing Mechelen 1-0, AA Gent - KV Kortrijk 0-0, Germinal Ekeren - Standard Luik 1-4, Club Brugge - Beerschot 3-0, Waregem - Lokeren 1-1.

Stand:

1. Anderlecht	17-26
2. Club Brugge	17-26
3. KV Mechelen	17-25
4. FC Antwerp	17-23
5. Cercle Brugge	17-20
6. Standard Luik	17-19
7. Lokeren	17-18
8. AA Gent	17-18
9. KV Kortrijk	17-17
10. Lierse SK	17-16
11. Charleroi	17-15
12. Germinal Ekeren	17-14
13. SK Beveren	17-13
14. Club Luik	17-13
15. Beerschot	17-12
16. Sint-Truiden	17-11
17. Waregem	17-11
18. Racing Mechelen	17-09

Druk als burgemeester

Praeses Groningen kondigt vertrek aan

GRONINGEN - Klaas Weide heeft op een bestuursvergadering bekendgemaakt op te stappen als voorzitter van FC Groningen.

Hij was bij de eredivisieclub op 14 april van dit jaar in functie getreden. Weide, tevens burgemeester van Haren, kan het werk in het voetbal niet combineren met zijn dagelijkse activiteiten in het gemeentehuis.

Weide benadrukte dat de tijdsdruk de enige reden is voor zijn vertrek. "Ik heb in goede harmonie met spelers, bestuursleden en technische staf kunnen werken.

Als voorzitter moet je echter zoveel externe contacten onderhouden, dat het teveel tijd kost. Ik betreur het, maar het is niet anders." Weide nam het verzoek voorzitter van Groningen te worden destijds vier weken in beraad.

De burgemeester van Haren volgde eerder dit jaar Renze de Vries op, die aftrad onder meer als gevolg van de zwart geld-affaire bij de club. Guus Spier, vice-voorzitter van Groningen, zal zijn functie nu tijdelijk overnemen. Spier heeft niet de ambitie definitief voorzitter te worden.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur, vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BOKSEN
(Octopus Productions)
20.00 uur int. prof. wedstrijden - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * *

Weer op ranglijsten

Schorsing Blanchard door EBU opgeheven

DEN HAAG - Het bestuur van de Europese Boks Unie (EBU) heeft de schorsing van oud-Europees kampioen Alex Blanchard opgeheven. De unie nam dat besluit tijdens een vergadering in Puerto de la Cruz op Tenerife. Blanchard was door de EBU uitgesloten omdat hij op 12 december van het vorig jaar in Helsinki tegen de Fin Tarmo Uusivirta bokste. De inzet van de partij was de Europese titel in het halfzwaargewicht volgens de versie van de International Boxing Federation (IBF), een van de kleinere boksfederaties.

De EBU, die alle zaken betreffende het profboksen in Europa regelt, erkent de IBF niet. De unie schorste daarop beide boksers. Die schorsing is nu opgeheven.

BETOGING LEIZING RUSTIG VERLOPEN

Ronde tafeloverleg: geen hereniging Duitslanden

Kohl op bezoek in DDR

DRESDEN - De Westduitse bondskanselier Helmut Kohl is vanochtend (dinsdag) in Dresden aangekomen voor overleg met premier Hans Modrow van de DDR. Het zijn de eerste Duits-Duitse topbesprekingen sinds de Berlijnse muur in november werd opengesteld.

Direct na zijn aankomst zou Kohl volgens het programma onder vier ogen overleg voeren met Modrow. Centraal daarin staat de uitbreiding Duits-Duitse samenwerking. Kohl zal de DDR omvangrijke Westduitse hulp aanbieden.

Ook het tien-punten plan van Kohl voor de federatieve samenwerking van beide Duitslanden zou aan de orde komen. Tijdens zijn tweedaags bezoek ontmoet de bondskanselier ook vertegenwoordigers van Oostduitse oppositiegroepen en de kerken. Met Kohl reizen minister van Economische zaken Helmut Haussman, minister voor Duits-Duitse betrekkingen Dorothee Wilms en minister van Kanselarij Rudolf Seiters mee.

LEIPZIG

Naar schatting honderdduizend Oostduitsers hebben maandag in Leipzig een stille mars gehouden ter herdenking van de slachtoffers van het Stalinisme. Ook nu weer manifesteerden zich nationalistische groepen die riepen om een hereniging van de twee Duitslanden. Op het moment dat de deelnemers aan de stille tocht, met aanstekers in de hand, een menselijke keten vormden, doorbrak een duizendtal betogers de stilte door leuzen aan te heffen waarin geroepen werd om de Duitse eenheid. Ook droegen zij zwart-roodgele vlaggen. Sommigen brachten de Hitler-groet.

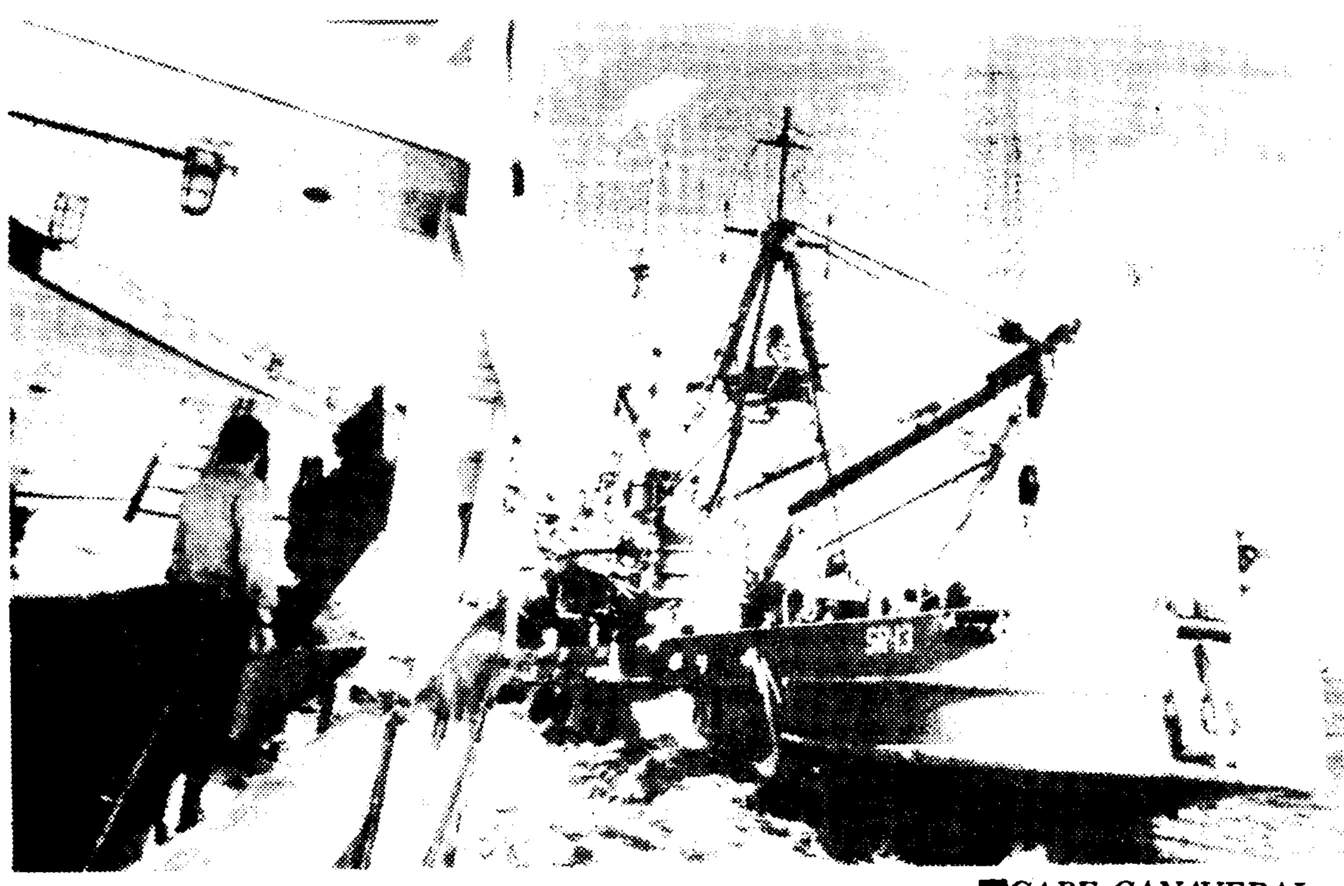
■DRESDEN - *Bondskanselier Helmut Kohl en Hans Modrow.*

Een aantal van hen behoorde tot de Nationaaldemocraten, een extreemrechtse Westduitse organisatie. Zij deelden 's middags al pamfletten uit met de titel "Manifest voor de zaak van het volk". Ook jonge DDR-burgers verspreidden deze vlugschriften.

Het merendeel van de deelnemers aan de wekelijkse demonstratie gaf echter gehoor aan de oproep van de organisatoren dit keer geen slogans te roepen en de spandoeken thuis te laten. Zodoende wilde men voorkomen dat het opnieuw, net als de afgelopen weken, tot spanningen zou komen tussen voor- en tegenstanders van de Duitse eenwording. Vorige week maandag dreigde er zelfs geweld.

De pogingen van de organisatie een herhaling te voorkomen hadden succes: de sfeer was nu minder geladen dan de vorige keer. "De overgrote meerderheid van de demonstranten heeft onze oproep tot een stille manifestatie opgevolgd", zei Michael Kleinert namens de organisatoren. De plaatselijke radio had kort voor de manifestatie omgeroepen dat "heel Europa van ons verwacht dat onze maandagse demonstraties vreedzaam verlopen, opdat het grote idee van een verenigd Europa werkelijkheid wordt".

De regerings- en oppositiepartijen die deelnemen aan het ronde-tafeloverleg in de DDR zijn tegen een Duitse hereniging. Wel is men voorstander van nauwe bilaterale en economische banden met de bondsrepubliek. Tijdens de ronde-tafelbesprekingen van maandag werden de Westduitse kanselier Helmut Kohl en de Oostduitse premier Hans Modrov opgeroepen de bilaterale en economische betrekkingen tussen de twee Duitse staten uit te breiden. Maar de deelnemers aan het overleg voegden er in een resolutie aan toe dat "de soevereiniteit en de staatsidentiteit van de twee Duitse staten door geen van de partijen ter discussie mogen worden gesteld".

■*CAPE CANAVERAL — Het moment waarop het Amerikaanse manineschip USS Kittywake maandag het Greenpeace-schip ramde, werd door een van de opvarenden gefotografeerd. Greenpeace(l) probeerde een proeflancering te verhinderen, en moest dit met een flink gat in de boeg bekopen. Het onder Nederlandse vlag varende Greenpeace-schip moest een haven opzoeken.*

FMLN maakt verlies bekend

Guerillaleider in El SAlvador gedood

SAN SALVADOR - Een commandant van de linkse opstandelingen in el Salvador heeft maandag het leven verloren in een vuurgevecht. Het is het zwaarste verlies voor het verzet sinds het meer dan een maand geleden een grootscheeps offensief ontketende.

Dimas Rodriguez was de op een na hoogste bevelhebber van het Volksbevrijdingsleger. Dat is een van de vijf groeperingen die tezamen het overkoepelende Bevrijdingsfront Farabundo Marti (FMLN) vormen. De dood van de commandant werd door de rebellen zelf bekendgemaakt. Waar en wanneer Dimas Rodriguez, de verzetsnaam van Nicolas Hernan Solorzano Sanchez, is gesneuveld, werd niet meegedeeld.

Volgens de strijdkrachten heeft het op 11 november begonnen guerrillaoffensief aan meer dan tweeduizend FMLN-strijders het leven gekost. Westerse diplomaten houden het op vijfhonderd doden, meest onervaren guerrilleros. Rodriguez is de eerste hoge commandant die is gedood. "Het is een enorme klap voor het verzet", zo reageerde een legerwoordvoerder. Het leger zegt dat het tijdens de eerste maand van het offensief 476 manschappen heeft verloren.

Nog meer stakers laan uitgestuurd

JOHANNESBURG - De Zuidafrikaanse Transport maatschappij (SATS) heeft maandag rond achthonderd spoorwegarbeiders ontslagen die al zeven weken staken. Zo is van de SATS vernomen. Daarmee komt het totaal aantal ontslagen sinds het begin van het arbeidsconflict op twintigduizend. Bij de stakingsactie zijn inmiddels dertien mensen om het leven gekomen. De staking is voor een hoger salaris en erkenning van de vakbond.

Mandela over gesprek met De Klerk

JOHANNESBURG - Nelson Mandela, de al vele jaren in Zuidafrikaanse gevangenschap zittende leider van de verboden anti-apartheidsbeweging Afrikaans Nationaal congres (ANC), heeft maandag gezegd dat hij toekomstige besprekingen tussen de zwarte meerderheid en de blanke regering in Pretoria probeert te vergemakkelijken.

Mandela reageerde met die uitlating op kritiek van anti-apartheidsactivisten die hem zijn ontmoeting afgelopen woensdag met president Frederik de Klerk kwalijk nemen. Mandela zei tegen apartheidsbestrijder Frank Chikane van de zuidafrikaanse raad van kerken dat hij zeker niet op eigen initiatief aan het onderhandelen is met de Zuidafrikaanse regering over een toekomstige deling van de macht tussen blank en zwart.

Mandela, die in 1964 tot een levenslange gevangenisstraf werd veroordeeld omdat hij staatsgevaarlijke activiteiten zou hebben beraamd, voert deze week besprekingen met verschillende zwarte vakbondsleiders.

ATHENE - Griekenland wil dat Albanie een verklaring geeft voor de dood van vier Albanezen van Griekse afkomst nabij de grens tussen de twee landen. De vier zouden bij een vluchtpoging naar Griekenland door Albanese grenswachten zijn doodgemarteld. De Griekse minister van Buitenlandse zaken, Antonis Samaras, heeft de Albanese ambassadeur op het matje geroepen "om hem het probleem voor te leggen".

Sjevardnadze tijdens bezoek aan Brussel:

EG,EVA en Comecon moeten bij integratie samenwerking

BRUSSEL - De Sovjetminister van Buitenlandse zaken, Edoeard Sjevardnadze, heeft in een gesprek met de Belgische premier Wilfried Martens gepleit voor het tot stand brengen van een "Europese economische ruimte" en "permanente mechanismen" binnen het CVSE-proces. Dat is maandag van Belgische zijde bekendgemaakt.

De Sovjetunie heeft eerder gesuggereerd de tweede Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) al volgend jaar in plaats van in 1992 te laten plaatsvinden, maar de NAVO heeft tot dusver terughoudend op dit voorstel gereageerd. Sjevardnadze begon maandag aan het officiele gedeelte van zijn bezoek aan Belgie. Maandagavond zette hij namens de Sovjetunie zijn handtekening onder een tienjarig handels- en samenwerkingsakkoord met de EG. Dinsdag zou hij als eerste Sovjetminister in de geschiedenis een bezoek brengen aan de NAVO voor een ontmoeting met secretaris-generaal Manfred Worner en de permanente vertegenwoordigers van de NAVO-landen in Brussel. Er staat voorts een bezoek aan het Europees parlement op het programma.

BELANGRIJK

Sjevardnadze kent een belangrijke rol toe aan de zes landen van de Europese vrijhandels associatie (EVA) bij het verwezenlijken van een economische ruimte in Europa. Bij de ondertekening van een handels- en samenwerkingsakkoord tussen de EG en de SU zei hij maandag dat EG, EVA en COMECON een tripartiete commissie moeten oprichten. Deze moet voorkomen dat de verschillen in snelheid en diepgang bij de wederzijdse integratie "onneembare hindernissen" worden bij het streven naar onderlinge samenwerking.

Van EG-zijde werd maandag terughoudend gereageerd op deze suggestie. De Franse minister van Buitenlandse zaken, Roland Dumas, zei zuinigjes dat een discussie over de structuur van de toekomstige samenwerking voorbarig is. "Daarvoor is meer tijd nodig."

■ *BRUSSEL - De Sovjetminister van Buitenlandse zaken Edoeard Sjevardnadze is tijdens zijn bezoek aan Brussel de gast van onder meer het Europese parlement. De voorzitter daarvan, de Spanjaard Enrique Baron Crespo (links), legde de Russische gast de gang van zaken uit in deze volksvertegenwoordiging van de twaalf EG- landen. (AFP- satellietfoto)*

Cisar ziet af presidentskandidatuur

Praagse premier morgen naar SU

MOSKOU - De nieuwe Tsjechoslowaakse minister-president Marian Calfa zal woensdag voor gesprekken met de leiding van de Sovjetunie naar Moskou reizen. Zo heeft het Sovjetrussische persbureau TASS maandag gemeld.

Calfa wordt vergezeld door zijn minister van Buitenlandse zaken Jiri Dienstbier. Naar verluidt zal het voornaamste onderwerp van gesprek de aftocht van de ongeveer 75.000 in Tsjechoslowakije gestationeerde Sovjetsoldaten zijn.

TERUGGETROKKEN

Cestmir Cisar trekt zich terug als kandidaat voor het presidentschap in Tsjechoslowakije. Dat heeft hij maandag voor de Tsjechische televisie gezegd. De 69-jarige voormalige parlementsvoorzitter sprak zijn steun uit voor Vaclav Havel, de huidige leider van het oppositionele Burgerforum. Havel wordt algemeen beschouwd als de meest waarschijnlijke opvolger van Gustav Husak die enkele weken geleden na omvangrijke betogingen zijn omstreden presidentschap moest opgeven.

De woordvoerder van het Tsjechoslowaakse ministerie van Defensie, kolonel Stanislav Pohoral, heeft maandag geruchten tegengesproken dat er in het leger plannen worden gesmeed voor een staatsgreep. De geruchten zijn afkomstig uit Brno waar vlugschriften over een militaire coup circuleren.

In Zuidafrika

Verdachte rechtse moord vrijgelaten

JOHANNESBURG - De Zuidafrikaanse ex-politie-agent Carl Botha, die werd vastgehouden in verband met de moord op de Namibische advocaat en vrijheidsstrijder Anton Lubowski, is vrijgelaten op last van een Zuidafrikaans hooggerechtshof. Botha werd 30 november gearresteerd omdat hij ervan verdacht werd banden te onderhouden met het extreemrechtse doodseskader dat Lubowski op 12 september in Windhoek vermoordde. Dezelfde moordeenheid zou ook verantwoordelijk zijn voor de moord op de Zuidafrikaanse mensenrechtenactivist David Webster in mei in Johannesburg.

ANKARA - Turkije heeft gezegd dat het nog altijd vastbesloten is volledig lid te worden van de Europese Gemeenschap, ondanks een besluit van Brussel de onderhandelingen over toetreding op de lange baan te schuiven. "Ik wil stellen dat Turkije zal voortgaan vastbesloten te zijn een volwaardige lidstaat te worden", verklaarde vice-premier Ali Bozer tijdens een persconferentie.

■COLLOR DE MELLO

TELG UIT RIJKE FAMILIE

Vanuit politieke niets winnaar Braziliaanse verkiezingen

Nieuwe president Collor centrum-rechtse populist

IN KRAP EEN JAAR tijd heeft Fernando Collor de Mello het vanuit het niets tot de eerste democratisch gekozen president van Brazilie sinds 1960 weten te schoppen. Volgens de officieuze uitslagen is hij er in de tweede verkiezingsronde zondag in geslaagd zijn linkse tegenstander Luis Inacio "Lula" da Silva te verslaan.

Sinds hij zich in april kandidaat stelde voor het presidentschap heeft de charismatische veertig-jarige Collor steeds aan de top van de opiniepeilingen gestaan. Met de steun van het machtige televisie-imperium Globo presenteerde de fotogenieke playboy zich als een van de helden uit de populaire televisiefeuilletons.

ROBIN HOOD

Het imago van een Robin Hood tegen de rijken dat Collor in de loop van de campagne heeft weten te kweken staat in schril contrast met zijn sociale achtergrond. Als telg uit een rijke familie uit de noordoostelijke staat Alagoas, waar zijn vader senator was, studeerde hij in Brasilia economie en journalistiek. Uit zijn eerste huwelijk met Lilbeth Monteiro uit de jet-set van Rio hield hij twee kinderen over. Na zijn scheiding hertrouwde hij met de 22-jarige Rosane die hem vaak begeleidde op verkiezingstournee.

Waarnemers omschrijven Collor als een centrum-rechtse populist, maar zijn politieke programma blijft vaag. Collor heeft maar een korte politieke leerschool gehad, hetgeen volgens waarnemers een pre is in een land waar de politieke klasse geheel uit de gratie is. Hij begon zijn politieke loopbaan onder het militaire regime in 1978 als burgemeester van Maceio, de hoofdstad van Alagoas waar zijn vader al senator was. Met de terugkeer van de democratie vier jaar later werd hij gekozen als afgevaardigde van de rechtse Democratisch sociale partij (PDS). In 1986 werd hij benoemd tot gouverneur van Alagoas namens de partij van de Braziliaanse Democratische beweging (PMDB) van president Jose Sarney. Uiteindelijk richtte hij in 1988 zijn eigen partij op, de partij voor de Nationale wederopbouw (PRN) om zich voor het presidentschap kandidaat te stellen.

VERVOERING

Hoe onbestendig hij op het partijpolitieke vlak ook mocht zijn, in zijn campagne stond een thema centraal: de strijd tegen de corruptie. Als gouverneur zette hij in Alagoas de strijd tegen de "Maharaja's" in, hoge ambtenaren die zich royale salarissen laten uitbetalen. Daarna beloofde Collor in het hele land schoon schip te maken, met name in de overheidsbureaucratie en de staatsbedrijven. Zijn gespierde taal op politieke bijeenkomsten - "ik smijt die schurken achter de tralies" - bracht de aanwezigen in vervoering.

Zonder politieke allianties en compromissen aan te gaan kwam Collor in beide verkiezingsrondes als winnaar uit de bus. Aanvankelijk liet hij een sociaal-democratisch geluid horen om de vele armen en ongeletterden, van wie de meesten voor de eerste keer naar de stembus gingen, achter zich te krijgen.

Maar in de campagne voor de tweede ronde maakte hij een draai naar rechts toen zijn linkse kandidaat Lula hem nauw op de hielen zat. Een overwinning van Lula zou tot chaos, communisme en anarchie leiden, waarschuwde Collor.

ONDUIDELIJK

Daarmee had Collor het economische establishment voor zich ingenomen, dat niets zag in Lula's plannen voor een moratorium op de terugbetaling van de buitenlandse schuld en een grotere rol van de staat in de economie. Collors neo-liberale programma beloofde juist het tegenovergestelde: privatisering van de staatsbedrijven, onderhandelingen over de buitenlandse schuld, en meer investeringen. Hoe hij daarnaast zijn beloftes aan de armen voor sociale verbetering - "een huis, een behoorlijke maaltijd, een waardig leven" - waar moet maken zonder de economische machthebbers tegen zich in het harnas te jagen is nog onduidelijk.

Volgens de grondwet zal Collor op 15 maart het roer overnemen van Sarney. Velen pleiten echter voor een vervroegde machtsoverdracht om zo snel mogelijk maatregelen te nemen tegen de hollende inflatie, die naar verwacht alleen al voor de maand januari meer dan vijftig procent zal bedragen.

CEAUSESCU KIEST VOOR CHINESE OPTIE

Leger ingezet tegen betogers en grenzen gesloten

Hongarije: mogelijk honderden doden onder Roemeense bevolking

BUDAPEST - Er zijn wellicht tussen drie- en vierhonderd mensen gedood toen de Roemeense veiligheidstroepen het afgelopen weekeinde het vuur openden op demonstranten in Timisoara, zo heeft de Hongaarse radio gemeld. De Roemeense communistische leider Nicolae Ceausescu lijkt te kiezen voor de Chinese oplossing na de betogingen van het afgelopen weekeinde in zeker twee steden tegen zijn dictatoriale bewind. Hij heeft het leger namelijk ingezet tegen de betogers.

De Hongaarse radio citeerde voor zijn bericht een jonge Hongaar die vertelde dat in een ziekenhuis in Timisoara al 250 mensen zijn gestorven. "Honderden mensen zijn in de ziekenhuizen opgenomen met verschrikkelijke verwondingen, sommige veroorzaakt door kogels, andere zijn verpletterd door tanks", aldus de jongen, die dinsdagochtend contact had gehad met familieleden van hem die als arts werkzaam zijn in een ziekenhuis in Timisoara.

De Hongaarse radio heeft verder gemeld dat Timisoara inmiddels door het leger met tanks en pantserwagens is omsingeld. Ooggetuigen vertelden radioverslaggevers dat veel mensen gevangengeraakt zijn bij de gevechten met de politie en dat veel mensen zijn opgepakt. De Hongaarse televisie berichtte zondagavond dat ook de grens met Hongarije is afgesloten. De Roemeense pers maakt geen melding van de gebeurtenissen in Arad en Timisoara. Het enige waar de Roemenen uit af kunnen leiden dat er iets gaande is is een oproep van radio Bukarest aan de burgers de wet te respecteren.

BEZORGDHEID

Vanuit diverse landen, zoals de Duitse bondsrepubliek, Hongarije en ook de DDR, werd bezorgdheid geuit over de gebeurtenissen in Roemenie, en werd opgeroepen tot democratische veranderingen ook in dit laatste land van Oost-Europa. De Roemeense leider, die maandag volgens programma een bezoek begon aan Iran, lijkt echter niet van plan gehoor te geven aan de oproep van de betogers voor meer vrijheid en het aftreden van de al 24 jaar met strenge hand leidende "conductor". De Roemeense autoriteiten sloten maandag de westelijke grenzen met Hongarije, Joegoslavie en Oostenrijk, en zonden legertroepen, tanks en helikopters naar Timisoara, de vierde grote stad van het land.

In Timisoara en de naburige stad Arad kwam het zaterdag en zondag tot bloedige vechtpartijen tussen duizenden betogers en de Roemeense politie. De demonstranten in Timisoara, een stad met 283.000 inwoners, riepen om "vrijheid" en het aftreden van Ceausescu, die al lang de bevolking onder de duim houdt met een uitgebreid netwerk van verklikkers en veiligheidsdiensten. Boekwinkels werden geplunderd en de inhoud, meestal de talloze werken van Ceausescu, werd in de rivier de Bega gegooid. Dit verklaarde in Parijs de woordvoerder Misjna Berindei van de Roemeense liga voor de mensenrechten.

FOUT

Ceausescu, die onlangs de democratische hervormingen in andere oosteuropese landen "een fout" noemde, gaf maandag geen publiekelijk commentaar toen hij vertrok voor een driedaags bezoek aan Iran. Op zijn 72e jaar leek hij tot voor kort dan ook de touwtjes steviger dan ooit in handen te hebben. Tijdens het congres van de Communistische partij, eind november, werd hij luid toegejuicht en voor de zesde maal herkozen als secretaris-generaal. Onder toeroepingen van het congres als "Ceausescu communisme", "Ceausescu heldendom" en "Ceausescu Roemenie" liep de Megalomane leider naar buiten om zich minzaam de toejuichingen van de er opgestelde honderdduizend mensen te laten welgevallen.

Sacharov-herdenking groeit uit tot politieke betoging

MOSKOU - Zeker tachtigduizend Sovjet-burgers, bijeengepakt op een plein bij een stadion in Moskou, hebben maandag tijdens een openbare herdenkingsbijeenkomst de laatste eer bewezen aan de donderdag op 68-jarige leeftijd overleden Andrej Sacharov. Een omvangrijke troepenmacht was aanwezig in de buurt van het Loezjniki-stadion om in te grijpen bij eventuele ongeregeldheden.

Op de bijeenkomst, die geleidelijk het karakter kreeg van een politieke manifestatie, brachten collega-wetenschappers, parlementariers en voormalige dissidenten de overleden natuurkundige en winnaar van de Nobelprijs voor de vrede hulde voor zijn onvermoeibare ijveren voor democratische vrijheden en mensenrechten. "Hij was een echte profeet in de ware betekenis van het woord, een man die zich inzette voor een betere toekomst", zei academicus Dmitry Lichatsjev. "En zoals alle profeten werd hij niet begrepen en zelfs uit zijn woonplaats verbannen", voegde hij er aan toe, de ballingschap van Sacharov tussen 1980 en 1986 naar de van de buitenwereld afgesloten plaats Gorki in herinnering roepend.'

ARTIKEL 6

Een rouwstoet van ongeveer tienduizend mensen begeleidde eerder op de dag de kist met het stoffelijk overschot van Sacharov van de Academie der Wetenschappen, waar hij lag opgebaard, naar de plaats van de herdenkingsbijeenkomst. Bij het Loezjniki-stadion hielden de aanwezigen, van wie velen urenlang hadden gewacht in een ijzige koude, brandende kaarsen en zwart omrande portretten van Sacharov omhoog terwijl werd gezwaaid met spandoeken en vlaggen van de Sovjet-republieken.

Veel rouwenden droegen badges met het cijfer 6 als opschrift, daarmee verwijzend naar het omstreden artikel zes in de Russische grondwet waarin de leidende rol van de Communistische partij in de Sovjet-samenleving is vastgelegd.

"Je zult altijd een lichtend voorbeeld voor ons blijven" en "vergeef ons, Andrej Dmitrievitsj, we hadden in 1980 de straat op moeten gaan", waren enkele van de leuzen die op spandoeken waren te lezen.

LANGE WEG

De radicale historicus Joeri Afanasjev zei in een toespraak dat Sacharov de belichaming vormde van de strijd tegen het eenpartijsysteem, het tegen het volk gerichte socialisme en het staatsmonopolie op economisch gebied.

Begrotingsbehandeling begonnen

Martina: De Antillen blijken onbestuurbaar

WILLEMSTAD — Het algemene herstrukturingsbeleid van de Antilliaanse regering is warrig, ondoorzichting en zal meer onduidelijkheid dan duidelijkheid scheppen. Met name het decentralisatiebeleid zit bijzonder slecht in elkaar, waarbij totaal geen rekening wordt gehouden met de draagkracht van de eilanden. Het is de hoogste tijd dat nieuwe afspraken worden gemaakt, want de Antillen zijn zo langzamerhand onbestuurbaar geworden. Dit stelde Don Martina (MAN) vanmorgen als eerste spreker tijdens de begrotingsbehandeling. Martina had weinig goeds over voor het economische beleid van HIW-minister Chucho Smits. Van een coherent beleid is namelijk helemaal geen sprake, aldus de oppositieleider. 'Wij begrijpen niets van dit beleid. De documenten scheppen verwarring.' Martina doelde met name op de taken die, volgens plan, over moeten gaan in handen van de eilanden en de taken die centraal geregeld moeten blijven. Het tekort op de begroting bedraagt 7,2 miljoen gulden: een tekort van 33,7 miljoen gulden op de kapitaaldienst en een overschot van 26,5 miljoen gulden op de gewone dienst.

Voor de algemene beschouwingen aanvingen, kwam premier Maria Liberia aan het woord. Ze antwoordde vragen inzake de ALM en zei dat er plannen zijn om de Fokker Fairchild-toestellen van de ALM de vervangen door twee F-50 toestellen van Fokker. Deze hele operatie zal 36 miljoen gulden kosten en mogelijk door de Nederlandse regering en de Nederlandse Investerings Bank betaald worden. ALM zou mogelijk zelf voor de aflossing kunnen zorgen.

ONDERZOEK

Minister van Financien, Gilbert de Paula, maakte melding van het onderzoek door de Landsaccountantsdienst naar de onregelmatigheden bij het departement van Financiën. Dat onderzoek wees uit dat diverse mensen daarbij betrokken waren en dat de personen in kwestie intussen de tijd hebben gekregen zich te verweren. Deze hele zaak is nu in handen van de Procureur Generaal, zodat De Paula niet meer informatie kon geven. Hij zei het wel te betreuren dat zoveel gespeculeerd werd, waardoor ook allerlei namen vielen van mensen die niets met die zaak te maken hebben.

ONSAMENHANGEND

Don Martina was de eerste spreker. Hij had niet veel goeds over voor het algemene- of economische herstruktureringsbeleid van dit kabinet: dat is warrig en onsamenhangend, met enerzijds afstoting van taken naar de eilanden en anderzijds handhaving van verschillende taken. Ook werd volgens Martina onvoldoende rekening gehouden met de mogelijkheden van de eilanden. Hij laakte voor hij met zijn betoog begon, het feit dat de begrotingsbehandeling zo laat, een week voor kerst, begint.

■ DE PAULA

Minister Chucho Smits heeft er met veel ondoorzichtige plannen en weinig daden bitter weinig van terecht gebracht, volgens de MAN. Ook minister van Justitie, Ivo Knoppel, kreeg een 'standje': hij heeft zijn autoriteit te weinig doen gelden als hoogste autoriteit bij de misdaadbestrijding.

KADER

Dudley Lucia (NVP) maakte tijdens zijn spreekbeurt melding van de noodzaak de overheidsadministratie te reorganiseren, met name met het oog op de teruglopende inkomsten. Lucia doelde met name op de landsaccountantsdienst en het gebrek aan personeel bij deze dienst. 'Als de VNG erbij gehaald moet worden, dan moet dat maar gebeuren, want zo kan het niet langer.'

Het gebrek aan kader bij de overheid noende hij ook: vele mensen verlaten de overheid na daar ervaring te hebben opgedaan om bij de privé sector te gaan werken. Een beter opleidingsysteem zal veel goed maken, meent hij. 'Als de overheid niet kan concurreren op het gebied van de salarissen, moet men meer mogelijkheden op het gebied van opleidingen bieden', stelde de NVP-er. Meer research en werkzaamheden door UNA-studenten met een beurs (werkstudenten) is op zijn plaats. Hij noemde het gebrek aan kader bij de overheid een 'struktureel probleem'.

SUBSIDIE

Dat het tekort op de begroting met een paar miljoen gulden afnam, vindt Lucia een goed teken: de algehele economische situatie is aan de beterende hand en dat is ook aan de begroting te merken. Nu is het tijd dat ook op sociaal gebied verbeteringen worden aangebracht, door meer arbeidsplaatsen te scheppen. Meer werk betekent tevens minder misdaad. Misschien zou op de Antillen evenals in Nederland, een systeem ingevoerd moeten worden, waarbij de overheid drugs 'subsidieert' voor verslaafden, waardoor die minder geneigd zullen zijn, zich aan misdaad schuldig te maken.

Lucia hield een pleidooi om geen politiek te bedrijven met de kwestie van belastingverdragen en de offshoresector alle steun te geven. De overheid zou meer openheid moeten geven, om (opzettelijke) misverstanden te voorkomen.

CONTACTEN

Hij noemde tot slot de reizen naar het buitenland van de bewindslieden: ook George Bush en Carlos Andrez Perez reizen veel. 'De Antillen zijn afhankelijk van andere landen. We kunnen ons zelf niet opsluiten. Goedkoepe politieke spelletjes over snoepreisjes zijn niet op hun plaats,' meent Lucia. 'Meer internationale contacten zijn nodig, we moeten op onze belangen letten en niet zitten wachten.'

CORRUPTIE

Harold Anastatia van de MAN had een kritische opmerking: de regering gaat slordig om met het parlement en heeft geen respect voor dit college. Hij stelde op 18 mei vragen inzake het personeelsbeleid aan de regering. Even als vragen die hij in december een jaar daarvoor stelde, bleven ook dit keer schriftelijke antwoorden uit. 'Ik constateer dat op personeelsgebied sprake is van een beleid, gebaseerd op willekeur jegens ambtenaren en burgers in het algemeen. Dit riekt naar corruptie en is misdadig,' aldus het MAN-lid. Hij voegde daaraan toe dat men alle regels naast zich neerleegde en partijmensen bevoorrechtte.

Het MAN-lid wil weten wat er met de RVD gebeurde. ging een deel van het personeel naar de raad van ministers en een deel naar BBB? Bestaat de RVD nog of niet? Aldus Anastatia. Ten aanzien van de buitenlandse reizen, meldde het lid, dat reizen op zich niet vreemd is en bij het werk hoort. Maar, veel reizen met weinig geld is niet juist. 'Er moeten prioriteiten worden gesteld, zeker wanneer gesaneerd wordt.' Vragen werd reeds gesteld over het aantal reizen en de kosten. Anastatia herhaalde die vraag vanochtend en zei enkel buitenlandse reizen te bedoelen.

Anastatia had tevens vragen met betrekking tot de ALM/KLM samenwerking en het vraagstuk rond de catering bij Capriles kliniek. De Staten werd nooit ingelicht over een onderzoek rondom de tarieven. Hij wilde ook weten hoe het staat met het formularium met tarieven van medicijnen en wat het beleid is met betrekking tot de vestiging van 'botica's' en prive klinieken. Die rijzen ook als padestoelen uit de grond.

WILLEMSTAD — De jaarprijs van de Air Lines Association Netherlands Antilles (ALANA) is uitgereikt aan TAP-Air Portugal. Als persoonlijkheid van het jaar werd gekozen Ruben Mosqueda Rivas, general manager van TAP voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit gebeurde op het kerstbuffet vrijdag 15 december in Holiday Beach.

TAP kreeg de erkenning vanwege de manier waarop de maatschappij bezig is nieuwe Europese markten aan te boren voor Curaçao. Recentelijk heeft TAP-Air Portugal besloten in plaats van Lissabon-Caracas-Curaçao nu Lissabon-Curaçao-Caracas te vliegen.

Lingerie zaak geopend

■ *WILLEMSTAD — Sinds afgelopen vrijdag zijn de Curaçaose vrouwen een lingerie zaak rijker. Op de Caracasbaaiweg heeft Mi Deseo haar deuren geopend. Op de foto de eigenaresse Cynthia Hodge (middenin) omringd door familieleden. Links achter Hodge, Ron Gomes Casseres van Maduro & Curiels Bank (financiers van de nieuwe zaak).*

La Pergola: cholesterol vrije menu's

WILLEMSTAD — De Italiaanse pizzeria en restaurant La Pergola in de Waterfortbogen heeft sinds kort enkele cholesterol-vrije menu's samengesteld. Volgens een kok van het restaurant was er veel vraag naar vegetarisch eten zonder vet, zout en specerijen. 'Veel bezoekers willen graag lokaal en tegelijkertijd gezond eten.'

La Pergola biedt vier mogelijkheden voor mensen die dit soort eten lusten of in verband met hun gezondheid moeten eten namelijk: Spaghetti Primavera, met mix-vegetables in tomatensaus, Spaghetti Aglio i Olio, in olijfolie en garlic, Pesce al Vapore, gestoomde vis met spinazie en Pollo al limon, kippeborst in lamoensaus.

VOETBAL / RIO DE JANEIRO - Vasco da Gama uit Rio de Janeiro is kampioen van Brazilië geworden. De ploeg won de finale van de nationale titelstrijd met 1-0 van Sao Paulo. Sorato maakte het doelpunt.

Maria ontmoet George, François en James

WILLEMSTAD — Premier Maria Liberia-Peters beleefde een van de hoogtepunten in haar leven als politicus toen zij zaterdag voor korte tijd de gastvrouw was van de Franse president François Mitterrand, de Amerikaanse president George Bush en de minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten James Baker. Met een gacieus gemak ontving zij de buitenlandse gasten op de Juliana luchthaven van Sint Maarten. Van daar reisden de leiders met hun uitgebreide gevolg per helicopter naar het Franse deel van het eiland, waar overleg werd gevoerd over de recente 'wereldschokkende' veranderingen in Oost-Europa.

Liberia-Peters kon niet alleen haar kennis van de Engelse taal wederom tentoon spreiden, maar ook haar kennis van de Franse taal, die zij eerder reeds had getoond tijdens een bezoek aan Parijs, waar zij onder anderen de burgemeester van de Franse hoofdstad ontmoette.

De foto's, die door de regeringsvoorlichtingsdienst van de Nederlandse Antillen beschikbaar zijn gesteld, geven een indruk van de ontvangst op Sint Maarten.

Setel komt met Specificaties

WILLEMSTAD — Per 1 februari 1990 zal Setel alle abonnees een specifikatie doen toekomen van de gesprekken die gevoerd zijn. Het gaat hier om interinsulaire en internationale gesprekken. De kosten van de lokale gesprekken zullen op de normale wijze aan de klanten worden aangeboden. Tot nu toe heeft Setel de specificatie van interinsulaire en internationale gesprekken steeds op verzoek van de klant gepresenteerd. De laatste tijden blijkt de belangstelling voor de specificaties gegroeid te zijn. Vandaar dat Setel heeft besloten om de specificaties als service aan te bieden. In de specificaties zal het zogehete 'toll-ticketing' gehandhaafd worden. De cliënt kan op de specificatie zien welke nummers zijn gebeld in het buitenland, de datum en het tijdstip van het gesprek. Tevens zullen de duur en de kosten per gesprek aangegeven worden. Het blijkt dat men om deze controle vraagt om een beter overzicht te hebben van de te maken kosten. Setel wijst er op dat een ieder die deze specificatie niet wenst, dit schriftelijk voor 1 januari 1990 kenbaar moet maken aan Setel.

THOMASSEN-Drijver Verblifa gaat een nieuwe productielijn voor glassluitingen installeren in de fabriek te Doesburg. Hiermee is een investering van bijna Nf vier miljoen gemoeid. Er zouden door het project twintig arbeidsplaatsen kunnen vervallen, maar naar verwachting kan dit verlies worden gecompenseerd door de ontwikkeling van nieuwe afzetgebieden die tot meer arbeidsplaatsen zou kunnen leiden.

MAN-voorzitter Harold Anastatia:
Nalatigheid van Curaçaose regering is schadelijk voor toerisme en economie

WILLEMSTAD — De politieke partij MAN heeft de Curaçaose overheid vanaf het begin gewaarschuwd tegen de gebrekkige beveiliging van zowel de lokale bevolking als toeristen op openbare plaatsen. 'Wij hebben de regering vaak gezegd dat snelheid gebaat was bij de oprichting van een hulpgroep die het politiekorps moet versterken. Maar door de nalatigheid van onze politici is Curaçao heden weer in een slecht daglicht terecht gekomen. Mede door de gewapende overvallen op toeristen van de Carla C waardoor de leiding van dit passagiersschip besloot om de Curaçaose haven niet meer aan te doen'. Dit zei de voorzitter van de MAN, Harold Anastatia, gisteren in het radiopraatje van de blauwe partij.

'In alle hoeken van het eiland maar erger nog in alle delen van de wereld is deze gewapende overval het thema van de dag geworden. Deze gebeurtenis heeft het imago van Curaçao als toeristische oord grote schade aangebracht. Ook is de lokale bevolking wakker geschud en iedereen ging zich realiseren dat de beveiliging niet optimaal is', aldus Anastatia.

GEWACHT

In het programma zei de MAN-voorzitter dat de partij niet kan begrijpen waarom de lokale regering tot nu toe heeft gewacht om preventieve maatregelen te nemen terwijl de MAN haar meerdere keren hierop heeft gewezen. 'Daarom kunnen wij ook niet accepteren dat de regering nu zegt dat het zover is gekomen door een tekort aan politie-agenten want als zij op tijd hadden gehandeld dan zouden de problemen nu meevallen', aldus de voorzitter. Volgens hem hebben niet alleen de overvallen van de afgelopen weken, maar de Curaçaose regering, door haar nalatigheid voor het toerisme in het algemeen, grote schade berokkend aan het imago en de economie van Curaçao.

Verder sprak Anastatia over de grote winst van de Dokmaatschappij. 'In 1982 ging de maatschappij bijna failliet. Toen besloot de grootste aandeelhouder, een Nederlander, zijn financiële bijdrage aan de onderneming te staken. Het kabinet-Martina twijfelde geen seconde en naam de aandelen over voor het symbolische bedrag van één gulden. Deze correcte handeling heeft de maatschappij toentertijd gered waardoor Dok de mogelijkheid kreeg om uit te groeien tot de winstgevende onderneming die het heden is'. Aldus de MAN-woordvoerder.

Alle politieke partijen op Curaçao hebben meegewerkt aan de reddingsoperatie van deze lokale maatschappij. 'Dok heeft bewezen dat niet alle nutsbedrijven met verlies hoeven te draaien. De maatschappij is failliet gegaan in particuliere handen met een buitenlandse bedrijfsleiding. Vandaag de dag draait de maatschappij goed onder de Curaçaose overheid. De geschiedenis heeft bewezen dat particuliere aandeelhouders een bedrijf onmiddellijk wegstoten als het minder goed gaat draaien', zegt Anastatia. MAN betwijfelt dat de weg naar privatisatie die de Curaçaose overheid op dit moment bewandeld een garantie is voor succes.

De voorzitter van de blauwe partij maakte aan het eind van het programma gebruik van de gelegenheid om de Curaçaose bevolking namens MAN, gelukkige kerstdagen en het beste voor 1990 te wensen.

OOST-BERLIJN - De Duitse bondsrepubliek helpt de DDR in de komende jaren met een miljard mark als bijdrage aan projecten ter verbetering van het milieu. Samenwerking op het gebied van het milieu kan "zich veel sneller ontwikkelen" dan tot voor kort het geval was, omdat de Oostduitse bestuurders "veel realistischer" zijn sinds de stormachtige ontwikkelingen van de afgelopen weken, aldus Bonn.

Drag Classic 2 succesvol spektakel

WILLEMSTAD — The Collection, organisatoren van Drag Classic 2 kunnen terug kijken op een succesvol spektakel ondanks de vele problemen. Gisteren begon het om half vier te regenen waardoor de racebaan ongeschikt werd voor de wedstrijden. Met veel inspanning van vrijwilligers die op de baan gingen rijden kon de classic na ongeveer een uur weer doorgaan. Rond zes uur bereikte het evenement zijn hoogtepunt.

Toen gingen de winnaar van de Jet-dragsters, de U.S. Enterprise en die van de Jet-funnycars, Fighting Iris, tegen elkaar op. De groene funnycar kwam als grote overwinnaar uit de bus. Deze supersnelle race-auto won de wedstrijd met enkele meters voorsprong van de Jet-dragster van Randy Mulky. Meteen daarna nam de verliezer van de voorronde, de vrouwelijke bestuurder Sherry Arnwine met haar Canned Heat het op tegen de verliezer van de funnycars. De laatste wedstrijd van deze op vliegtuigturbines voortbewogen auto's werd een nek aan nek race. Sherry verloor de race omdat ze bij de start ietjes te vroeg wegreed.

INTIMIDEREN

Naast de indrukwekkende presentatie van deze supersnelle auto's uit Amerika namen ook raceauto's van Curaçao en Aruba deel aan de Drag Classic. Het uit plus minus drieduizend man bestaande publiek liet zich niet intimideren door de regen en bleef rustig wachten totdat ze het beloofde te zien kreeg.

Door voor de Amigoe onbekende redenen werd de presentatie van de Top-fuel dragster uit het programma geschrapt. Medeorganisator Paul Wederfoort was vanmorgen niet bereikbaar voor commentaar.

MENSEN

Eén seconde geduld...

LONDEN — Oud-en-Nieuwvierders over de hele wereld zullen de 31ste december een tel extra geduld moeten hebben voor zij het glas kunnen heffen op het nieuwe jaar. 1989 Duurt een seconde langer en overal zullen de klokken vlak voor middernacht een seconde teruggezet moeten worden om de tijd gelijk te laten lopen met de omwentelingen van de aarde, zo heeft het Britse "Royal Greenwich Observatory" bepaald.

Met de "schrikkelseconde" wordt er voor gezorgd dat de aarde bij de tijd blijft. In 1972 werd voor het eerst een extra seconde ingevoerd en sindsdien is het vijftien maal gebeurd.

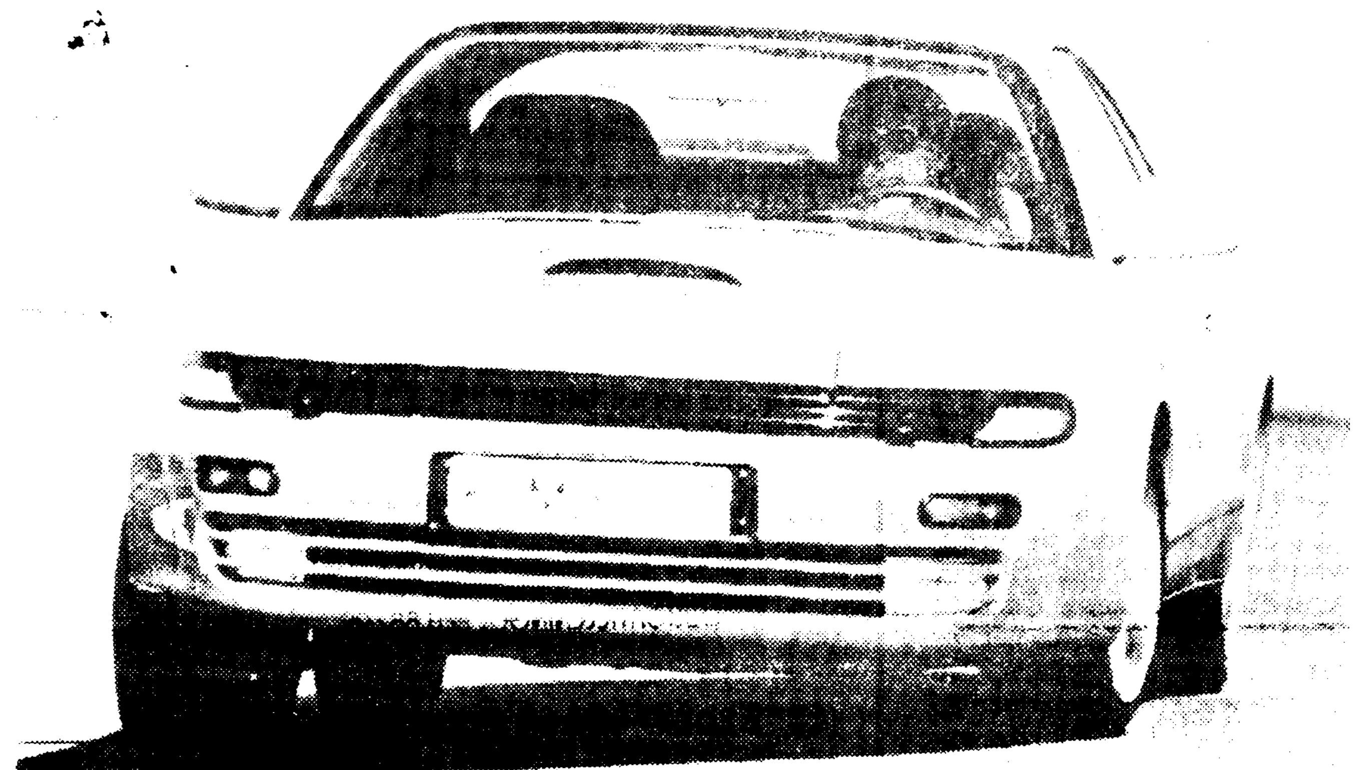
De la Fontaine Verwey overleden

AMSTERDAM — Prof. mr Herman de la Fontaine Verwey is zondag in Amsterdam na een korte ziekte op 86-jarige leeftijd overleden. Opgeleid als jurist werd hij conservator, bibliothecaris en de eerste hoogleraar in de wetenschap van de geschiedenis van het boek en de bibliografie in Nederland.

Prof. De la Fontaine Verwey was als student redacteur van Propria Cures met onder meer Ter Braak, Slauerhoff en Binnendijk. De historicus prof. Romein haalde hem over bibliothecaris te worden, in welke functie hij de collectie van de Amsterdamse universiteitsbibliotheek belangrijk kon uitbreiden. Hij publiceerde tal van studies over de geschiedenis van het boek. In 1954 werd hij hoogleraar, wat hij bleef tot hij in 1974 met pensioen moest.

De veelzijdige deskundige werd geëerd met onder meer de Gouden Ganzeveer van de uitgeversbond en de Laurens Jansz. Costerprijs voor zijn bijdragen, waarmee hij de wetenschap van het boek en het antiquariaat heeft verrijkt. Prof. De la Fontaine Verwey is tot vlak voor hij ziek werd, actief gebleven. Voor het komende nummer van het tijdschrift De Boekenwereld schreef hij nog een artikel over de Amsterdamse universiteitsbibliotheek in oorlogstijd, waarmee dan de reeks "herinneringen van een bibliothecaris" van zijn hand is afgesloten.

■*AMSTERDAM — De indrukwekkende vijfde generatie van de Toyota Celica, die sinds 1971 uitgebracht wordt, moet gaan concurreren met soortgelijke sportauto's van bijvoorbeeld BMW en Porsche. De goedkoopste uitvoering is verkrijgbaar voor f 40.000,-. De wagen, met een 16 kleppenmotor, is eind februari 1990 leverbaar.*

Lessen in de liefde

Publiek enthousiast over Vikki Carr

WILLEMSTAD — Een staande ovatie en juichkreten als bravo en bravissimo waren de beloning voor de Amerikaanse zangeres Vikki Carr die in het ITC een optreden gaf. Spaans en Engelstalig werk van haar en van anderen riep bij velen in de zaal herinneringen aan het verleden op. De liefde en al het leed dat het aan vrouwen berokkent stonden centraal. Essos hombres: De mannen hebben het weer eens gedaan, zong zij met hart- en trommelvliesverscheurende stem.

Met dat laatste moet duidelijk worden dat het Vikki niet ontbreekt aan stemgeluid van kwalitatief goed gehalte. Begeleid door een zevental musici bracht zij nummers die niet misstaan in grootse shows. In 'You're just to good to be true', het openingsnummer bleek dat al meteen.

'You are the wind beneath my wings' en het door Gloria Estafan bekend geworden 'I can't stay away from you' maakten deel uit van haar Engelstalige repertoire. Haar grote doorbraak kwam volgens eigen zeggen met Let it be him.

De van origine Mexicaanse bezocht ook Aruba. Daar kwam zij tot de ontdekking dat de Arubanen en Antillianen een voorliefde hebben voor mariachi-muziek. A capella zong zij 'Paloma Negra'.

De Spaanse zijde van haar carrière belichtte Vikki Carr ook. Esculpa me; 'Un otro ocupó tu lugar' en 'Corazon' lokten de meezingers in de zaal uit. Kenmerkend in de verbindende teksten van Vikki was het gevoel van de vrouw, de verliefdheid, het 'luduvudu' en het geniepig wraak nemen op de oude liefde die op een hernieuwde relatie aandringt. Zelf gescheiden bezong ze het gevoel dat opkomt als je na lange tijd weer eens met iemand uitgaat. Een muzikale eredronk werd uitgebracht op de liefde met 'Por amor', wederom herkenning in de zaal. Het glas heffen vanaf de 175 gulden kostende zitplaatsen bleek echter voor het publiek niet meteen uitvoerbaar. Degene die voor de catering zorgde achtte het kennelijk beter de flesopener voor de drankjes op tafel niet in handen te geven van het publiek, maar te laten bij de serveerders en serveersters. En dat lijkt voor het oog van een buitenstaander een beetje onhandige zaak.

JL

HET FRANSE bedrijf Electricite de France internationaal gaat met Hongarije onderhandelen over samenwerking bij de bouw van een kerncentrale in dat land. Hongarije heeft al vier Russische kernreactors van het drukwatertype met elk een vermogen van 440 Megawatt.

AGENDA CURAÇAO

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

* * * * *

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Botermans, tel.: 72682.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmorgen van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Bynoe, tel.: 676824, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

* * * * *

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Santa Maria 17, tel.: 80222.

* * * * *

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

* * * * *

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL (tel.: 54300): dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur.

* * * * *

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (nachtdienst)
Otrobanda
de Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15, tel.: 82857.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

* * * * *

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
Iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac (achter Kooyman).
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

* * * * *

WOENSDAG
DIVERSEN
TENTOONSTELLING
GALLERY EIGHTY-SIX (Bloksteeg, Punda, tel.: 613417): geopend van dinsdag t/m vrijdag van 08.30-12.00/15.00-17.30 uur; maandag en zaterdag van 09.30-12.00 uur.
t/m 24 december gelegenheid tot bezichtiging expositie van schilderijen en papiertekeningen gemaakt door Lihie Talmor.

De voorzitter van de internationale Pen-vereniging, de Franse auteur **Rene Tavernier**, is zaterdag op 74-jarige leeftijd overleden in een Parijs' ziekenhuis. Dit heeft de familie maandag meegedeeld.

Tavernier, vader van de Franse cineast Bernard Tavernier, was tien jaar voorzitter van de Franse afdeling en werd in mei dit jaar gekozen tot voorzitter van de internationale pen-vereniging, waarin dichters, romanciers en essayisten zich hebben verenigd. De schrijversorganisatie, die de vrijheid van meningsuiting in de wereld verdedigt, telt ongeveer 5.000 leden.

Tavernier, zelf een dichter, essayist en vertaler, schreef in 1976 "De rechter en de moordenaar", waarvan zijn zoon later dat jaar een film maakte.

Wega di Number Kòrsou

8 5 1 3 9 6 10 7 4 2

9649
6222
3603

TELECURAÇAO
DINSDAG: 17.00 Ora pa mucha; 17.30 Obra di man met Loupe 18.00 Mira i Skucha; 18.30 Informe deportivo met Hector Rosario; 18.45 Nieuws in het Nederlands; 18.56 Tempu pa Dios; 19.00 Kushina di oro met Saida Hernandez; 19.15 How things work; 19.30 PR-programma; 20.00 Notisiero Tele-8; 21.00 Directe uitzending bokswedstrijden vanuit sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 vervolg uitzending bokswedstrijden; 23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Overige leden Redactie:

Toon van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moertiralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Vis a Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der School
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewall-weg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 266.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

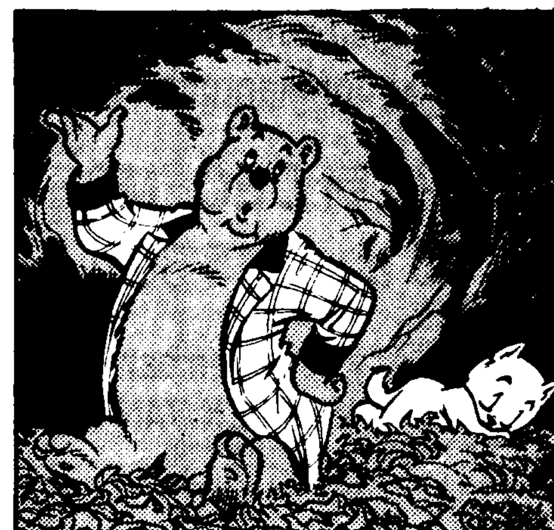
Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het ontstoffen

door Marten Toonder

4329 — Oole bleef niet zitten toen hij door zijn moeder naar buiten geveegd was. Hij krabbelde haastig overeind en holde weg, achtervolgd door de oude mevrouw De War, die krijsend met haar bezem zwaaide.

Heer Bommel keek het groepje pijnlijk getroffen na. 'De arme knaap', prevelde hij. 'Ik begin zijn moeilijkheden te begrijpen. Dit is duidelijk de strijd van de jeugd tegen verouderde opvattingen. Maar hier sta ik pal! Als heer is het mijn plicht om de jongeren voor te gaan op het pad van de vooruitgang - als je me volgen kunt'.

'Wat hm?' hernam heer Bommel korzelig. 'Dat oude mens staat de vernieuwing in de weg met haar ouderwetse opvattingen. Volg me, jonge vriend. Ik ga er iets aan doen!' Met deze woorden liep hij, schichtig achterom kijkend, de grot weer in.

'Wat gaat u hier doen?' vroeg Tom Poes.

'Eerst wat slapen', verklaarde heer Ollie. 'Ik zal morgen mijn krachten nodig hebben, want de strijd belooft zwaar te worden. Die oude is een heks; ze gunt een heer geen rust en geen voedsel. Maar dat gaat veranderen. Met behulp van mijn schrevelaar ga ik de hele drommelse boel hier netjes vastschrevelen. Weet je, wat mijn eerste werk zal zijn?'

Er kwam geen antwoord, want Tom Poes had het zich tussen wat dorre bladeren gemakkelijk gemaakt en sliep reeds.

'Ik ga hier een nieuw Bommelstein bouwen', verklaarde heer Ollie met een stem die hol door het geweld weerkaatste. Toen legde ook hij zich neer en sloot voldaan de ogen......

HENRY ® By Dick Hodgins

REPENT!

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

I KEEP GETTING TERRIBLE CRAMPS IN THIS ARM, DOC!
WHEN DO YOU GET THEM? AFTER TENNIS? HANDBALL? LIFTING WEIGHTS?
AFTER I BRUSH MY TEETH!

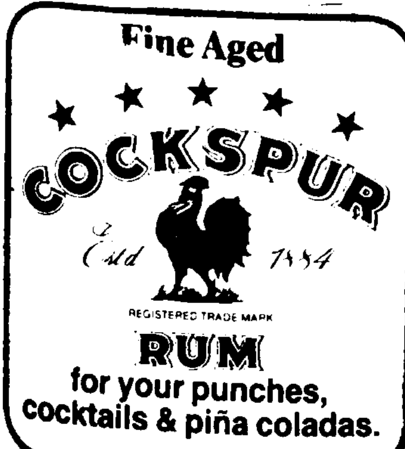
BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

I NEED SOMETHING WITHOUT MEAT IN IT
TRY OUR HAMBURGER

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

MAWSQUAW, I'M HOME!
GOOD! DID YOU REMEMBER TO MAIL THAT PACKAGE I GAVE YOU THIS MORNING?

AGENDA
BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

...Sportvrouwvan het Jaar, Alejandra Rumai ontvangt haar onderscheiding uit handen van Ergilio Hato...

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** maandag t/m vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

Sedreko directeur Lipo Elhage: "Sport moet terug in de lift"

Amadeo Kemper Sportman 1989

WILLEMSTAD — Gisteravond werd Amadeo Kemper tot Sportman van het jaar 1989 aangewezen door de Curaçaose Sport Federatie. In een volle Irene Moreno-zaal te Suffisant werd een tiental atleten, coaches en sportbond-bestuursleden in het zonnetje gezet vanwege hun verdiensten in de sport tijdens het afgelopen jaar. In de verschillende toespraken (Junior Millerson, Phillip Elhage en Orlando Cuales) werd duidelijk dat het niet opperbest gaat met de lokale sport. Alle drie de sprekers wezen erop dat onderlinge twisten op bestuurlijk niveau in verschillende bonden de oorzaak zijn van het dreigende verval. Elhage en Cuales riepen de Curaçaose sportbevolking op om er alles aan te doen om de mogelijkheden uit te buiten die de sportbedrijving weer in de lift kunnen brengen. Van overheidswege zegde Elhage alle steun toe aan de bonden en Cuales wees ondermeer op de vooruitzichten van het organiseren van de Panamerikaanse spelen in 1996 op Curaçao.

In eerste instantie werden de personen die zich op bestuurlijk niveau en de coaches die genomineerd waren, onderscheiden. Een korte opsomming van de verdiensten van iedere kandidaat begeleidde de desbetrefffende naar het podium. Het bleek dat diverse bonden niet de moeite hadden genomen om serieus in te gaan op het verzoek van de CSF om een atleet cq atlete aan te wijzen die zich in hun tak van sport had onderscheiden in het afgelopen jaar.

De verkiezing kende de volgende resultaten:

Scheidsrechter van het jaar

Genomineerden: Oswin Kirindongo (tafeltennis), Jan Boutmy (schermen) en Julius Hellburg (softbal). Julius Hellburg werd Scheidsrechter van het jaar ondermeer vanwege zijn optreden in het internationaal softbaltoernooi in Bussolengo (Italië) alwaar hij hoofdscheidsrechter was.

Bestuurslid van het Jaar:

Genomineerden: Maggy Sprock (tafeltennis), Anthony Minguel (atletiek) en Anton Jessurun (schermen). Anthony Minguel kreeg de titel Bestuurslid van het Jaar toebedeeld voor zijn enorme inzet voor de atletieksport, die dit jaar tot deelname van velen aan diverse wedstrijden leidde in verschillende leeftijdsklassen. Minguel werd eerder dit jaar ook door het IAAF onderscheiden voor zijn werk op internationaal gebied.

Coach van het jaar:

Genomineerden: Kenneth Gijsbertha (baseball), Gustaaf De Jongh jr (softbal) en Ronald Trouwloon (voetbal). Gustaaf De Jongh, coach van de nationale softbalselectie en kampioensploeg Pichingolo kreeg de onderscheiding van Coach van het jaar toegekend. Afgelopen jaar was de Antilliaanse selectie succesvol in diverse internationale toernooien en heeft de softbal wereld ervaren dat met de Antillen degelijk rekening moet worden gehouden.

Junior-atlete van het Jaar:

Genomineerden: Patricia Dijkhuizen (tennis), Solange Dijksteel (schermen) en Nataly Lourens (softbal). Nataly Lourens kreeg de erepriis. Zij zorgde ondermeer ervoor dat haar ploeg dit jaar promoveerde naar de hoogste softbal-afdeling. Nathaly werd uitgeroepen tot MVP in de B-klasse en was zeer verdienstelijk in de Antilliaanse jeugdselectie.

Junior-atleet van het Jaar:

Genomineerden: Vernon Pieternella (tafeltennis), Elston Hansen (baseball) en Ramses Snijder (atletiek). Vernon Pieternella, 15 jaar en Curaçaos seniorenkampioen, werd Juinior-atleet van het Jaar. Vernon wist tijdens de Caribische kampioenschappen tevens beslag te leggen op de kampioenstitel bij de junioren. Ook in andere grote regionale toernooien eidigde hij in de top.

Atlete van het Jaar:

Genomineerden: Alejandra Rumai (bodybuilding), Swinda Jobs (tafeltennis) en Norinda De La Cruz (softbal). De titel ging naar Alejandra 'Ninita' Rumai. In twee jaar tijd bracht Alejandra het tot Curaçaose kampioene in de lichtgewichtklasse. Gedurende dit afgelopen jaar won zij de eerste plaats in alle competities waar zij aan meedeed. Ondermeer tijdens de Centraal Amerikaanse Kampioenschappen had zij zowel in de single (1e) als couples (3e) categorie succes.

Atleet van het Jaar:

Genomineerden: Wilbert Beeker (wielrennen), Amadeo Kemper (atletiek) en Arthur

...Amadeo Kemper, Sportman van het Jaar...

Bonevacia (baseball). Amadeo Kemper won de verkiezing op basis van zijn drie nieuwe records dit jaar. De Fatumloop, Schottegatrace en de Halve marathon van het Postkantoor. Alle wedstrijden waaraan dit lokale loopwonder meedeed won hij met grote overmacht. Amadeo was zelf niet aanwezig op de receptie omdat hij momenteel in Rio de Janeiro voorbereidingen treft voor de Silvesterloop, die op 31 december zal worden gelopen. Kemper hoopt bij de eerste 25 te eindigen.

Sportman van het Jaar:

Alle winnaars in de laatste vier categorieën deden automatisch mee aan de verkiezing van Sportman/vrouw van het Jaar. Amadeo Kemper werd op grond van de eerder genoemde prestaties Sportman van het Jaar 1989. Aan het eind van de avond werden de atleten die door de diverse bonden waren voorgedragen als hun sporter van het jaar onderscheiden met een medaille.

Een verhaal apart was de onderscheiding van de Sponsor van het Jaar. Aleco Schnogg van Schnogg Enterprises deed na de onderscheiding te hebben ontvangen een oproep aan andere particuliere instanties om het voorbeeld van zijn firma te volgen. Schnogg Enterprises heeft dit jaar namelijk een atleet (Amadeo Kemper) in dienst genomen. Kemper wordt aldus in de gelegenheid gesteld om zoals dat heet betaald te trainen. Schnogg betoogde dat het hen niet op de eerste plaats om de publiciteit van zijn firma te doen is. 'Wij willen dit talent een reëele kans geven'. Vandaag de dag zijn topsport en sponsoring heel nauw met elkaar verbonden.'Als de media bereid zijn om iets meer aandacht aan de sponsors te besteden is de kans groot dat meerdere bedrijven ons initiatief volgen', aldus Schnogg.

Curaçao, 18 december 1989

Heden ontvingen wij uit Nederland het droeve bericht dat op 94-jarige leeftijd is overleden onze lieve zorgzame moeder, groot- en overgrootmoeder

Hendrika Gertruida van Gent-Kuiters

Curaçao	P.J. Kooijman-van Gent
	A. Kooijman
USA	A. Randall-Lopez
Curaçao	B. Kooijman
	I. Kooijman-Kusters
	G.C. Muskus-Kooijman
	H.G. Muskus
	M.R. Kooijman
	E. Kooijman-v.d. Cruysen
USA	P. van Gent en familie
	Achterkleinkinderen

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP DINSDAG 19 DECEMBER 1989 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.51	1.53	1.55
PND STERLING	2.785	2.84	2.90
NED GLD	90.35	91.07	91.87
BOLIVAR	—	—	—
ZW FRANCS	114.05	114.77	115.57
FR FRANCS	28.78	29.88	30.58
DUITSE MARK	102.14	102.85	103.66
IT LIRE	1.06	1.36	1.42
JAPANSE YEN	123.13	123.99	124.79
SUR GLD	—	100.07	102.59
AR FLORIN	98.00	100.00	100.20

KOERSEN VAN DE GEMIDDELDE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 19 DECEMBER 1989 EN TOT NADER ORDER.

13 %	OBLIGATIELENINGEN PER 86/90	102.97
12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	103.36
10.25 %	OBLIGATIELENINGEN 1986 PER 1990	100.05
9. %	OBLIGATIELENINGEN PER 1987/2002	95.00
8.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1994/98	100.28

DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM DECEMBER 18, 1989

AKZO	133,80	NAT.NEDERL.	70,40
AMRO BANK	76,30	PHILIPS GLOEIL.	45,70
BOLS LUCAS	176,20	ROBECO	106,80
GIST BROCADES	32,00	RODAMCO	80,80
HAGEMEYER	106,50	ROLINCO	105,90
HEINEKEN NV	124,70	RORENTO	59,50
KLM	46,60	ROYAL DUTCH	145,50
KON.NED.PAP.	51,80	UNILEVER	157,90

NEW YORK STOCK EXCHANGE DECEMBER 16, 1989

ABBOTT LABS.	65 1/8 - 1/8	HOMESTAKE MNG.	20 1/4 - 1/8
ALCAN	22 1/2 - 3/8	IBM	93 5/8 - 1 5/8
AMER.BRANDS	69 3/4 - 1 1/4	ITT	59 1/4 - 1 3/4
AMERICAN EXP.	31 7/8 - 1 3/8	JOHNSON & J.	55 7/8 - 1 1/2
APACHE	16 1/2 UNCH	KELLOGG	68 3/8 - 5/8
AM.TEL.& TEL.	46 1/8 UNCH	MERCK & CO	75 3/4 - 1 1/8
AMOCO	53 3/8 - 7/8	MINNESOTA MNG.	78 1/2 - 2
ANHEUSER B.	37 5/8 - 7/8	MOBIL CORP.	60 7/8 - 1/2
BECTON DICK	58 5/8 - 1	MONSANTO	117 - 1
BORDEN	33 - 1/4	NCR CORP.	59 1/8 - 7/8
CAMPBELL S.	50 1/8 + 3/4	NORF.SOUTH	38 7/8 - 7/8
CHRYSLER	18 3/8 - 3/4	NORTHROP CORP.	17 7/8 - 5/8
CITICORP	27 - 7/8	PARAMOUNT COM.	50 1/8 - 1/2
COCACOLA	79 - 1 1/8	PLACER D.M.	19 1/4 - 3/8
DIGITAL EQ.	81 1/8 - 3/8	PFIZER	66 1/4 - 5/8
DUPONT	122 7/8 - 1 5/8	PHELPS DODGE	59 7/8 - 1/8
EAST.KODAK	40 5/8 - 1/2	PHILIP MORIS	41 3/8 - 3/4
EXXON	50 1/8 UNCH	POLAROID	43 - 7/8
FORD	42 3/4 - 7/8	QUAKER	57 1/2 - 3/8
GENL.ELECTR.	63 1/8 - 1 1/4	RALSTON P.	82 1/8 - 3/8
GENL.MOTORS	41 5/8 - 7/8	SARA LEE	62 3/8 - 1/4
GILETTE	46 1/4 - 1	SHELL TRP.TR.	45 5/8 - 3/8
HEINZ	35 1/4 - 1/8	UPJOHN	36 1/4 - 3/4
HILTON	89 1/8 - 2 7/8	UNOCAL	29 5/8 - 1/2

DOW JONES	
INDUSTRIALS	2693.89 - 45.65
TRANSPORTATION	1137.09 - 33.60

MARKET COMMENT DECEMBER 18, 1989:
THE MARKET HAD A SUBSTANTIAL FALL BELOW THE 2700 LEVEL ON THE DOW. DECLINES LED ADVANCES BETTER THAN 4 TO 1 ON GOOD VOLUME.

TE KOOP AANGEBODEN CURAÇAO

6 SPLINTERNIEUWE HOGE rotan stoelen f.175,- per stuk (nieuwprijs f.235,-). Tel.: 614797.

WEGENS OMSTANDIGHEDEN: vele verschillende koppels lori's, een totaal van 13 vogels, voor zeer goede prijs. Tel.: 79914.

FORD GRANADA 1980; Ford Cougar 1983, t.e.a.b. Tel.: 78174/na 5 uur: 79676.

INDESIT VRIESKAST. Tel.: 73829.

WEGENS OVERCOMPLEET: stalen kantoorkasten à f.200,-; bureau f.400,-; credenza f.500,-; typewriter Triumph f.200,-; kuipstoelen à f.25,-; L-unit aquariumtafel; kinderlessenaar f.40,- etc. All: as is where is. Woensdag 20-12-'89 tussen 16.00 en 18.00 uur: Schottegatweg Oost 215-C (Saliña). Tel.: 75167.

WEGENS OVERCOMPL.: fotost. Pentax IQ zoom, 2 mnd. oud, alles autom., 70mm lens, disco mixer, nieuw; speelgoed. Tel.: 80886.

VOLVO 360 GLS, 2 ltr, perf. staat. Tel.: 625200 v. 94.

PALISANDER EETHOEK; wandmeubel; zwaar eiken bankstel; wandklok Zaans model. Philipsburgweg 3. Tel.: 80088 (na 18.00 uur).

GOED ONDERHOUDEN Pontiac Phoenix, bw.j. sept. '83, eerste eigenaar f.10.500,-. Carawaraweg 120.

FREEZER; STEREOSET; tweepers.bed (box spring) met ombouw. Tel.: 78828.

WEGENS OVERCOMPLEET: 1 gasstel 'Caloric'; 1 eettafel met 6 stoelen (hout massief); 2 plafondlampen glas + koper; 1 salontafel (massief hout + glas). Triangelweg 5. Tel.: 672420.

BOV. KEUKENKST F.125,-; vol. aut. wasmach. GE f.600,-; videoapp. f.475,-; wandlamp f.50,-; kind. kmrlamp f.15,-; naaimachine f.200,-; eetkmrset f.200,-; mixer f.60,-; miniblinds (2) f.25,-. Druifweg 44 tussen 18.00-19.00uur.

3 DRS KLERENKAST f.200,-; glazen vitrinekast f.125,-. Tel.: 612535.

TE HUUR AANGEBODEN CURAÇAO

GEMEUBILEERD WOONHUIS, 3 slaapkamers met airco's, 2 badkamers, nette buurt, prijs f.1.200,- p.m. Tel.: 81465 tussen 8-4 kantooruren mej. Cijntje.

EEN WOONHUIS met 3 slaapkamers en achterporch te Tera Cora. Inlichtingen na 6.00 pm. Tel.: 648757.

LIEFST AAN bedrijf: ruim appart., volledig gemeub., met eigen ingang + privacy, f.850,- p.m., 3 mnd. vooruitbet. Na kantooruren tel.: 673186.

TE HUUR AANGEBODEN BONAIRE

VOLLEDIG GEMEUBILEERD appartement van 24 dec. '89 tot eind jan. '90, vlakbij zee en centrum, voor 1 of 2 personen. Tel.: 8550.

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA

VOLKSWAGEN KEVER i.z.g.s., motor overhaald, nieuw gespoten. Bringamosa 9. Tel.: 29102.

PRACHTIGE DOBERMANN Pincher-pups, 10 weken oud, nog 3 over: 2 reutjes, 1 teefje, ingeënt en ontwormd, prijs Af.300,-. Voor meer inform. bel 33935 (na 5 uur) of 24432 ('s morgens).

Polen: voor 1990 nog akkoord met IMF

WARSCHAU - Het Internationale Monetaire fonds (IMF) zal zo veel mogelijk steun geven aan de plannen van de Poolse regering voor hervorming van de economie.

Dit heeft de directeur van het IMF, Michel Camdessus, verklaard na afloop van besprekingen met de Poolse premier Tadeusz Mazowiecki. Camdessus is in Polen om de laatste details te regelen van overeenkomst met dat land. De IMF-topman noemde de plannen van de Poolse regering "zeer moedig". Hij zei dat de regering de juiste keus heeft gemaakt door een programma op te stellen dat verscheidene "kankers" in de economie moet wegnemen. De inflatie, die in de twaalf maanden tot en met oktober 447 procent bedroeg, is volgens Camdessus waarschijnlijk het ergste kwaad. "Polen kan pas volledig profiteren van de omschakeling op een vrijemarkteconomie als de inflatie is bedwongen", aldus de IMF-topman.

'Claus' over commercie, politieke vrienden en Sinterklaas

"Kerst werd big business; ik bleef die wollige opa"

EEN INTERVIEW met de Kerstman. Openhartig en errassend. Exclusief ook, maar zeker niet zonder meer akkelijk geregeld. Santa Claus is namelijk een druk ezet man. In hevig sentimentele films en strips, maar ook n de werkelijkheid. Slechts enkele dagen voor kerst duikt ij op, zichtbaar voor mensen die opmerkzaam zijn, maar n feite is de Kerstman het hele jaar actief met de rganisatie van zijn distributie. Zeker in de laatste vier maanden van het jaar. Op centrale punten her en der in de ereld worden depots gemaakt zodat tegen de hoogtijdaen de weldoener alle geschenken op tijd kan afleveren. p Christmas Eve af en aan vliegen naar het noorden om kadootjes op te halen is geen doen.

- door Joël Labadie

ILLEMSTAD — Vroegtijdig bestellen bij speelgoedbrikanten in de VS en Japan, voorraden aanleggen, mputer-outprints van verlanglijsten maken: vroeger ging et er nog wel eens ouderwets gezellig rommelig aan toe in rondheim, het commercieel hoofdkantoor van de Kerstan. Nu heeft de logistiek haar intrede gedaan. Santa Claus Claus voor enkel intimi zoals later zal blijken - is met zijn jd meegegaan.

"Dat moet ook wel mijn este man, je hebt geen dee waar het om gaat. Miljoenen en miljoenen huisezinnen moeten elk seioen weer voorzien worden an geschenken.. Het kersteest is big business geworen. Men geeft elkaar teeds grotere privé-geschenen. Ongewild moet je als Kerstman daarin meegaan. De geschenken die niet valen onder de groep persoonijke attenties - sieraden, ingerie, stropdassen, wenskaarten en wijn - liggen nog steeds op mijn werkterein. De verlanglijsten zijn eg maar gerust exponenieel gegroeid. Op een gegeven moment moet je daarin mee willen gaan. Die realieit heb ik onder ogen willen zien. Maar ik probeer aar toch mijn eigen identieit aan te geven. Originele eenvoudige geschenken in plaats van dure electronicaspelletjes die na drie keer uw gebruik kapot in de ast liggen."

"Dat er een groei is in het aantal geschenken dat ik moet verspreiden, komt ook oordat in steeds meer lanlen kerstfeest gevierd wordt. Er is een soort trek naar et zuiden. Elk jaar komen r een paar nieuwe gebieen bij. Dit jaar zijn er bijvoorbeeld enkele plaaten in midden-Afrika die voor het eerst - zij het op eer bescheiden schaal - kerstfeest zullen vieren. Ook in Zuidjemen, in Saudiarabië en Iran blijkt er en zekere belangstelling e zijn voor de viering van et feest. Het is echter allesins begrijpelijk dat de inteesse voor kerst zeer laag is n deze moslimlanden. Zoiets moet je ook niet afdwingen, vind ik."

Aldus de Kerstman eerler deze maand in het Rumourscafé van het Lions Dive Hotel. Zoals gebruikelijk verblijft hij enkele dagen in Curaçao om van hieruit de distributie naar de Latijnsamerikaanse lanlen te controleren. "Ik had een vast adres waar ik altijd logeerde, maar die menen zijn teruggekeerd naar Engeland. Alleraardigste Britten waren dat."

Santa Claus, nog altijd de blozende gezondheid zelve onder een getrimde witte baard, leunt ontspannen achterover. De muts ligt naast hem op de tafel. Het rode pak dat hij aan heeft, is heet, te heet, maar het is speciaal voor de fotograaf aangetrokken. Het katoenen vrijetijdssetje gaat na het interview meteen weer aan. Met een handgebaar en met een krachtige donkere stem die typerend is, bestelt de Kerstman twee fruitpunches bij de man achter de bar alvorens hij geïnteresseerd de eerste vraag afwacht.

Het is natuurlijk merkwaardig een intervieuw te hebben met iemand waarvan je niet zeker weet of hij werkelijkheid is. Mijnheer de Kerstman bestaat u?

Santa Claus: "Voor u die vraag stelt, moet u zichzelf de vraag stellen: Besta ìk. Pąs als u die existentiële exitentialistische vraag met zekerheid bevestigend heeft kunnen beantwoorden kunt u die vraag aan anderen stellen. Ik voor mij, ikzelf houdt mij aan de filosofie van René ·Descartes. Het is natuurlijk een miskenning van zijn gedachtengoed om alles in deze zin samen tevatten, maar net als hem zeg ik: je suis donc je pense, cogito ergo sum, ofte wel: I think, therefore I am. Proost.

De Kerstman zuigt door een rietje zijn glas in een keer leeg. "Hmm, grote glazen, maar wel belachelijk veel ijs."

Dat is hier gebruik.
"Dat weet ik, maar toch."

Uitgaande van de veronderstelling dat u bestaat, moet ook uw vliegende arreslee bestaan.
"Yep. Een authentiek Finse. Zes rk gemiddeld en maximum 10 rk"

Wat is rk?
"Rendierkracht. Jullie gebruiken hier liever paardekracht niet? De slee vliegt inderdaad echt, zo je dat ook wil weten. De uitleg hoe het ding zich voortbeweegt en via welke thermo-cosmische energiebanen, zal ik je besparen, daarvoor hebben journalisten door de bank genomen te weinig natuurkundige kennis in huis. In ieder geval is het mogelijk om met de rendieren grote hoogten te bereiken. Een Franse collega van u vroeg mij ooit eens of ik geen gevaar voor het luchtvaartverkeer betekende, maar reden tot ongerustheid is er niet. Daar zijn internationale afspraken voor gemaakt. Daarbij gaat het vooral om de grote routes langs de conglomeraties van de VS, Canada, Midden en Zuid-Amerika, Europa, Rusland bepaalde delen van Afrika, Zuid-Afrika, Japan, Zuid-oost Azië.

Regionale pakketdroppings vinden sowieso plaats op een hoogte die geen gevaar oplevert voor vliegtuigen. Of het moeten die kleine eenmotorige sportvliegtuigjes zijn. Maar dat gaat altijd goed. Mijn rendieren horen die gauw genoeg aankomen."

U had het er tijdens het voorgesprek over dat u mee bent gegaan in de commercialiseringstrend.
"Hoho, slechts in beperkte mate heb ik gezegd. Ik heb in Europa en in Amerika nogal wat kritiek gehad omdat ik in zee ben gegaan met postkaartbedrijven. Ik heb mij laten fotograferen voor briefkaarten. Ik weet dat kinderen een Kerstmankaart leuk vinden. Bovendien gaat het om postkaartbedrijven waarin de lokale PTT's een meerderheidsbelang hebben. Tegenover het gebruik van mijn portret staan kortingen op de portokosten. Een aanzienlijk deel van de geschenkenbezorging laat ik tegenwoordig namelijk per post plaatsvinden."

"Ik mag dan commerciëler zijn gaan opereren - bedenk wel dat er miljarden met de eindejaarsvieringen gemoeid zijn - het is nog altijd zo dat ik tegen commercie ben. Commercie in die bekentenis heeft een negatieve bijklank. Die uitbuiting van een feest voor geldelijk gewin. Het is belachelijk dat men in oktober al kerstmannen, kerstbomen en wat al niet meer ziet hangen in de etalages. Maar het verwijt van commercialisering treft zowel middenstand als de consument. Hier op Curaçao hebben jullie daar ook een handje van. Zo vroeg mogelijk beginnen met feestvieren. En zo lang mogelijk nagenieten. In deze contreien lijkt het wel of men elke gelegenheid aangrijpt om er een feest van te maken compleet met hapjes, drank en geschenken."

Maar dat is...
"En kom niet aanzetten met die flauwekul van daarnet dat het hier zo het gebruik

"Sieraden en parfum ben ik aan het afstoten"

is. Als iets gebruik is, wil dat nog niet betekenen dat dat 'iets' goed is. Ik hoop dat de mensen die uw krant lezen, zullen gaan inzien waar het met kerst om gaat. Niet om de cadeau's en niet om de commercieel uitgebuite sympathieke eindejaarsgevoelens."

Santa Claus slaat met de vlakke hand op het tafelblad.

"U mag dit gerust opschrijven voor uw krantje. Ik heb er zo'n hekel aan dat men in december de la met kerstemoties opentrekt en met de spuitbus met sentiment door het huis gaat. Zeker als het is pro forma. Als men 360 dagen per jaar de boel belazert en toegeeft aan nepotisme, vriendjespolitiek en persoonlijke antipathieën, als men toegeeft aan discriminatoire gevoelens, als men zich één keer per jaar genereus voordoet, kennissen in pracht en praal afsnoeft; ééنmaal per jaar het slecht betaald lager personeel welwillend financieel over de bol aait: bah, dat is iets waar ik zo boos over kan worden."

Een ijsblokje schiet uit het iets te woest achterover geslagen glas het keelgat in van de Kerstman. Wat volgt is een onbedaarlijke hoestbui. Een Amerikaanse toerist op leeftijd die, kennelijk geamuseerd, het gesprek heeft proberen te volgen, draait zich om en slaat de rood aanlopende Santa Claus stevig tussen de schouderbladen. Een praatpauze is op zijn plaats.

Terugkerend op uw werk: hoe verlopen de contacten met de leveranciers van uw geschenken globaal?
"In elk land heb ik warenhuizen waar ik vaste contacten heb. In Canada is dat Woodwards, in Nederland is dat Vroom en Dreesman en op Curaçao is dat bijvoorbeeld Panda of zo, op de Handelskadehoek. Ik doe hier ook nog wel eens bestellingen bij een lokale supermarkt in een oud landhuis. Suikerstraatje heet het geloof ik. Dat is voor de delicatessen. Die doe ik liever zelf. Sieraden en parfumerie ben ik aan het afstoten. Dat laat ik nu aan de mensen zelf over. Ik merk de laatste jaren meer en meer dat men goede vrienden liever iets cadeau doet dat ze zelf mogen uitzoeken. Smaken zijn op het gebied van goud en zilver zo persoonlijk. Overigens geeft ik al jaren in deze regio geen sieraden meer omdat bijvoorbeeld goud fungeert als misplaatst statussymbool. Hoe meer kettingen om de hals, hoe meer 'netjie-netjie'. Zo zeggen ze dat hier toch? Ik hou daar persoonlijk niet zo van, als Kerstman. Maar ik dwaal af. We hadden het over mijn leveranciers. Voor de grotere cadeaus heb ik contacten met speelgoedfabrikanten in de VS, Japan, Noorwegen en in Frankrijk. Mijn elektronische snuffen en snufjes haal ik uit Japan. En natuurlijk heb ik her en der mijn vaste uitgeverijen. Want boeken zijn een geliefd kerstgeschenk. Maar dat hoef ik u niet te vertellen."

"Sinds een paar jaar zitten er in mijn kerstpakketten geen alcoholwaren meer. Principiële overwegingen liggen hieraan ten grondslag. Niet dat mensen goed laveloos werden van mijn pakketten, maar in deze tijd dat drankgebruik ter discussie staat, huldig ik het standpunt dat mensen zelf moeten beslissen of ze elkaar een wijntje of een fles cognac willen schenken. Ik weet dat men elkaar graag een drankje cadeau doet als men bij elkaar op visite gaat, dus het probleem bestaat in feite niet meer voor mij. De handel in sigaren en pijptabak hebben om dezelfde redenen bescheid van mij gekregen niet meer met offertes te komen."

"Elk jaar vanaf juni/juli komen de offertes binnen van de grote leveranciers van mijn geschenken. Dat gaat tegenwoordig per fax voor een groot deel. Wat een vreselijk apparaat is dat. Dat ding staan dag en nacht aan op mijn kantoren. Fabrikanten kregen dat in de gaten. De laatste twee seizoenen kreeg ik uit de meeste vreemde plaatsen faxreclames binnen. 's Nachts wordt dat overgeseind. Soms was er elke ochtend een halve rol faxpapier op dankzij ongevraagde aanbiedingen. Ik heb daar wat op gevonden. Ik geef de faxpiraten een koekje van eigen deeg. Ik laat het faxapparaat een stuk of tweehonderd keer een blanco velletje sturen naar zulke lastpakken. Gegarandeerd dat hun rollen 's ochtends ook op zijn. En ze sturen nooit meer iets."

Santa Claus doet zijn muts af en zijn bovenste knoopje los. In prettige gedachten verzonken over zijn zojuist gedane uitspraak, geeft hij een draai aan een gekleurde papegaaien-plantebakkenautoband.

Als u samenwerkt met grote leveranciers, dan zult u toch wel over aardig wat internationale contacten op hoog niveau beschikken.
"Natuurlijk. En het gaat niet alleen om fabrikanten. Ook binnen de containerscheepvaart heb ik zogezegd mijn mannetjes. Verder is er van tijd tot tijd overleg met nationale overheden over invoertarieven en dergelijke. Want dat moet. Het gaat hier om big business. De belastingdiensten en de hele 'reutemeteut' maken geen uitzonderingen voor charitatieve activiteiten als de mijne. Dit illustreert maar weer de discrepantie tussen de bikkelharde praktijk en de droomwereld die vooral voor de kinderen gecreëerd wordt rond de kerstdagen. De Kerstman als dikke, wollige, goedlachse, vrijgevige opa."

Ik heb begrepen dat u via dergelijke zakelijk besprekingen ook in politieke kringen vrienden heb gemaakt?

"Klopt. Dat is dan weer de leuke kant van het onderhandelen. Op het Witte Huis ben ik, naar Barbara (de Amerikaanse presidentsvrouwe, JL) mij verzekerde, een welkome gast. Raiza en Michail Gorbatsjov ken ik eigenlijk pas sinds kort. Benazir Bhutto, om een ander voorbeeld te geven, ken ik wel goed, maar dit contact is niet tot stand gekomen via onderhandelingen. Haar ken ik toevallig goed van haar studietijd in Groot Brittannië.

U noemt deze staatslieden bij hun voornaam.
"En zij noemen mij Claus. Jullie premier noemt mij ook gewoon bij de voornaam. Maar haar ken ik dus weer van Emmen-city. Haar schooljuffrouwentijd. Tja, ik heb altijd goed kunnen samenwerken met het onderwijs. Onderwijs gaat me aan het hart. Ellis Woodley zou dat ook moeten doen. Grapje. Hoorde ik laatst van iemand."

Met zo'n 'grapje' begeeft u zich anders wel op het politieke vlak.
"Laten we het dan over iets anders hebben."

U bent in tegenstelling tot Sint Nicolaas minder geneigd tot straffen.
"Dat is zo gegroeid. Deels uit verwachtingen die mensen van ons hebben, deels uit eigen karakter. Nico en ik hebben er vaak over gediscussieerd. De zaak is nu eenmaal deze dat men van een bisschop eerder een standje accepteert dan van een korte dikke man met bolle wangen. Het katholicisme en het idee van straf en vermaning speelt kennelijk een rol in het verwachtingspatroon voor wat betreft Sinterklaas. Maar Nico en ik proberen op onze eigen wijze de mensen aan

"Ik geef de fax piraten een koekje van eigen deeg"

te zetten tot beter gedrag. Nico doet dat door gedichten en snoepgoed, ik doe dat door een welwillende schouderklop en een aanstekelijk werkende lach. Van harte lachen doet verkeerde gevoelens verdwijnen."

De goedheiligman laat helpers cadeaus via de schoorsteen bezorgen. U bent niet zo schoorsteen-minded. Hoewel bijvoorbeeld in Amerika wel sokken tegen de mantel worden opgehangen.
"Heb ik eigenlijk geen verklaring voor. Ik bezorg gewoon pakjes aan huis. Sokken vul ik alleen als de huisdeur openstaat. Ik ga niet inbreken. En door de schoorsteen gaat niet. Mijn buikie hè."

Wat eet u met kerst?
"Op de eerste avond is dat kalkoen met asperges in botersaus. Dat moet. Het hoort er nu eenmaal bij. De tweede dag wordt het iets uit de Kantonese keuken. Ik ben daar verzot op."

Waar gaat u dat eten?
"Dat zeg ik niet. In het voorgesprek hadden we afgesproken dat u alles mag vragen zolang het maar niet over mijn privé-leven, mijn leeftijd of mijn woonplaats gaat. Het is bot geantwoord, maar waar ik de kerstdagen doorbreng, gaat niemand iets aan. Begrijp me niet verkeerd. Ik ben altijd bereid mijn feest met anderen te vieren. Bij hun thuis of bij mij, maar zo'n enkele keer probeer ik met wat zeer goede oude vrienden een besloten viering te houden. Dat heeft zo zijn charmes. Lekker eten en dan bij de open haard chocolademelk met een dik vel en een plak kerststol met spijs. U doet het dit jaar toch ook op die manier; so do I."

Ik prefereer echter wel een goede ventilator boven een open haard. Heeft u tot slot een kerstwens?
"Het is cliché, maar wat kan het anders zijn: ik wens iedereen van tropen tot Trondheim en van Washington tot Wladiwostok een betekenisvol kerstfeest. Iloista joulua. Hyvää uutta vuotta. Dat is Fins voor 'Vrolijk kerstfeest en een gelukkig nieuwjaar'. Machtig taaltje vind ik dat. Leuker dan het Noorse 'God jul, godt nytt år'."

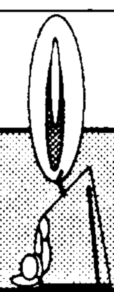
De ijsblokjes van het derde glas fruitpunch zijn gesmolten. Santa Claus krijgt bericht dat er iemand op hem wacht bij de receptie van het hotel en hij maakt aanstalten om weer eens aan de slag te gaan. "Zaken", deelt hij verontschuldigend mee. Het vragenuurtje is al tien minuten voorbij. Zeventig minuten praten met zo'n onbekende bekendheid is te kort, maar meer dan meestal mogelijk is. "Ik ben zeer zuinigjes in het geven van interviews. Dat houdt het raadsel levend."

De man in het rood neemt afscheid. Eén van de barmeisjes pakt de glazen en veegt de tafel zonder hem nieuwsgierig na te kijken. Een skerchi vliegt voorbij. Geen sneeuwvlokje dwarrelt er naar beneden. Ook dit jaar zal het niet sneeuwen op Curaçao.

■ 'Claus' op de veranda bij zijn hotelkamer te Bapor Kibra: "Het is natuurlijk een miskenning van het gedachtengoed van Descartes om alles in deze zin samen te vatten, maar net als hem zeg ik: ik denk, dus ik besta."

Kerst Krant Editie 1989

"Buitenlandse" DJ op weg naar de top

Robin Albers kan goed mee in Hilversumse wereldje

- DOOR IZAAN MOENIR-ALAM -

WILLEMSTAD.- De gemiddelde Antilliaanse DJ's genieten al vrij snel grote bekendheid onder hun luisteraars. Nu is dat op een eiland als Curacao verwonderlijk dat het gezicht dat bij de stem op de radio hoort, bij de meeste luisteraars ook bekend is. Hoe groter echter het bereik van een radiostation, des te moeilijker wordt het voor presentatoren om een 'intieme' band met hun publiek te onderhouden.

In Nederland kent men een omproepsysteem dat aan veel wetten en regels gebonden is. Commerciële radio en tv zoals bij ons zijn pas de laatste jaren in opmars. De eerste commerciële televisieomroep Veronique, begon in oktober van dit jaar met haar uitzendingen. Reclame en propaganda op Hilversum I, II, III, IV en V (radio) zijn aan handen en voeten gebonden en de controle is streng.

In de Nederlandse omroepwereld zijn duizende mensen werkzaam. Om bij de radio of televisie te komen is daarom ook meer vereist dan een vlotte babbel of een leuk gezicht. Hoe groot is de kans voor mensen van niet Nederlandse afkomst om als presentator of DJ aan te bak te komen in het Nederlandse omroepbestel? Sterker nog hoe groot is hun kans op succes ?

Robin Albers is weliswaar in Nederland geboren, maar heeft 'buitenlandse' ouders. Indische om precies te zijn. Hij is nu 33 jaar en werkzaam bij de AVRO, één van de grote omroepverenigingen in Nederland.

Wij hadden een gesprek met Robin Albers over het reilen en zeilen in het besloten wereldje van Hilversum, de plaats waar alle uitzendingen (radio en televisie) plaatsvinden of uitgezonden worden.

In zijn appartement in Veenendaal (Gelderland) bereidt Robin Albers zich voor op de presentatie van het programma Top Pop Go Go. Een televisie programma dat op donderdagavond om zes uur uitgezonden wordt op één van de drie Nederlandse televisie netten.

Albers vertelt eerst hoe hij in de mediawereld terechtkwam. 'Ik werkte in de eind jaren zestig als PR-medewerker bij een handelsonderneming. Een goed betaalde baan mag ik wel zeggen. Maar aangezien plaatjes draaien een hobby van mij was, werkte ik in de weekends in disco's als DJ." Bekende uitgaanscentra waar Albers het danspubliek 'bewerkte' waren Galaxi (Den Bosch), Club California (Enschede) en De Boeg (Arnhem).

In '81 gaf hij zich op voor een DJ Talentenwedstrijd die de AVRO organiseerde in samenwerking met de Avro Top Pop Disco-show, een vrij bekend jongerenprogramma in die tijd. 'Ik won de talentenjacht niet. Maar een van de bazen van de omroepvereniging zat in de jury en ik had kennelijk indruk gemaakt op hem.' Albers werd samen met nog 200 andere talentvolle diskjockeys uitgenodigd om te komen proefdraaien bij op de radio. Uit deze aspirant-presentators werden negen jongens gekozen die 'het vak' verder konden leren. Daarbij zaten Robin en de uit Curaçao afkomstige Romeo Altenberg als enige twee 'buitenlanders'. De jonge generatie radio DJ's kregen om beurten programmas te presenteren op voornamelijk Radio I. 'Dat deed men om ons in te werken', licht Robin toe. Romeo Altenberg en ik konden het goed met elkaar vinden en wij deden soms samen een programma. De werzaamheden bij zijn 'echte' baas, de handelsonderneming, kwamen steeds meer in gedrang. 'Dat radiowerk was nog niet fulltime en het leverde nu niet direct zoveel op dat ik me daar volledig op kon toeleggen', aldus Albers. In 1984 stond ik voor de keus om hetzij door te gaan met radiopresentatie of carriere maken als PR bij het genoemde bedrijf.

Robin koos voor radio. Ondertussen was hij nog als enige overgebleven van de selectie van negen man. Altenberg hield het ook voor gezien. In dat jaar ('84) kreeg Albers eerst een maandcontract bij de AVRO en mocht hij op Radio III het programma 'Een nieuw geluid' presenteren tussen elf en twaalf uur 's morgens.

AVRO

Om enig idee te krijgen wat dat nu betekende is het handig om een beeld te schetsen van het Nederlandse omroepbestel. Daar kent men een systeem waarbij alleen via bepaalde (overheids) zenders en onder bepaalde (overheids)voorwaarden mag worden uitgezonden. De zendtijd wordt verdeeld over vijf radiostations en, sinds vorig jaar, drie televisiestations, naar gelang het aantal leden van de omroep-verenigingen. Om er enkele te noemen: De TROS, Veronica, VARA, AVRO, VPRO, NCRV, KRO, NOS. De AVRO heeft ongeveer 900.000 leden en behoort tot de grotere (A) omroepen. AVRO staat voor Algemeen Verenigde Radio Omroep. Tot de doelgroep van de AVRO behoren voornaamlijk personen in de leeftijdsgroep van 18 tot en met 45 jaar. Althans dat was tot voor kort zo. Men streeft er nu naar om vooral de jongere meer aandacht te geven.

Het aantal uren en de stations waarop een omroepvereniging mag uitzenden is afhankelijk van het aantal leden. Op de Antillen heeft men jarenlang alleen de NOS gekend. De laatste tijd vinden de andere verenigingen de weg naar de West steeds vaker. Veronica bijvoorbeeld is momenteel op Curacao voor opnames voor een programma. Of ook de AVRO programmas vanuit Curaçao, of een van de andere eilanden in het verschiet heeft, kon Albers niet zeggen. Daarvoor moet men bij de grote baas terecht. Albers heeft nu een eigen radioprogramma. Op Radio III (de populaire zender) en wel op maandag tussen twee en vier uur 's middags. 'In mijn programma draai ik over het algemeen nieuwe muziek. Acid, House, Disco, Funk. De meeste genres had Robin al ontdekt voordat ze 'in' waren. 'Inderdaad probeer ik als een soort trendsetter te fungeren', beaamt hij, 'maar ik moet ook rekening houden met de wensen van mijn luisterpubliek.' Nu boft Albers best wel met zijn publiek. De meeste mensen die op zijn programma afstemmen zijn diegenen die houden van muziek om op te 'moven'

'Vooral de laatste tijd gaat het echt snel', vindt Robin. In ijl-tempo volgen stromingen als Acid, House, Hip Hop etc elkaar op. Ik ben bezig een nieuwe soort mix in elkaar te draaien. Hip House gaat die heten. Een combinatie van Hip Hop en House-music. Dat 'in elkaar draaien' doet Robin in zijn eigen studiootje thuis. Boven op zolder heeft hij een 4 sporen mengtafel en de nodige appartuur om op verfijnde wijze muziek te produceren. Albers is naast presentator ook freelance producer. Voor platenmaatschappijen als Dureco, Polydor en andere heeft hij al wat materiaal aangeleverd. Ook uit Engeland zijn wel eens opdrachten binnen gekomen voor de jonge presentator-producer.

ROBIN ALBERS
...discipline onontbeerlijk...

Bekendheid geniet Albers in Nederland best wel. 'Bekendheid vindt ik betrekkelijk, hoor.' Ik sloof me echt niet uit om door een ieder op straat herkend te worden.' Mijn streven is om goede producties af te leveren. Ik wil erkenning voor mijn werk. Ja, ik denk dat ik mij in de toekomst ga toeleggen op produceren of regisseren. Ik heb nog een lange weg voor me, maar als ik hard werk hoop ik een goede kans te krijgen om te bewijzen.

Met de komst van de commerciële televisie is de vraag naar programmamakers natuurlijk gestegen. Behalve Veronique, die via een omweg, gericht is op het Nederlandse publiek, liggen er al aanvragen voor TV 10 en wie weet nog meer commerciële zenders op de desbetreffende bureaus in Den Haag. 'Ik vindt de ontwikkeling van commerciële zenders een vooruitgang voor ons omroepbestel', zegt Robin. Veronique is een soort verlengde van Veronica. TV 10 is nauw verbonden met de Tros. Ik denk dat de AVRO in de nabije toekomst ook richting commercie zal gaan. De AVRO staat bekend om haar voorzichtig beleid, dus het zal allemaal eerst goed voorbereid moeten worden.

In de afgelopen jaren werd de 'etherwet' vaak genoeg overtreden door de zogeheten piratenzenders. Meestal ging het dan om radiozenders, die op commerciële basis vrij lokale programmas verzorgden. Vergelijkbaar met de Curaçaose radio's dus. Enkele van die stations zijn ondertussen door de overheid gelegaliseerd, omdat bleek dat er behoefte aan dit soort uitzendingen bestond. In grote steden als Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag zijn er soms meerdere. Dat geldt ook voor televisie. Met de groei van het omroepbestel nemen natuurlijk ook de kansen voor niet-Nederlanders toe om bij de media terecht te komen.

Albers: 'Ik heb nooit het gevoel gehad dat niet-Nederlanders niet zo snel bij de radio of televisie kwamen omdat zij 'vreemdeling' zijn. De selectie voor een programma waarbij men verbaal contact heeft met het publiek is streng. Men verwacht van presentatoren dat ze vrijwel accentloos Algemeen Beschaafd Nederlands spreken. Het accentprobleem geldt trouwens niet alleen voor 'buitenlanders'. Er zijn genoeg Nederlanders die met een accent spreken. Nee, ik denk dat vooral in de toekomst de kansen voor de generatie 'buitenlanders' die hier geboren zijn groter worden.

Daarnaast komt dat men tegenwoordig ook programmas maakt die speciaal voor bepaalde etnische minderheden zijn bedoeld. Eerlijkheidshalve moet er wel bij vermeldt worden dat dit meestal niet op de populaire zenders gebeurt.'

Robin Albers maakte in '88 zijn debuut als televisie-presentator. Hij presenteerde op de maandagavond AVRO's Sport Panorama. Albers hield dit een half jaar vol. 'Ik moest er wel mee stoppen omdat het teveel op een dag werd. Zowel mijn radioprogramma als het televisie-programma werden op maandag uitgezonden. Dat was teveel van het goede.

Robin koos voor doorgaan bij de radio. Niet lang, want per 1 oktober van dit jaar was hij weer op de buis. Ditmaal in een soort combinatie-presentatie. Samen met vier andere presentatoren doet hij het programma Top Pop Go Go. Een programma met afwisselend videoclips, intervieuws met artiesten en popnieuws. De opnames zijn op dinsdag, de uitzending op donderdagavond tussen zes en zeven.

Met Top Pop Go Go zit Robin alweer in zijn eigen straatje: de muziek. Natuurlijk is het leuk om dat te doen. Het brengt mij ook dichter bij mijn streven om alles te leren van regisesren en produceren. Het programma zelf is best de moeite waard om te volgen ondanks het grote aanbod van muziek en videoclip-programma's waarmee de Nederlandse televisie de laatste tijd overstroomd word.

Robin maakt op de buis een ontspannen indruk. Normaal gesproken moet het programma een seizoen meegaan. Dat wil zeggen tot de zomer. Wie weet zit er daarna voor Albers weer een eigen tv-programma aan te komen. Voorlopig concentreert hij zich op de zaken die nu alle aandacht van hem eisen.

Hoe liggen de kansen voor een bezoek van Albers aan de Antillen? 'Daar sta ik natuurlijk niet negatief tegenover. Als het om vakantieredenen is, wil ik echt vakantie hebben en dan kom ik voor mijn rust. Als de AVRO er een programma komt maken, dan zal ik er voor mijn werk zijn en dat lijken mij toch twee heel verschillende zaken. Aanlokkelijk klinkt het wel, maar ik wil daar echt niet op vooruit lopen, vraag het me weer als er concretere plannen in die richting zijn'.

Kerst Krant Editie 1989

Impressies van Antillianen en Arubanen

Hoe beleven studenten de feestdagen in Nederland

-door Mike Willemse-

AMSTERDAM - Rond en met de Kerst en over een paar dagen met Oud en Nieuw, zullen veel mensen menigmaal denken aan hun 'kinderen' in Nederland: de Antilliaanse en Arubaanse studenten aldaar. In Nederland studeren momenteel naar schatting zo'n 2400 Antilliaanse en Arubaanse jonge mensen, waarvan 1600 onder de Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen (SSNA) en 600 onder het Arubahuis vallen. De rest studeert 'partikulier'. Een deel van de studenten viert de Kerstvakantie in het ouderlijk huis, maar een veel groter gedeelte blijft tijdens de feestdagen in Nederland. Hoe maken zij het daar? En hoe ervaren zij de Kerstperiode 'alleen' in Nederland? De Amigoe sprak met zes van hun. De meningen zijn soms zeer verschillend, maar vaak eensluidend.Ook twee studie-begeleiders met jarenlange ervaring komen aan het woord.

URSULA SALOMON (Lerarenopleiding).

De jongste van de ondervraagde studenten is Ursula Salomon. Zij is 18 jaar, komt uit St. Maarten waar haar ouders wonen en waar zij haar HAVO-diploma heeft behaald. Zij verblijft bijna 5 maanden in Nederland, waar zij de Lerarenopleiding aan de Hogeschool Interstudie in Nijmegen doet. Ursula: 'Tot nu toe heb ik het hier goed naar mijn zin. De school en mijn kamer in een studentenflat waar ik met acht anderen op een gang zit, bevallen me prima. Alleen met de kou heb ik moeite. Met de Kerstvakantie blijf ik hier omdat ik een beetje aan Nederland wil wennen. Bovendien ben ik van plan om met mijn vriendinnen voor een paar dagen naar Frankrijk te gaan. Ik denk geen heimwee te zullen hebben'.

HEIMWEE

Iemand die wel heimwee heeft is de andere eerstejaars: de 18-jarige Patrick Brown afkomstig van Aruba. Na het VWO te hebben afgemaakt aan de Colegio Arubano, studeert hij nu Bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam.

PATRICK BROWN (Bedrijfskunde)

Het multi-disciplinaire karakter van Bedrijfskunde, naast vakken als wis- en natuurkunde ook vakken als sociologie, recht en systeemdenken, en zijn kamer vallen hem tegen. Hij woont in de wijk Alexander Polder wat een dik half uur fietsen is naar het centrum van Rotterdam. Ook zijn sociale contacten zijn hem tegengevallen. De Nederlandse vrienden kan hij op de vingers van een hand tellen en de vrienden die hij nog van Aruba kent wonen geen van allen in Rotterdam. Patrick vertelt: 'Ik vind dat je niet perse weer Arubanen en Antillianen moet opzoeken als je in Nederland woont. Je moet andere mensen ontmoeten en niet een klein Aruba'tje om je heen bouwen, anders kom je nooit van je heimwee af. Ik heb ontzettend veel heimwee. Heimwee naar de hele sfeer van Aruba, het bekende en ongedwongene. Een paar maanden voor mijn vertrek wilde ik eigenlijk met alle geweld naar Nederland, ik had het helemaal gezien op dat 'eilandje'. Ondanks zijn heimwee is het niet zo dat Patrick liever vandaag dan morgen naar Aruba zou gaan als hij kon. Hij gaat met de Kerst niet terug: 'Ten eerste vind ik dat je niet van je heimwee afkomt als je alweer na een half jaar teruggaat. Ten tweede wil ik een keer Kerst in Nederland meemaken. Laten we hopen dat het een witte Kerst wordt'.

JEANNE EMERS (kreatief-edukatief werk)

De 25-jarige Jeanne Emers ervaart het weer anders: 'Ik heb normaal gesproken niet veel last van heimwee want ik heb wekelijks 'contact' met thuis; we schrijven elkaar een tot tweemaal per week en bellen eenmaal per maand. Maar deze Kerst ga ik na anderhalf jaar weer naar Curacao en heb ik ineens wel last van heimwee. Ik zit echt de dagen af te tellen en ben erg nieuwsgierig hoe alles is veranderd'. Jeanne heeft op Curacao eerst haar HAVO gedaan en heeft daarna twee jaar op de UNA gezeten. De anderhalf jaar in Nederland zijn haar goed bevallen: 'Nijmegen is een gezellige stad, niet te druk, maar met voldoende culturele 'happenings'. Ik woon in een studentenflat waar ik keuken en toilet met anderen deel. Mijn vriendenkring is groot en bestaat uit iets meer Antillianen dan Nederlanders'. Vorig jaar is Jeanne met

MICHEL CROES (Beleid en management gezondheidszorg)

Kerst in Nederland gebleven. 'Ik vond het niet nodig om naar huis te gaan want ik was pas weg. Toen was ik benieuwd hoe het zou zijn voor het eerst weg van huis met de Kerst, en nu ben ik benieuwd hoe het zal zijn na anderhalf jaar Kerst weer thuis'.

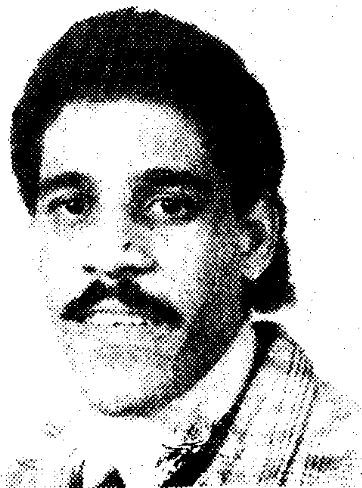
In tegenstelling tot de andere ondervraagde studenten gaat Jeanne dus wel terug, maar vijfde-jaars Michel Croes niet: 'Ik heb tentamens in januari en bovendien vind ik het zonde van het geld om slechts twee weken naar Aruba te gaan. Ik vind het jammer om in Nederland te blijven, want de Kersttijd is toch de tijd om bij je familie te zijn'. In 1984 vertrok Michel naar Nederland. Hij studeert aan de Erasmus Universiteit: Beleid en Management in de Gezondheidszorg. Hij woont op een vrij klein kamertje, 4 bij 5 meter, in een wooneenheid samen met een Nederlandse student in het centrum van Rotterdam.

'Ik heb, zeker in het begin, totaal geen moeilijkheden gehad met het aanpassen aan de Nederlandse samenleving. Ook niet met het zelfstandig wonen op kamers. Ik ben iemand die dol is op het verkennen van de nieuwe omgeving en vind het heerlijk om in een stad te wonen met zo'n diversiteit aan mogelijkheden en nationaliteiten'. Over zijn sociale contacten zegt Michel:'Ik heb weinig vrienden en veel kennissen. Naarmate je ouder wordt merk je dat er een verschil tussen bestaat. Het merendeel van mijn kennissen zijn Arubanen en Antillianen. Maar de Antilliaanse en Arubaanse studenten vormen volgens mij nu veel minder een hechte groep dan in het begin van mijn studie'.

MASHA DE VRIES (HBO-J)

De eveneens van Aruba afkomstige Masha de Vries, 21 jaar, woont in Zeist en studeert HBO-J, Jeugdwelzijnswerk, aan de Hogeschool van Amsterdam. Zij zit in het vierde, tevens laatste jaar en is 'nog steeds heel erg gemotiveerd'. Masha vertelt: 'Ik heb eerst twee jaar bij mijn oma in Utrecht gewoond, maar nu zit ik in een studentenflat met negen anderen van wie twee Arubanen. Het is er best gezellig. Hoewel ik ook Nederlandse vrienden heb, zijn de meesten van Aruba'. Masha zou heel graag met de Kerst naar huis gaan, maar 'de vakantie is te kort en de reis te duur, dus bewaar ik het geld liever voor de zomervakantie als ik langer kan blijven'.

De 23-jarige Albertico Martis: 'De eerste dagen in Nederland leken wel een tour, een vakantie. Ik verbaasde me over alle andere gewoonten, gebouwen, mensen en taal. Ik moest wennen aan mijn nieuwe stad en bijvoorbeeld aan het Openbaar Vervoer dat hier op de minuut nauwkeurig is. Het eerste jaar vond ik het moeilijkst. Je moet in de maatschappij geintegreerd raken en opkomen voor je rechten'. Albert komt van het Maria Immaculata Lyceum op Curacao en studeert natuurkunde aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Albert: 'Je moet alle vooroordelen over Nederland en de Nederlandse samenleving over boord gooien en de gewoonten van hier overnemen. Maar niet tegen elke prijs, want je behoudt je eigen identiteit. Nederlandse, Antilliaanse en Arubaanse vrienden heb ik genoeg en het is schitterend om samen activiteiten te ondernemen zodat je je niet eenzaam voelt'. Met de kerstvakantie gaat Albert niet naar zijn ouderlijk huis op Curacao wegens de tentamens vlak na de jaarwisseling: 'Ik zou graag gaan, maar bij mij is vakantie niet te combineren met studeren'.

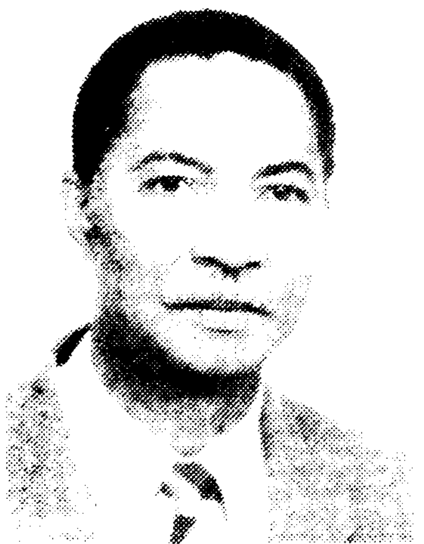
STUDIE-MENTOR

Studie-mentor drs. Alwin Toppenberg werd in oktober 1980 benaderd om te werken voor het CBTCB, Centraal Bureau Toezicht Curacaose

☞

Kerst Krant Editie 1989

ALWIN G. TOPPENBERG (studiementor Aruba)

Bursalen, wat later is overgenomen door de SSNA, Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen. Maar sinds 1 augustus 1984 is hij studie-mentor van het Arubahuis. Onder zijn mentoraat vallen studenten in de regio Delft, Rotterdam en Dordrecht. Toppenberg: 'Het werk als studie-mentor bevalt mij goed. Als onderwijsman, leraar scheikunde, kan ik mijn jonge landgenoten met hun studie begeleiden en als Arubaan kan ik iets doen voor mijn land. Het werk houdt in: het begeleiden van de student in de

"Eerste dagen leken wel een vakantie"

ruimste zin des woords; het helpen wegwerken van alle faktoren die een vlot studieverloop in de weg staan. Ik heb een goede band met mijn studenten zodat zij het gevoel hebben ten allen tijde op hun studiementor te kunnen terugvallen. Ouderejaars worden tweemaal per jaar bezocht, terwijl eerste-jaars zeker in het begin vaker worden bezocht'.

Voor de begeleiding van Antilliaanse studenten zijn er gedelegeerden. Gedelegeerde Dorie Heuvel-Meyer doet haar werk in Nijmegen en Arnhem. Zij heeft twintig jaar in de Antillen gewoond en gewerkt. Na terugkomst in Nederland werd zij gevraagd om voor Antilliaanse studenten als gedelegeerde te werken. Heuvel-Meyer: 'Omdat ik in de Antillen altijd met jeugd gewerkt had en omdat ik toch altijd met een been op Curacao zal blijven staan, meende ik dit werk aan te kunnen. Nu doe ik het werk al elf jaar. En met plezier. Het is fijn om met jonge mensen te werken'. Heuvel-Meyer heeft vandaag de dag 139 studenten waar zij de zorg over heeft. 'Ieder jaar vergt de huisvesting van de komende studenten veel tijd van de gedelegeerde, maar het lukt altijd, al is het niet direct, iedereen een kamer te bezorgen. Ook de opvangcommissies, gevormd door oudere-jaars, werken hard en de SSNA zou gehandicapt zijn zonder hun 'hulp'. Zij ziet haar studenten minstens eens in de drie maanden.

KERST

'Ik vind de Kerst hier helemaal niet leuk. Ik heb niet het gevoel dat het Kerst is', vertelt Masha de Vries. 'De sfeer is hier heel anders. Ik mis de 'ambiente' van Aruba. Het is in deze periode dat ik het meest last krijg van heimwee'. Het eerste jaar dat Masha in Nederland woonde is zij met de Kerst naar Aruba geweest: 'Het was een heerlijke tijd. Dit jaar gaan veel mensen met de Kerst naar Aruba. Met Oud en Nieuw ga ik samen met mijn broer en vrienden naar een Antilliaans feest'. Volgens Jeanne Emers is Kerst in Nederland net als Kerst 'thuis' op Curacao: 'Met wat Antillianen hebben we vorige jaar een leuk dineetje en uitje georganiseerd, met ham, en het was bijna even gezellig als thuis. Eerst waren we naar de nachtmis geweest, net als op Curacao. Met Oud en Nieuw zijn we met een groep naar een Antilliaanse disco 'Amanné' geweest, waar eenzelfde sfeer hing als thuis'. Patrick Brown gaat met de Kerst samen met zijn broer en een vriend naar Berlijn, 'al ken ik geen woord Duits. Het zal wel gezellig worden met al die Oostduitsers in het Westen. In elk geval is het volgens mij een goede manier om van je heimwee af te komen. In Rotterdam wordt er, voor zover ik weet, niets gedaan voor Antilliaanse studenten'. Volgens Patrick gaat bijna de helft van de studenten met de Kerst terug. Hij vertelt: 'De voornaamste reden is vaak dat de ouders een ticket opsturen omdat zij hun zoon/dochter erbij willen hebben met de Kerst. De ouders kunnen soms nog niet van het idee af dat hun kind weg zal moeten. Hier in Nederland gaat het net zo, maar dat valt niet zo op omdat je slechts in de trein hoeft te stappen'.

Patrick: 'De Kerst zal voor mij veel meer betekenis krijgen nu ik ver van huis ben. Een betekenis die het eerst niet had en die het nooit zou krijgen als ik terug was gegaan'. Ursula Salomon denkt geen heimwee te krijgen, ze 'gaat het samen met vriendinnen zo gezellig en leuk mogelijk maken met de Kerst en Oud en Nieuw'.

Michel Croes: 'Kerst vind ik persoonlijk niet zo belangrijk. Op Aruba vond ik het sowieso een saaie dag en heel christelijk ben ik niet. Maar mijn heimwee-gevoelens zijn het sterkst op Oudejaarsavond. Dan mis ik mijn ouders echt. Oud en Nieuw is misschien wel 'the most boring day in Holland'. Michel is twee keer met de Kerst op Aruba geweest; in vergelijking met de tweede

"Graag naar huis maar studie gaat voor"

keer was de eerste niet zo leuk, 'toen had Aruba niet de feestsfeer, waarschijnlijk door de sluiting van de Lago'. De keren dat hij in Nederland was gebleven had hij het naar zijn zin: 'Antilliaanse en Arubaanse studenten organiseren zelf etentjes en feestjes en dat schept op zo'n moment een zekere band want iedereen zit in hetzelfde schuitje'. Volgens hem gaan de in Amerika-studerenden vaker naar hun ouders. 'Zij moeten vaak van de campus af en wonen meestal dichterbij, waardoor een zekere binding bestaat met thuis'.

NOCHE BUENA

Oud en Nieuw wordt het weer studeren, want het 'nieuwjaarspakketje', de tentamens, staan dan weer voor de deur', vertelt Albert Martis over zijn ervaringen. 'In Nederland wordt Kerstmis niet zo uitgebreid gevierd als op Curacao. Je moet de ham en de 'kalakuna' missen, maar Antillianen bereiden wel Kerstdiners en 'Noche Buena' voor, waar iedereen welkom is. De telefoon is de enige uitweg als je contact met je ouders wilt'. Volgens Albert gaan vooral veel eerste-jaars met de Kerst naar huis. 'Zij verlangen naar hun ouders en vrienden en willen over hun nieuwe ervaringen vertellen'. Gedelegeerde Heuvel-Meyer: 'Met de Kerstperiode bespeur ik uiteraard heimwee bij mijn studenten. Dit heeft volgens mij niets te maken met het klimaat, maar met de emotionele bin-

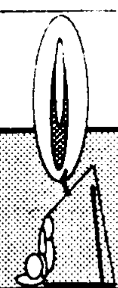
"Ik heb niet het gevoel van kerst"

ding met thuis. Ik adviseer hun om niet alleen te blijven, maar om samen iets gezelligs te doen. En ik merk dat dat ook gebeurt. Ook aan kerkdiensten wordt veel aandacht geschonken. In Nijmegen is er een speciale dienst voor Antillianen en Arubanen de eerste Kerstdag. Er bestaat een grote saamhorigheid onder de studenten'. Studie-mentor Alwin Toppenberg: 'Ouders vragen aan mij hoe ik het vind dat zij hun kind Kerst op Aruba laten komen doorbrengen. Mijn antwoord luidt altijd: Het heeft geen zin hier op een kamer te zitten met de gedachten aan Aruba. Van studeren komt dan toch niets terecht. Dus laat hem of haar maar gaan, met studieboeken. Andere studenten gaan niet omdat het te duur is of omdat ze bang zijn vanwege de heimwee niet meer naar Nederland terug te keren'. Toppenberg vindt dat vergeleken met vroeger de student van nu erg verwend is. 'Vroeger ging je terug wanneer de studie er op zat. Tegenwoordig gaan de studenten te vaak terug, soms zelfs twee keer in het studiejaar. Ik attendeer ze erop dat het erg zinvol is om ook wat van Europa te zien'.

Zouden de SSNA, het Arubahuis, of gezamenlijk, iets speciaals moeten organiseren voor de studenten tijdens de Kerstperiode? Patrick vindt van wel: 'Ze zouden een landelijke 'studentenhappening' moeten organiseren, net zoiets als Arubadag, maar dan alleen voor studenten. Met veel merengues, want dat mis ik'. Ursula denkt dat daar geen behoefte aan is: 'De meesten gaan naar familie die ze in Nederland hebben'. Masha denkt net zo: 'Ik vind het niet nodig. Er worden door andere organisaties al feesten georganiseerd voor Antillianen en Arubanen. Bovendien is het moeilijk zoiets te organiseren want de studenten wonen allemaal verspreid over heel Nederland'. Maar Jeanne vindt dat een speciaal evenement wel op z'n plaats is: 'De studenten moeten het wel zien zitten. Als de belangstelling zo klein is als met de 'Ban Topa' in juni toen minder dan de helft is geweest, dan is het niet de moeite waard. Een enquete biedt uitkomst'. Michel zou het zeer op prijs stellen als het Arubahuis iets voor studenten zou organiseren. 'Ik zou het leuk vinden om weer oude kennissen te ontmoeten en dat voegt meteen een extra dimensie toe aan zo'n gelegenheid'.

Alle zes ondervraagde studenten en de twee studiebegeleiders willen hun ouders, familie en vrienden op Aruba en in de Antillen 'UN BON PASCU Y UN BON ANJA NOBO' toewensen.

Kerst Krant Editie 1989

55 jaar na publikatie boek Cola Debrot

"Mijn zuster de negerin" nog steeds een klassieker

- door Wim Rutgers -

MET ZIJN TIENTAL drukken sinds zijn eerste publicatie, zijn drietal vertalingen en zijn verfilming, is Cola Debrot: ***Mijn zuster de negerin*** **dat algemeen als het eerste belangrijke werk van de Nederlands- Antilliaanse literatuur wordt beschouwd, een klassieker geworden. Het geldt als het meest bekende werk van de meest bekende Antilliaanse auteur.**

Vanaf zijn verschijnen heeft de novelle — of kleine roman —veel aandacht getrokken van de literatuurcritici, en die aandacht bleef bij herdrukken of herdenkingen. Van de recensieverslagen rond de verschijningsdatum raadpleegde ik er veertien, en bij herdrukken verschenen er opnieuw recensies. Er werd een vijftal achtergrond-artikelen aan gewijd, en ik telde vier scripties waarin het behandeld wordt. Alle overzichtswerken ruimen een flinke plaats voor de novelle in, terwijl ze ook meer dan enig ander werk van Debrot dient als referentie.

Mijn zuster de negerin verscheen in het Nederlandse tijdschrift *Forum* en de redactie was unaniem vol lof. In hetzelfde jaar 1935 verscheen er een eerste boekuitgave bij Nijgh & Van Ditmar in Rotterdam. Nu was de beginnende schrijver Debrot, geboren in 1902 op Bonaire en in 1916 naar Nederland gekomen, voor de Nederlandse *Forum*-redacteuren geen onbekende, omdat hij al eerder een gedicht in het tijdschrift geplaatst had en de satirische novelle *De Mapen*, over de Russische Revolutie. Eddy du Perron gaf al heel snel een reactie aan zijn vriend Ter Braak, en in *De Groene Amsterdammer*:

'In afwachting ervan, eindig ik deze notitie met aandacht te vragen voor een zeer superieur debuut in onze exotische literatuur, een verhaal dat een meer dan gewoon talent verried en dus door enige recensenten met de speciaal daarvoor benodigde botheid behandeld werd: 'Mijn zuster de negerin', van Cola Debrot'.

Menno ter Braak reageerde uitvoerig na het verschijnen van de boekuitgave. Na een inleidende uitweiding over 'zekerheid — onzekerheid' in de literatuur, te vergelijken met het clair-obscur in de schilderkunst, verleent Ter Braak de grote novelle het 'praedicaat meesterlijk'. Volgens Ter Braak heeft Debrot na zijn debuut nu een eigen accent gevonden, dat speelt met het clair-obscur,

'...het schaduwspel tusschen den hoofdpersoon, wiens motieven men kent, en het eiland, dat hij zestien jaar geleden voor het laatst zag'.

Ter Braak constateert soberheid van beschrijving met eenvoudige en natuurlijke middelen. Zijn mede-redacteur Vicor van Vriesland schreef heel uitvoerig over dit ook door hem bewonderde werk. Debrot is volgens Van Vriesland, met zijn modern zakelijke stijl en ook door

'...de nergens opzettelijk voelbaar gemaakte omstandigheid, dat hij zich de voor elk tegenwoordig auteur onmisbare beginselen der hedendaagsche diepte-zielkunde heeft eigen gemaakt... representatief voor het nieuwe proza van onzen eigen tijd'.

TROPISCHE SFEER

Het gunstige oordeel, zoals ik dat hiervoor weergaf, is het oordeel van gelijkgezinde literaire vrienden. Hoe oordeelden anderen? Waar is er sprake van de 'botheid' waar Du Perron op doelde?

De Telegraaf noteerde onder meer:

'De auteur is, vooral in den beginne nog niet geheel in het klare gekomen met zijn visie, maar hij heeft een geheel eigen zienswijze, en hij schrijft zoo dat men de dingen als lezer scherp en helder voor oogen krijgt, en de sfeer die hij wil geven voelt'.

De recensie wijst op het belang van Frits' herinneringen aan het verleden, zijn 'moeheid van Europa' en de gedachte dat Frits een negerin tot vrouw wil kiezen.

De Haagse Post reageert een maand later en noemt de auteur 'een fijnzinnig jong schrijver' en het boek 'van een structuur die volle overgave aan de teederheid van het onderwerp vereischt'. Deze recensie spreekt van de zich ontwikkelende 'liefde van man tot vrouw' die echter wreed vaneengescheurd wordt.

Het tijdschrift *Nederland* oordeelt:

'Opmerkelijk gaaf en apart is de stijl en daarmede het talent van den schrijver (of is het een schrijfster?), die dit kleine boek samenstelde. (...) Wanneer Frits Ruprecht ervaart, dat zijn liefde méér is dan broederliefde, wordt hem bekend, dat Maria in werkelijkheid zijn halfzuster is. Het is een opmerkelijk kort verhaal, dat Cola Debrot geeft, sober, eerlijk, met een belangwekkende visie op de tegenstelling blank — zwart'.

H(erman) R(obbers) vond de novelle een 'uitstekend boekje... iets volkomen rijps en gaafs, iets voortreffelijks...': *'West-Indië is ons Hollanders uit onze literatuur maar weinig bekend. Veel minder dan 'de oogst'. Ik heb nu een gevoel, alsof dit kleine boekje met één slag herstel heeft gebracht in deze verhouding'.*

VORM EN VENT

In scherpe tegenstelling hiermee vindt Maurits Uyldert:

' 'Mijn zuster de negerin... geeft nog blijk van groote onbeholpenheid. De auteur heeft goede bedoelingen, maar hij beheerscht onderwerp noch stijl. Hij doet een poging om een ongemeen gegeven in dichterlijk proza tot uitdrukking te brengen, en slaagt slechts ten dele'.

Daarna gaat Uyldert nog uitvoerig in op psychologische onwaarschijnlijkheden en stijltekortkomingen, wat hij adstrueert met enkele passages waarna hij uiteindelijk concludeert dat 'deze uitgave van dit onvoldragen, in vele opzichten naïef geschrift, geen gelukkige daad is'.

Constant van Wessem schrijft: 'geheel persoonlijk is zijn stijl nog niet, er klinken nog herinneringen door aan andere schrijvers'. Ook hij vindt dat Frits een 'verschrikkelijk onheil' ondergaat als hij merkt dat Maria zijn zuster is.

E. R(aedt) de C(anter) oordeelt negatief in een korte recensie:

'Naast eenige ontwijfelbaar goede kwaliteiten vinden wij in dit boekje zooveel duisters, dat het ondoenlijk is door een nevel van bedoelingen heen den vorm te onderscheiden'.

Frits die zo'n grote keuze had 'in een land waar uitsluitend of zoo goed als alleen het zwarte ras vertegenwoordigd is' kiest de verkeerde zwarte vrouw in het duister van de avond, namelijk zijn halfzuster.

Gerard Knuvelder reageerde heel kort en dualistisch — 'idil'listisch:

'Een kleine novelle, die echter afdoende de betekenis van dit nieuw talent aantoont. Debrot is een geboren schrijver, die vooral uitnemend — met enkele woorden — sfeer kan scheppen. Dat deze sfeer geschapen wordt rond een vrij decadent en onprettig geval, — Debrot debuteerde tot zijn nadeel in 'Forum' — zij afdoende reden om dit boekje niet eenieder in handen te geven, het weerhoude ons echter niet het talent te erkennen'.

Tenslotte Jan Engelman uit wiens recensie ik deze fragmentjes citeer:

'...en het is geworden een boekje, ietwat macaber, maar vol van zuiver talent. Debrot is geen kale geest, maar een schrijver met fantasie en met gemoed. Het land van West-Indië, dat wij in de eerste boeken van Helman door een poëtischen bril hebben gezien, is bij hem nuchterder bekeken, als geblakerd door de onbarmhartige zon. Het behoort tot het beste van onze 'koloniale' literatuur'.

WEST-EUROPEES

Deze veelheid van recensies samenvattend merk ik op:

— In het licht van de Caraïbische samenlevingsvormen doet het spreken over de liefde van Frits voor Maria en het willen trouwen vreemd aan. Hier is duidelijk een Westeuropees samenlevingsmodel norm voor een literaire interpretatie.

Het slot van de novelle wordt over het algemeen negatief geïnterpreteerd: Frits zou gedesillusioneerd en ontgoocheld zijn. Deze zienswijze is het gevolg van de ideeën omtrent liefde en huwelijk in de westerse samenleving.

— Debrot wordt meestal beschouwd als een Nederlandse auteur; slechts Engelman noemt hem een 'koloniale' auteur en vergelijkt hem met de Surinamer Albert Helman.

— Men is verdeeld positief/negatief over de inhoud, waarbij men morele, psychologische en psycho-analytische normen hanteert. Over het algemeen is men heel positief over de stijl en vooral de sfeerbeschrijvingen, omdat ze aansluiten bij het moderne Nederlandse proza. Uyldert wees op taaleigenaardigheden zoals ze bij slechte vertalingen voorkomen.

— Uyldert geeft even blijk van Westeuropees superioriteitsbesef als hij schrijft over 'primitief', en hij ergert zich kennelijk aan Frits' afkeer van Europa — hij heeft oog voor de tegenstellingnen tussen die twee werelden.

— De positieve reacties zien natuurlijk ook hoe Cola Debrot hier het thema van 'terug naar de jeugd als een verloren tijd' behandelt, een gegeven waar ook Eddy du Perron: *Het land van herkomst*, en Simon Vestdijk met zijn *Anton Wachter*- octet heel ontvankelijk voor waren.

GEEN ANTILLIAANSE

Het hiervoor besprokene zijn allemaal Nederlandse kritieken. Hoe werd het boek op Curaçao zelf ontvangen? Allereerst kijk ik daarvoor even naar de *West-Indische Gids*. W.R. Menkman, redacteur van dit tijdschrift, in Nederland geboren maar jarenlang woonachtig op Curaçao dat hij heel goed kende en waar hij in de gemeenschap een voorname plaats innam, terwijl hij veel over Suriname (waar hij ook gewoond had) en de Nederlandse Antillen publiceerde, wijdde een kort en negatief berichtje aan het werk

'De naam van den schrijver is een Curaçaoschen naam, het plaatje op den omslag is een Curaçaosch plaatje en de novelle zelf speelt blijkbaar op Curaçao, hoewel de naam van het eiland nergens genoemd wordt... op mij heeft des auteurs wereldverachting, speciaal zijn geringschatting van de wereld der blanken, niet den indruk vermogen te maken van echt en verantwoord te zijn'.

Hier spreekt de koloniaal! Op Curaçao zelf waren er slechts twee reacties, de ene positief in *De Curaçaosche Volkskrant*, overgenomen uit de *Haagsche Post*, en een negatief in de *Amigoe* die reageert op de publicatie van de plaatselijke collega-concurrent, en die door middel van een negatieve recensie uit de *Boekenschouw* over te nemen, het Curaçaose lezerspubliek wil waarschuwen tegen dit boekje.

Merkwaardig dat deze recensent, evenals Knuvelder eerder, onderscheid maakt tussen literaire en morele normen.

Het pas verschijnende *Beurs- en Nieuwsberichten* reageerde niet. Mijn conclusie is dat er Curaçao anno 1935 nog geen Nederlandstalige literaire kritiek bestond. (vergelijk Aart Broek in de *Amigoe* van 6 juni 1985).

TWEEDE DRUK

Ondanks de door progressief literair Nederland toch veelal lovende ontvangst, duurde het twintig jaar voor er een herdruk van de novelle kwam. Wel nam D.A.M. Binnendijk het gehele verhaal op in zijn *Meesters der Nederlandse vertelkunst* van 1949, met de volgende verantwoording in het 'woord vooraf';

'Dat ik, ondanks de omvang ervan, Mijn zuster de negerin van Cola Debrot wel tot deze verzameling heb toegelaten, vindt zijn reden in de omstandigheid, dat deze vertelling van bijzondere hoedanigheid te onbekend is gebleven en sinds lang buiten de handel is'.

De tweede druk die in 1955 verscheen, levert opnieuw een aantal reacties op, die ik nu kort zal weergeven. In 1946 verscheen Debrots novelle *Bid voor Camille Willocq*, en in 1948 zijn grote roman *Bewolkt bestaan*. Deze werken ontvingen relatief veel aandacht van de literaire kritiek, evenals Debrots poëzie: *Bekentenis in Toledo* (1946), *Navrante zomer* (1946) en *De afwezigen* (1952). Het spreekt vanzelf dat deze werken soms in de beschouwingen worden betrokken, hoewel niet erg vaak, want Debrot is geen onbekende meer, ook al wegens zijn redacteurschap van *Criterium* 1940 — 1942. Eveneens lijkt het me van belang dat Debrot in de voorafgaande jaren een aantal lezingen hield over de literatuur van de Nederlandse Antillen, waarin hij het werk van Antilliaanse auteurs als afzonderlijke entiteit inventariseerde en becommentarieerde.

ON-EUROPEES

Een drietal recensenten —niet veel, maar het betreft dan ook maar een herdruk — is vol lof. Men prijst opnieuw de stijl, en Cola Debrot wordt (opnieuw) een vaardig psycholoog genoemd in zijn avontuur van de ziel, het heimwee dat wordt opgeheven; Ruprecht/Debrot worden een twee/eenheid genoemd. De N.R.C. noemt de novelle dan ook meesterlijk, een van de werkelijke grote, klassieke verhalen in de Nederlandse letterkunde, zozeer dat diverse scènes bezit van ons zijn geworden. Frits wil zich warmen in zijn land van oorsprong, omdat Europa hem ontgoocheld heeft. Het hoogtepunt van de novelle is dan ook 'de blanke en zijn zwarte zuster'.

J.E. Niemeyer associeert Debrot ogenblikkelijk met de Antillen en vergelijkt hem met Hellman (sic!):

'Het is opmerkelijk, hoe bij auteurs als Debrot en Hellman, om het daar nu maar bij te laten, de liefde tot hun vaderland — of beter tot hun moederland — zoveel duidelijker spreekt uit hun werk dan bij Europees-Nederlandse auteurs. (...) Hoeveel Europees-Nederlandse auteurs zijn in staat zo door en door Nederlands te schrijven, als Cola Debrot Antilliaans?'

Ik weet niet of Niemeyer de Antillen goed kende en daarom tot zo'n conclusie komt, maar het is duidelijk dat hij aandacht heeft voor het on-Nederlandse karakter. Waarom is het zo on-Nederlands?

'Het komt wellicht doordat onze ontwikkeling zoveel verder is voortgeschreden, dat wij niet meer denken in regionale of zelfs maar nationale begrippen'.

Kortom, twintig jaar na eerste verschijnen, benadrukken recensenten het niet-Neder- ☞

Kerst Krant Editie 1989

landse, Antilliaanse karakter, zonder daar evenwel nog veel concrete gegevens over te verschaffen.

EXOTISME

Net vóór het verschijnen van de herdruk bezocht G. Stuiveling het eiland Curaçao, waar hij enkele lezingen hield over 'Proza en Poëzie van de Nederlandse Antillen'. In zijn bespreking van *Mijn zuster de negerin*, dat hij natuurlijk uitgebreid behandelde, vertelt hij allereerst de inhoud nog eens uitgebreid. Was dat nodig op Curaçao, anno 1953? Kennelijk wel, want de *Beurs- en Nieuwsberichten* doet er op haar beurt uitgebreid verslag van.

Frits voelt zich volgens Stuiveling niet aangetrokken tot de Nederlandse bevolking op Curaçao — hij zal de blanke Curaçaoënaars bedoelen — maar hij merkt aan het einde ontgoocheld dat

'Maria, de verre, nu zo nabije geliefde zijn halfzuster is, een onecht kind van zijn vader, en onbereikbaar derhalve voor zijn diepste verlangen. (...) Aldus wordt de onbereikbaarheid van deze liefdesverhouding tevens een symbool van de onmogelijkheid der vereenzelviging van de blanke mét dit eiland, dat in z'n structuur teveel van hemzelf draagt om hem geheel vreemd, en te weinig om hem geheel eigen te zijn. Maar tegelijk is het dwingende van de gevoelens in hun doel vaste voortgang een bewijs van het onvergankelijke der jeugdervaringen; wie in Curaçao geboren is, heeft elders ter wereld heimwee naar dit eiland van herkomst.'

Stuiveling eindigt zijn uitgebreide beschouwing, zoals weergegeven in de *Beurs- en Nieuwsberichten*, met:

'Herkent de eilandbewoner van 1953 in deze novelle nog zichzelf en zijn omgeving, of is ook dit fraaie verhaal al een verbeelding geworden van volstrekt voorbije dingen?'

Hij noemt de novelle 'een klein verhaal dat op het beperkte terrein van de West-Indische literatuur klassiek mag heten'. Met andere woorden: Stuiveling plaatst dit werk in zijn Curaçaos-Antilliaanse context, niet in een Nederlandse literaire stroming.

De verknochtheid van de auteur aan zijn geboorte-eiland Curaçao, die Debrot zó belijdt dat hij direct met 'De West' geassocieerd wordt, de beschrijving van de natuur van dat eiland en het heimwee ernaar met al zijn karakteristieken, alles wijst erop dat de receptie in de jaren vijftig inhoudelijk het on-Nederlandse benadrukt. Terwijl men de stilistische uitwerking ervan karakteriseert òf als een werkelijk klassiek verhaal van de Nederlandse òf de Nederlands-Caraïbische letteren. Een duidelijke verschuiving in de receptie.

RAS/INCEST

Weer twintig jaar later — in 1974 — wijdt Kees Smit, die als Nederlandse leraar Nederlands op Curaçao werkzaam is bij het middelbaar onderwijs, kritieken schrijft in het dagblad *Amigoe*, een lang artikel aan *Mijn zuster de negerin*, dat dan exact veertig jaar eerder verschenen was. Hij geeft zijn lange artikel de titel mee 'het begin van de Nederlandstalige literatuur op de Antillen'. Na de vergelijking met Albert Helman vinden we bij Smit veel uitgebreid beschreven biografische gegevens over de afkomst en de familie, over de jeugd en verdere levenservaringen van de auteur zelf, en enkele voorbeelden van receptie (die ik hiervoor al in mijn beschouwing betrokken heb). Interessant in dit artikel is ook Debrots eigen analyse:

In 'Mijn zuster de negerin' vindt men, meen ik, een vervlechting van twee duidelijke hoofdmotieven: de INTER etnische verhouding, dus de vermenging der rassen, en de incestueuze verhouding, dus de verbreking van het INTRA familiale taboe. Het zijn twee motieven die zich zonder meer aan ons opdringen in de samenlevingen der Benedenwindse eilanden, op het ene eiland sterker dan het ander'.

Kees Smit zelf concludeert in een lang maar belangrijk citaat:

'Frits Ruprecht is in de Antilliaanse literatuur nog steeds het prototype van de blanke Curaçaoënaar die zich ontheemd voelt. In Europa voelt hij zich niet thuis, hij wil op het eiland geaccepteerd worden door de zwarte bevolking, waarvan hij door een kloof gescheiden is, ook al spreekt hij de taal van het volk. De liefde kan een brug slaan, maar juist de liefde wordt van alle kanten gedwarsboomd. Alleen deze liefde kan de synthese brengen tussen de bevolkingsgroepen'.

CULTUURVERSCHILLEN

De Curaçaoënaar Siegfried Rigaud wijst op het ontworteld zijn dat elke blanke Curaçaose auteur tot thema van zijn werk neemt, en op het incestmotief:

'In de jaren dertig moet het heel anders zijn aangekomen dan nu het geval zou zijn, in deze tijd nu sexueel gesproken bijna alles mag'.

Hij betwijfelt of Nederlanders het boek wel 'juist' interpreteren, nu in 1979 bijvoorbeeld, nu Dirk Jan Braat de verfilming ervan op zich genomen heeft:

'Het is te hopen dat de heer Braat er iets goeds van maakt. Ik zeg dit omdat Hans Keuls en Ely van Stekelenburg indertijd in Plantage Tamarinde van de figuur van een Jaja een soort 'putain respectueuse' maakten. Als niet inheemsen proefden zij het hemelsbreed verschil niet. Het gegeven van Mijn zuster de negerin biedt vele mogelijkheden niet in het minst die om te ontsporen'.

De Nederlandse poëziecriticus Wiel Kusters ziet in de naam Ruprecht een verwijzing naar 'Knecht Ruprecht', de Duitse equivalent voor de Nederlandse Zwarte Piet, waarmee deze naam misschien het 'zwarte aspect' van NiCOLAas vertegenwoordigt als symbool.

Debrot reageert ironisch en alludeert op Kusters onbekendheid met de Antilliaanse cultuur:

'Wil s.v.p. deze kanttekeningen (Debrot maakte er drie) niet beschouwen als doctrinaire opvattingen mijnerzijds. Ik geef ze alleen maar als achtergronden van een wereld die u mogelijk niet zo vertrouwd is. Anderzijds, het is ook best mogelijk dat ik er al te zeer vertrouwd mee ben om door de bomen het bos te kunnen zien. Maar in het Papiamento hebben wij een spreekwoord dat zegt: 'tur cos ta un probamentu', nog het best te vertalen als 'wij kunnen tenslotte altijd een poging wagen' '.

Zo'n opmerking, hoe diplomatiek ook gesteld, veronderstelt wél verschil in Nederlandse en Antilliaanse receptie wegens cultuurverschil.

CARAIBISCHE TRADITIE

Begin 1979 verzet Jos de Roo, een Neerlandicus op Curaçao, werkzaam bij het middelbaar onderwijs en medewerker van de Amigoe, zich ter gelegenheid van het verschijnen van de zesde druk en een bibliofiele uitgave, fel tegen de opvatting als zou Ruprecht een dualistische persoonlijkheid zijn. Hij noemt met name Smits interpretatie een van de 'hardnekkige misverstanden' en schetst Debrot als voorloper van Wilson Harris (1921), een vooraanstaand schrijver uit Guyana. Tot nog toe heeft niemand de novelle geinterpreteerd vanuit de vragen:

'wat Debrot met zijn novelle voorheeft, hoe hij gestalte geeft aan zijn mening en in welke literaire traditie het werk past. Frits is helemaal niet iemand die tussen Europa en Curaçao heen en weer geslingerd wordt. Hij is een yu di Korsou. Frits is in de symbolische laag de exponent van de blanke Curaçaoënaar die zich afvraagt of contact met de zwarte Curaçaoënaar mogelijk is. Dat is de diepere betekenis van zijn speurtocht naar een negerin... Hij wil de raciale scheidsmuren slechten...'

Blank en zwart op Curaçao zijn familie van elkaar, en daardoor onverbrekelijk met elkaar verbonden. Volgens De Roo schuilt de grote literaire kracht van de novelle in de vervlechting van de thema's: ras, historie en familie. Qua thematiek is deze novelle dus volstrekt Caraïbisch want zie de geschiedenis van The Beacon op Trinidad, zie het Shakespeare motief, zie het verval van de plantersklasse in deze letteren beschreven.

DE PLANTAGE

De invloed van Jos de Roo's interpretatie is aanzienlijk geweest, met name Andries van der Wal en Freek van Wel steunen op deze interpretatie zonder tot een eigen visie te komen. Hetzelfde geldt voor de scriptie van Harry Theirlynck in 1984, voorzover het de thematiek betreft. Volgens Theirlynck past de stijl niet helemaal bij de 'Nieuwe Zakelijkheid', zoals zo vaak beweerd wordt, omdat die daarvoor toch te veel versierende elementen bevat van de mooischrijverij. Theirlynck plaatst de novelle bovendien in de sociale en historische context van Curaçao: de protestant blanco, de uit Afrika afkomstige slaven, de kleurmenging, het moderne, geïndustrialiseerde eiland.

P. Lobbrecht 1983 gaat 'op zoek naar de identiteit van de Curaçaoënaar' door middel van een analyse van Debrots novelle. Twee ideeën omspannen volgens hem het boek: het leven met een negerin, en de zinrijkheid van het leven die elders gemist wordt.

'Wie als Curaçaoënaar, op zoek is naar de zin in zijn leven komt terecht in de plantage. In dit domein van zin ervaart de een de ander zoals een broer een zus ervaart... De plantage is de som van alles wat Curaçao is. De natuur: de dieren, planten, klimaat: de zeden vertolkt door Wantsjo; leefgewoonten zoals wijze van slapen etc., alles vinden wij er terug. Ten tweede is de plantage oorsprong van de culturele identiteit... Curaçaoënaar-zijn betekent zwart en blank zijn'.

PROSPERO-CALIBAN

De wetenschappelijk medewerkster aan de Howard University, Hilda van Neck-Yoder plaatst *Mijn zuster de negerin* binnen het in het Caraïbische literaire gebied wijd verbreide Prospero - Caliban - Miranda motief, ontleend aan Shakespeare: *The tempest*, dat een uiting is van Europees koloniaal superioriteitsbesef en vrees en minachting voor de ander.

In de vertaling door Albert Helman citeer ik de volgende dialoog:

Prospero: verafschuwde slaaf... ik heb medelijden met je gehad, deed moeite je te leren praten, leerde je elk uur het een of het ander. Toen jij, wilde, zelf niet wist wat je wou zeggen, maar brabbelde als het bruutste beest, heb ik je voor je bedoelingen begiftigd met de woorden om ze kenbaar te maken...

Caliban: Gij hebt mij taal geleerd, en hiervan profiteer ik, om te kunnen vervloeken. De rode pest mag je oprotten omdat je mij je taal geleerd hebt.

Caliban is in de interpretatie van Van Neck - Yoder juist de centrale figuur geworden, want Caliban- Wantsjo.

'is able to speak up; and when he does, the Prospero type is changed... In a segmented society where words are used to lie, to cover up the truth, or at best to gossip and scheme, the servant's factual simplicity - 'Maria is the daughter of your father' (62) -startles the young plantation owner into stepping outside of traditional colonial patterns and accepting both Maria and her black grandfather as family'.

Hiermee zijn we — voorlopig — aan het einde gekomen van een lange zwerftocht door interpretatie- en receptieverslagenland, of om een geliefd beeld van Cola Debrot zèlf te gebruiken: we hebben vele facetten gezien van hetzelfde kristal. Hoe vatten we samen? *Mijn zuster de negerin* heeft veel aandacht gehad in de vorm van recensies bij de eerste druk en de herdrukken, in de vorm van interpretaties in studies betreffende de Antilliaanse literatuur. Werden in de beginfase vooral de zakelijk moderne stijl, de sfeerbeschrijving en het 'terug naar jeugd en oorsprong', de psychologische benadering van de (liefdes)verhouding tussen Frits en Maria benadrukt, de plaats van de novelle binnen het nieuwe Nederlandse proza van de jaren dertig, vanaf de tweede druk begint men een eigen, Antilliaans karakter ervan te onderscheiden. Men komt tot interpretaties die gerelateerd zijn aan de Curaçaose maatschappelijke verhoudingen.

En recente interpretaties plaatsen de novelle algemeen binnen de context van de zich ontwikkelende en zich steeds meer profilerende Antilliaans/Caraïbische literatuur als eigensoortige culturele entiteit.

KerstKrant 1989

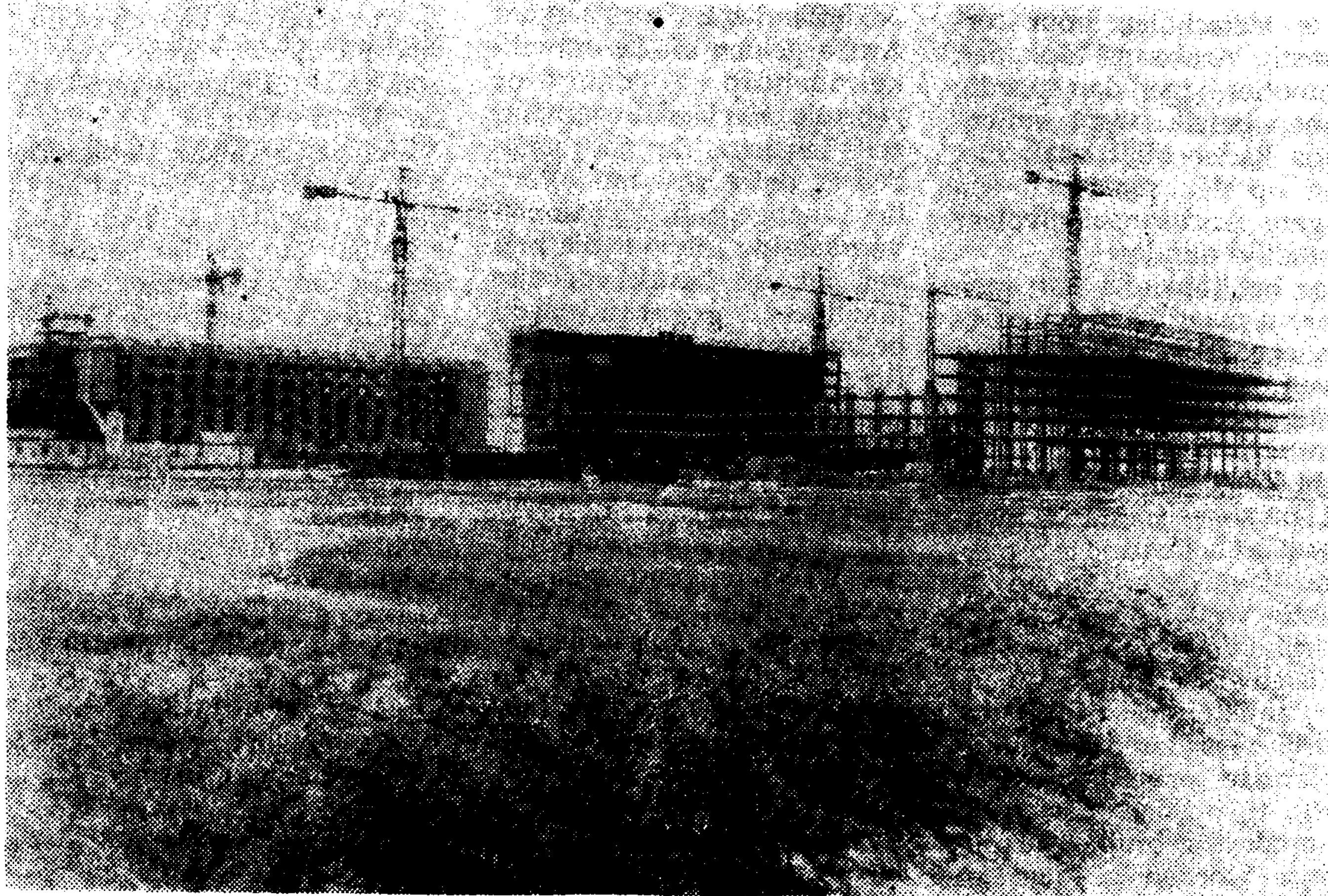
Kerst Krant Editie 1989

Vooruitblik op Aruba in de jaren negentig

De luxe problemen van een groei economie

- door Henk Timmer -

U DENKT ER ongetwijfeld nog wel eens aan. Die sombere Kerst van vijf jaar geleden. December 1984: Exxon had juist bekend gemaakt dat eind maart 1985 de raffinaderij definitief dicht zou gaan. Iets wat de Arubaan zich nauwelijks kon voorstellen gebeurde echt. Aruba was toen al niet meer alleen op de Lago aangewezen, maar het toerisme liep in die jaren — kort na de devaluatie van de Bolivar — ook niet zo best. In 1985 volgden de harde klappen, grote werkloosheid, hoger accijns op benzine en drank, bezuinigingen bij de overheid, verlaging van salarissen en opschorting van vakantietoeslag. De MEP verloor mede daardoor de verkiezingen en pas bij de herkansing dit jaar kreeg deze nog steeds grootste partij regeringsverantwoordelijkheid in het nieuwe zelfstandige Aruba, dat ondanks de economische misère per 1 januari 1986 trots en zelfbewust zijn plaats innam als Land in het Koninkrijk.

Hotels in aanbouw op Aruba.

Wat is er veel gebeurd en gepresteerd in de 4 jaar die Aruba inmiddels als zelfstandig land achter de rug heeft. Ook de regering Eman moest in 1986 doorgaan met bezuiniging en lastenverzwaring. De solidariteitsbelasting werd ingevoerd en accijns en invoerrechten werden verder verhoogd. Maar er gebeurde meer. De regering gaf de ondernemers die in die donkere dagen de durf hadden om grote projecten op te zetten, alle steun en medewerking. Met succes werden buitenlandse investeerders aangetrokken.

Bij de hotelbouw bleef het daardoor niet bij de bedoelde verdubbeling van het aantal kamers, maar wordt het nu in 1991 een verdriedubbeling. Wat al te snel, zeggen critici, want wie lost nu onze infrastructurele problemen op. Maar menig land zou jaloers zijn op de door de regering Eman geleverde prestatie en daar graag de luxe problemen van een tekort aan arbeidskrachten en huisvesting voor op de koop toenemen. Dat het een juist zelfstandig geworden eiland lukte om foutloos de overgang naar de status van Land in het Koninkrijk te realiseren en tegelijkertijd een door de Lago sluiting veroorzaakte economische ramp in sneltreinvaart te boven te komen, heeft ook in Nederland en daarbuiten grote bewondering gewekt.

GEEN LOFTROMPET

De regering Oduber zal om partijpolitieke redenen niet direct openlijk de loftrompet steken over wat de vorige regering tot stand heeft gebracht, maar in de voortzetting van het beleid blijkt ook het respect voor de geleverde prestatie. Het door de regering Eman ingestelde moratorium op hotelbouw is gehandhaafd en ook de contracten met Wickland, Maraven, Occidental en Hamilton zijn zonder veel wijzigingen overgenomen. Inmiddels heeft de regering Oduber een eigen succes van formaat kunnen boeken met het contract voor de nieuwe raffinaderij van de Coastal Oil Group.

Het zou echter onredelijk zijn om het succes van de jaren 1986-1989 geheel aan de politici toe te schrijven. De hele bevolking heeft begrip getoond voor de moeilijke periode die doorgemaakt moest worden. De koopkrachtdaling van in eerste instantie zo'n 30% werd zonder veel stakingen of morren geaccepteerd als onverbiddellijk met het vertrek van Exxon verband houdend feit. Maar meer nog dan regering en bevolking zijn het de Arubaanse ondernemers geweest die hun optimisme niet verloren en de durf toonden om te investeren. De Sun Development Group, Meta Corporation, Ike Cohen en vele anderen toonden hun vertrouwen in een nieuwe gouden toekomst voor Aruba.

Het belangrijkst is daarbij, dat zij het voorbeeld waren voor buitenlandse investeerders. Die trokken ze daarmee over de drempel. Want een groep die in een onbekend, klein ver weg gelegen eiland gaat investeren, kijkt niet alleen naar de regels die de overheid van zo'n eiland hanteert, maar meer nog naar het investeringsgedrag van de lokale ondernemers. Brengt die zijn geld naar het buitenland dan is dat een slecht teken — de misère van veel Latijns-Amerikaanse landen is een gevolg van de kapitaalvlucht van de eigen mensen — maar zijn de ondernemers van het land zelf druk bezig met investeren in de toekomst van hun eigen eiland dan is dat een duidelijk groen licht voor de buitenlandse investeerder. Daarom alle lof voor de durvers van het eerste uur.

HOE VERDER?

Maar genoeg over wat voorbij is. Na een tevreden terugblik is het tijd om de vragen die vandaag de dag op ons afkomen onder ogen te zien. Hoe houden we de groei in het toerisme, waar halen we de arbeidskrachten vandaan? Hoe voorkomen we dat de kosten uit de hand lopen en er hotels failliet gaan? Waar haalt dan de overheid geld vandaan om in zo'n geval aan de garantieverplichtingen te voldoen? Wat doen we met de staatkundige structuur? Wie kan ons uitleggen wat de voordelen zijn van onafhankelijkheid met een gemenebeststructuur en als die er niet blijken te zijn, waarom ondanks niet alle partijen samen aan de slag gaan om de status van Land binnen het Koninkrijk te behouden? Houden we een Nederlands paspoort of willen we het risico lopen dat Nederland en straks Europa voor ons op slot gaan? Op deze en nog veel meer vragen moet antwoord gegeven worden, willen we met een duidelijke koers het decennium van de jaren negentig ingaan.

GROEI TOERISME

Groei van de economie is voorlopig — als er grote hoeveelheden olie of gas worden aangeboord verandert dat pas — een kwestie van groei van het toerisme. Daar hebben we de laatste jaren al veel mee bereikt. Zo heeft Aruba dank zij dat toerisme het hoogste Bruto Binnenlands Product per hoofd van de bevolking van de gehele regio. Voor 1989 schat het Departement van Economische Zaken het BBP voor Aruba op US$ 742.700.000 wat 19,9% groei betekent ten opzichte van de US$ 619.200.000 van 1988. Per hoofd van de bevolking komt dat voor 1989 op US$ 12.170. Dit is niet minder dan 70% hoger dan het dieptepunt van US$ 7.200 per hoofd in 1985.

Het is ook hoger dan in de topjaren van de Lagotijd — US$ 9.700 in 1982 — maar niet als we het cijfer van vandaag corrigeren voor inflatie. Corrigeren we de cijfers naar de koopkracht van de dollar (en dus van de Antilliaanse en Arubaanse gulden die daaraan gekoppeld is) van 1980, dan blijkt dat het inkomen per hoofd pas in 1989 terug is op het peil van 1982.

Uit deze cijfers mag overigens niet geconcludeerd worden dat ook de netto koopkracht van de Arubaan terug is op het peil van 1982. De belastingen zijn niet volledig gecorrigeerd voor inflatie en drukken door de progressie in de tarieven dus zwaarder dan in 1982. Bovendien zijn de indirecte belastingen — accijnzen en invoerrechten — nu aanmerkelijk hoger.

Pas als door verdere groei van de economie en door een meer efficient werkende overheid, de inkomsten van de overheid sterker stijgen dan de kosten, kan de nettokoopkracht weer op het oude peil komen en daar zelfs boven uitstijgen. Want niet alleen het BBP van Aruba is hoog, maar ook de belastingdruk. Pas als daar wat aan gedaan kan worden is de welvaart echt terug.

COASTAL

De komst van Coastal Oil heeft uiteraard invloed op de economische groei, maar hoofdpeiler blijft toch het toerisme. Om daar de groei in te houden moet de wereldeconomie geen grote terugslag krijgen en in de marktlanden de interesse voor een reis naar Aruba blijven toenemen. Dit zijn de externe punten. Intern moeten we natuurlijk ervoor zorgen dat we het bekende goede produkt blijven leveren, met andere woorden we moeten elke dag opnieuw waarmaken dat we de positie als één van de toptien bestemmingen voor een ideale zonstrandvacantie verdienen. De natuur schoonhouden, kwaliteit leveren in de hotels en bij alle dienstverlening daarbuiten en met echt gemeende gastvrijheid en vriendelijkheid de gasten blijven ontvangen. Dat het toerisme erg afhankelijk is van de golfbewegingen in de wereldeconomie is bekend, maar na 7 jaar van onafgebroken economische groei in de VS, Canada, Japan en West Europa, gaan we het misschien wat gewoon vinden als het allemaal maar goed blijft gaan. De laatste grote recessie was van 1979 tot 1981, na de tweede oliecrisis. Aruba heeft daar toen niet veel terugslag van ondervonden. Mogelijk hebben veel Amerikanen toen duurdere reizen geschrapt en gekozen voor een meer betaalbare vacantie in de Caribbean. Voor Aruba kwam er wel een grote terugslag in 1983, na de forse devaluatie van de Venezolaanse bolivar.

In de jaren 1983 — 1985 ging het ook minder goed met het toerisme uit de Verenigde Staten. Het beeld werd toen bepaald door budget-reizigers en goedkope charters. Was dat nog een late nawerking van de recessiejaren? Of was de kwaliteit van de niet tijdig gerenoveerde hoogbouwhotels zodanig achteruitgegaan dat de rijkere toerist een andere bestemming koos? Pas in 1987 kwam Aruba echt in de lift en sindsdien zijn de groeicijfers spectaculair: in 1989 kwamen er circa 330.000 toeristen naar Aruba. Dat is 82% meer dan in 1986 en die groei zal naar iedereen hoopt en verwacht zich de komende jaren voortzetten. Dat is ook absoluut nodig om de nieuwe en de bestaande hotels rendabel te kunnen exploiteren.

ORANJESTAD — Henk Timmer woonde en werkte van 1948 tot 1987 op Aruba, was actief in organisaties van het bedrijfsleven en het culturele leven van Aruba. Van maart 1987 tot september 1989 was Henk Timmer als hoofd Economische Zaken werkzaam bij het Kabinet van de Gevolmachtigd Minister van Aruba in Den Haag. Hij schreef regelmatig artikelen over de economische ontwikkelingen op Aruba, onder andere voor ATIA News, Antillen Review en voor de Amigoe.

RECESSIE

Een wereldrecessie zou dit beeld kunnen verstoren. Pessimisten zijn ervan overtuigd dat de Verenigde Staten binnenkort een ernstige recessie te wachten staat, sommigen verwachten zelfs een neergang zoals Groot-Brittannië na de oorlog doormaakte. Zij vrezen dat op een bepaald moment buitenlanders minder geld naar Amerika brengen en als gevolg darvan het tekort van de VS niet meer financierbaar zal zijn. Bush zal dan toch de belastingen fors moeten verhogen en dit zal een recessie inluiden.

Het aantal optimisten stijgt echter de laatste tijd. Zij verwachten dat de VS interessant blijven voor buitenlandse investeerders en de dollar niet zal kelderen. De VS verdienen veel aan hun buitenlandse investeringen, maar sinds kort vallen die inkomsten geheel weg tegen de rente op de buitenlandse schuld van de VS. Een ontwikkeling die wel zorgen baart en met 5% bezuiniging op defensie nog niet goed gemaakt is. Toch heeft de mini-beurskracht van oktober 1987 niet de zo gevreesde recessie ingeluid. Velen zijn daarom van mening dat door samenwerking van centrale banken, Wereldbank en IMF al te diepe recessies voorkomen kunnen worden.

Belangrijke ontwikkelingen zijn uiteraard ook de steeds sterker wordende positie van Japan en de goede gang van zaken in de EG-landen. Alle reden om naast de VS ook aan deze marktlanden voor Aruba alle aandacht te geven. De koopkrachtige vraag is er.

CONCURRENTIEPOSITIE

Op de reismarkt is veel concurrentie en voortdurend dienen zich nieuwe bestemmingen aan. Ook de combinatie luchtvaartmaatschappij en bestemming gaat daarbij een steeds grotere rol spelen. Voor de Verenigde Staten heeft Aruba een stabiele positie opgebouwd. De jaarlijkse groei is nog ruim 10% en dat is voor een reeds goed ontwikkelde markt prachtig. Belangrijk is nu dat ook andere marktlanden een groter aandeel gaan innemen. Japan is belangrijk, maar nog erg moeilijk. In Europa zit de groei er nu goed in, maar daar moet nog veel gebeuren.

Voor Nederland zijn de cijfers heel goed en de groei fantastisch: in 1987 al 8.286 toeristen, in 1988 werd dat met 13.535 al 63% hoger en in de eerste 9 maanden van 1989 bezochten zo'n 25.000 Nederlanders Aruba, 84,4% meer dan het jaar ervoor. Een meer dan verdriedubbeling in drie jaar. Bovendien blijven die Nederlanders en andere Europeanen gemiddeld 14 dagen op Aruba, dubbel zo lang als de toeristen uit andere landen. Voor de toeristen uit andere EG landen zijn de percentages groei wel hoog maar de absolute aantallen nog weinig spectaculair. Daar ligt nog een groot werkgebied voor de marketing van hotels en overheid.

Het toerisme uit Europa zal sterker groeien als Aruba ☞

Kerst Krant Editie 1989

meer kamers en meer stoelen in de vliegtuigen ter beschikking krijgt. Nu zijn er vaak geen kamers of is er geen plaats op de KLM-vluchten. In plaats van een plaats op een wachtlijst kiest de vakantieganger dan maar voor een andere bestemming. Zodra de nieuwe kamers in bedrijf komen zal de KLM de capaciteit drastisch moeten verhogen.
Bovendien moet de KLM constant onder druk gehouden worden over de tarieven. Als de KLM zelf niet omlaag wil, kan de oplossing gezocht worden in het openen van vluchten door 100% KLM dochter Martinair Holland, die zich momenteel in advertenties aanprijst als 'the other Dutch airline'.
Martinair vliegt deze winter driemaal per week non-stop naar Miami, eenmaal per week non-stop naar Tampa en ook eenmaal per week non-stop naar Puerto Plata in de Dominicaanse Republiek. Voor een retour Miami en Tampa vraagt men retour Hf.1049,--. Voor een retour Puerto Plata Hf.1269,--. En dan zonder de vervelende restricties zoals de KLM die voor Aruba hanteert — binnen 17 dagen terug enz. — maar gewoon de klant is vrij om de datum van terugkeer te bepalen. Wel moeten heen en terugreis data bij het boeken worden vastgelegd.
Martinair biedt ook zeer voordelige pakketprijzen aan voor combinaties van vliegreis en hotel. Een week Puerto Plata — reis en hotel — kan al voor Hf.1829,--. Deze reizen worden in Nederland met paginagrote advertenties in de dagbladen aangeprezen en bij de razend populaire spelprogramma's op de Nederlandse televisie — meestal meer dan 4 miljoen kijkers — worden de reizen naar Miami, Orlando, Miami en Puerto Plata vaak als hoofdprijs aan de winnaars aangeboden.
Een prachtige promotie waar ook Aruba veel meer gebruik van zou moeten maken. Ook Venezuela is actief op de Nederlandse markt. Viasa adverteert paginagroot met reizen naar het eiland Marguerita. Aruba heeft nu een flinke voorsprong in Nederland en die kan met een goede aanpak zeker uitgebreid worden naar andere EG-landen en Scandinavië. Het produkt is uniek en met goede marketing lijkt succes verzekerd. Mits we ervoor zorgen dat het product inderdaad goed blijft en de grote stap voorwaarts naar 6000 of meer hotelkamers niet ten koste gaat van de kwaliteit. Daarom enkele opmerkingen over de interne dus binnenlandse factoren die bij de huidige groei spelen.

ONDERNEMERSCHAP

Aan goed ondernemerschap ontbreekt het niet op Aruba, maar met de komende gespannen arbeidsmarkt kunnen de loonontwikkelingen uit de hand lopen en ondernemingen in moeilijkheden raken. De lonen in de hotels zijn laag en mogen daarom best wat stijgen maar dit moet een geleidelijk proces zijn. Bij een onbeheerste schokgolf van drastische loonstijgingen krijgen de hotels te maken met een break-evenpoint dat alleen bij een zeer hoge bezettingsgraad bereikt kan worden.
Lukt het de nieuwe hotels niet om snel die hoge bezettingsgraad te bereiken, dan zijn er cashflowproblemen die zelfs tot faillissementen kunnen leiden. Met overheidsgaranties op de leningen treft dit ook de overheid en dus ook de burger belastingbetaler. Want die zal door hogere belastingen het geld aan moeten dragen waar de garanties mee betaald worden. Het is dus in ieders belang om een beheerste loonontwikkeling te bevorderen. Nauwe samenwerking en goed regelmatig overleg tussen werkgevers, vakbonden en overheid is daarbij essentieel. Een consensus over de te volgen koers moet in het algemeen belang gevonden worden.
Bij het tekort aan arbeidskrachten dat volgend jaar op Aruba zal bestaan, is dat niet eenvoudig. De werknemer wil zijn aandeel in de goede gang van zaken en terecht. Maar dit kan ook door bijvoorbeeld per hotel en bedrijf een bonusregeling in te stellen, waarbij de werknemers in de winst delen als de resultaten goed zijn, maar in slechtere tijden het voortbestaan van het bedrijf niet in gevaar brengen.

TEKORT ARBEIDSKRACHTEN

Het grootste probleem voor de komende jaren is zonder twijfel het tekort aan arbeidskrachten. Een luxe probleem en gemakkelijker oplosbaar dan hardnekkige werkloosheid, maar toch, gezien de kwetsbaarheid van Aruba voor wat betreft de toerist er aantreft, een zaak die met veel zorg moet worden omringd. Ook hier is het zaak dat werkgevers — die de buitenlandse krachten nodig hebben — regelmatig en effectief overleggen met overheid en vakbonden.
Het is goed dat de overheid zware boetes heeft ingesteld voor bedrijven die illegaal buitenlanders aan het werk hebben.
Daardoor wordt voorkomen dat avonturiers die in grote getale als toerist Aruba binnenkomen en proberen te blijven, werk krijgen en zich zonder vergunning vestigen. Het probleem moet gericht aangepakt worden en er moet tijdig gezorgd worden voor woonruimte voor de naar Aruba te halen buitenlandse arbeidskrachten. Bij een wijziging van belastingheffing — individualisering van gehuwden — zullen er wellicht meer gehuwde vrouwen een baan zoeken. Ook het toelaten dat echtgenotes van op Aruba werkende buitenlanders een baan mogen hebben, zal enig soelaas bieden.
De trek van in Nederland wonende Arubanen terug naar Aruba komt wel op gang maar beloopt dit jaar toch niet meer dan gemiddeld 110 personen per maand, dus zo'n 1300 per jaar. Voor de spoedopleiding in een horecaberoep, die voor in Nederland wonende Arubanen in januari 1990 van start gaat, valt de belangstelling tegen. Er waren 150 aanmeldingen, waaruit 57 deelnemers zijn geselecteerd. Gerekend was op 105 deelnemers.

De grote groep buitenlandse arbeidskrachten die in 1990 desondanks moet worden aangetrokken, kan in twee categorieën worden ingedeeld:
a/ de topkrachten, managers, controllers, vertrouwenspersonen, afdelingschefs en specialisten, dus de hooggeschoolde en ervaren leiders en sleutelfiguren die essentieel zijn voor het efficiënt leiden van een onderneming en waarin ook tot nu toe Aruba zelf slechts ten dele kon voorzien.
b/ de grote aantallen werknemers in de lagere functies, waar Aruba tot op heden zelf in kon voorzien, maar nu een groot tekort krijgt.
Bij het afspreken van regels is het verstandig onderscheid te maken tussen deze categorieën. De b-groep is een lage inkomens groep, waarvoor bijvoorbeeld per hotel voor een beperkte periode groepsgewijs vergunning kan worden gegeven om op Aruba te werken. De werkgever zal voor zo'n groep ook het onderdak moeten regelen. In overleg met de overheid zal moeten worden bepaald uit welke landen deze arbeidskrachten worden aangetrokken en voor welke termijn.

SELECTIE

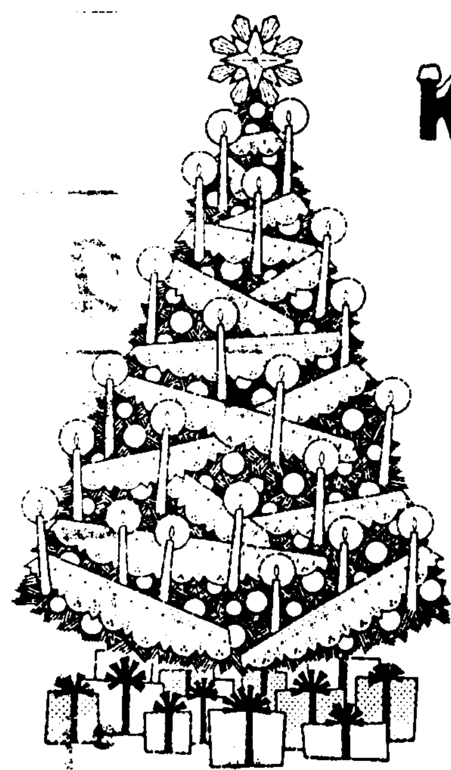
Voor de a-groep liggen de zaken geheel anders. Bij dit soort functies wordt voor elke individuele arbeidsplaats zorgvuldig geselecteerd. Lukt het niet om op Aruba een geschikte kandidaat te vinden dan wordt in het buitenland gezocht. Bij hotels als Hyatt, Ramada, Golden Tulip en Sonesta kijkt men wat de eigen groep kan bieden. Anderen zullen daarbuiten moeten werven. De werkgevers moeten hierbij een grote mate van vrijheid krijgen.
Zonder vrije keus voor topkader en specialisten is het voor een hotel als Hyatt onmogelijk om haar gasten de perfecte organisatie en sublieme service te bieden, die men van een Hyatt hotel verwacht en gewend is. Sterker, als de overheid op dit punt niet soepel te werk gaat, zal Hyatt het hotel niet eens openen en haar aandelen in het Arubaanse project zo snel mogelijk aan de hoogst biedende verkopen.
De overheid heeft op dit punt dus geen keus dan een soepel beleid te voeren. En dat geldt vanzelfsprekend voor alle bedrijven: wat Hyatt toegestaan wordt, kan Jan de Ruyter niet geweigerd worden. Bedrijven met een bekwaam management zijn trouwens de beste leerscholen voor toekomstig Arubaans topkader. Promoties liggen dan spoedig binnen bereik, want buitenlands kader blijft vaak niet lang op één plaats en een jongere Arubaanse opvolger kost altijd minder.
Voor het topkader kan men daarom maar beter de bedrijven een grote keuzevrijheid geven. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een systeem waarbij ieder bedrijf het recht krijgt om voor 5% van het personeelsbestand mensen uit het buitenland te betrekken. Voor deze één op de twintig werknemers kan het bedrijf dan de managers, specialisten en vertrouwensmensen aanstellen. Blijkt het bedrijf meer dan 5% aan buitenlandse arbeidskrachten nodig te hebben, dan moet daarvoor de gebruikelijke procedure worden gevolgd en dus aangetoond worden dat het niet mogelijk bleek lokaal de juiste persoon te vinden.

INFRASTRUCTUUR

De huidige infrastructuur is niet berekend op de grote economische groei van de komende jaren. De water en energievoorziening is onvoldoende, het onderwijs zal zich moeten aanpassen aan de groeiende bevolking en de specifieke vraag bij het bedrijfsleven en de woningbouw zal sterk uitgebreid moeten worden. Gelukkig liggen de plannen voor een vijfjarenplan van volledige vernieuwing van de WEB klaar.
Financiering daarvoor is ook beschikbaar: het grootste Nederlandse pensioenfonds, het ABP is bereid leningen te verstrekken aan het Land Aruba, zij het dat Aruba in Nederlandse courant moet lenen en dus wel het valutarisico moet dragen. Lenen in dollars is beter en mogelijk ook te arrangeren via de leveranciers van de installaties. Voor de woningbouw zullen kopershypotheken beschikbaar moeten komen. Een deel kan door FCCA gefinancierd worden maar ook de andere hypotheek-verstrekkers moeten ruimere mogelijkheden krijgen. Dit kan door bijvoorbeeld voor een bepaalde categorie woningbouw overheidsgaranties op de hypotheken in te stellen. Dan wordt secundaire financiering mogelijk en kan er buitenlands leengeld worden verkregen voor een ruimere hypotheekfinanciering.
Grootschalige projecten voor koopwoningen zijn op Aruba nooit van de grond gekomen door het ontbreken van voldoende hypotheekfinanciering voor de lange (20 tot 25 jaar) termijn. Er zal ook een voorziening moeten komen voor onderdak van tijdelijk op Aruba verblijvende buitenlandse arbeidskrachten. Vooral de groep met lage inkomens zal door de overheid of via projecten waarin het bedrijfsleven en de overheid samenwerken aan onderdak geholpen moeten worden.
Gedacht kan worden aan prefab appartementen voor de eerste opvang van de nieuw aangekomen inwoners en een meer permanent woonproject met huurwoningen en appartementen. Wordt dit probleem niet tijdig aangepakt, dan vliegen de huren omhoog en zal dat weer doorwerken in hogere loon en bedrijfskosten.

STAATKUNDIGE BAND

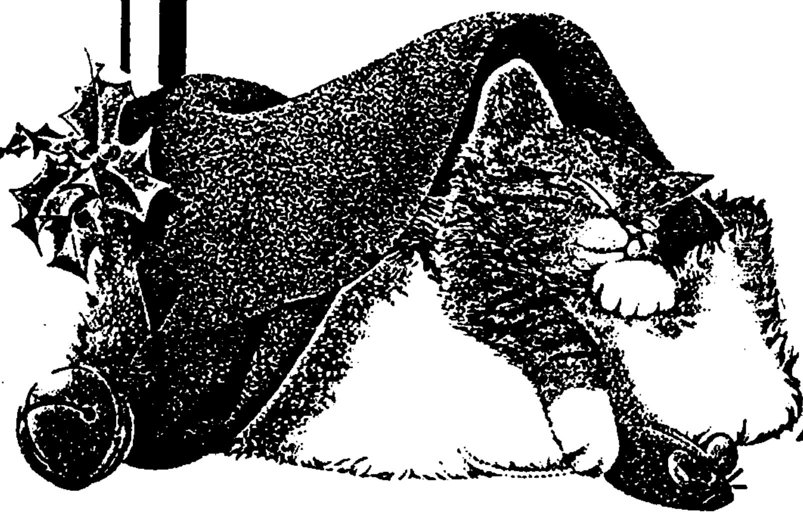
Wie wel eens aan tafel gezeten heeft met buitenlandse bankiers of potentiele investeerders, weet hoe gevoelig het jaartal 1996 ligt. Over het algemeen wil een bankier de lening liefst in zijn geheel terugbetaald zien vóór die in veler ogen fatale datum. Bij de leningen voor de grote hotels heeft Aruba zich wel garant gesteld, maar bij het ontbreken van een staatkundige band met Nederland is het de vraag of dat voldoende zou zijn geweest. De banken maken hun inschattingen en nemen aan dat onder de huidige omstandigheden Nederland Aruba nooit in de steek zal laten.
Mocht Aruba uit hoofde van een garantiestelling onverhoopt moeten betalen en dan geen geld hebben, dan zal Nederland zeker toestaan dat Aruba gelden uit de ontwikkelingshulp daarvoor gebruikt. Het is in dit verband zelfs tekenend dat het totaalbedrag dat Aruba aan garanties is aangegaan, per jaar een verplichting inhoudt die niet ver uit de buurt van het jaarlijks gegarandeerde bedrag aan ontwikkelingshulp ligt. De meeste garanties lopen ook in 1996 of korte tijd daarna af.
Wil Aruba dan zo graag onafhankelijk worden in 1996? Het antwoord is voorlopig nee. Bij een referendum nu zal waarschijnlijk een zeer grote meerderheid de onafhankelijkheid afwijzen en kiezen voor voortzetting van de huidige staatkundige band. De regering Oduber wil echter eerst nagaan of er een nieuwe relatie met Nederland mogelijk is, die zoveel op de huidige lijkt, dat de bezwaren wegvallen.
Het is de vraag of dit zal lukken. Waarnemers menen dat bij het aangaan van een volkenrechtelijke band — dus onafhankelijkheid — er toch een aantal van de huidige voordelen verdwijnen of niet effectief meer zijn. Er is over deze materie nog weinig nagedacht en nog minder op papier gezet. Verwacht mag worden dat de voorstellen die na veel vergaderen op tafel komen, aan Aruba onvoldoende zekerheden bieden en dus door de bevolking afgewezen worden. Als gevolg daarvan komt er een tweede ronde van eindeloos vergaderen en inmiddels komt de datum 31 december 1995 snel en dreigend dichterbij.
Die langdurige onzekerheid is fnuikend voor de economische ontwikkeling. Vandaar dat het bedrijfsleven op Aruba op dit punt voorstander is van de directe benadering van het probleem. Zoals ook verschillende politieke partijen willen, moet een op korte termijn te houden referendum uitmaken of Aruba al of niet de huidige staatkundige band wil voortzetten. De uitslag daarvan is voorspelbaar want er zijn op Aruba ook bij de regeringspartijen maar weinigen die de Nederlandse defensiebescherming en het Nederlandse paspoort willen kwijtraken.
De vraag is dan of een verzoek tot voortzetting van de status aparte in het Nederlandse parlement op een meerderheid kan rekenen. Zekerheid is daarover natuurlijk niet te krijgen, maar er zijn sterke aanwijzingen dat een ja van de meerderheid mogelijk is.
De volgende factoren zijn daarbij van belang:
a/ **De tijd werkt in het voordeel van Aruba.** Toen over de status aparte in het Nederlandse parlement werd gedebatteerd schreef het Nederlandse dagblad TROUW op 5-6-85 in een commentaar dat het niet verbazingwekkend was dat wijlen Betico Croes weinig bijval kreeg voor zijn wens om de volledige onafhankelijkheid per 1 januari 1996 eventueel nog te kunnen uitstellen en Trouw vervolgt: 'Op die manier zouden alle overige eilanden ook wel een aparte status willen hebben en binnen de kortste keren zou het Antilliaanse verband uit elkaar vallen'.
NRC/Handelsblad stelde in een commentaar: 'De Antillen als één geheel bestaan nu eenmaal niet. De Engelssprekende bovenwinden, zo'n 900 km verwijderd van Curaçao zijn ooit administratief onder Willemstad geplaatst maar daarmee is nog geen land gecreëerd. Bovendien bezitten alle eilanden afzonderlijk het zelfbeschikkingsrecht, dat is een aantal jaren geleden zo uitgesproken en vastgelegd. Welnu, waarom zouden de eilanden dan niet, als zij dat willen, voor een grote mate van autonomie maar met een blijvende band met Nederland kunnen kiezen?'
Het commentaar besluit met de woorden: 'De strenge houding van Nederland op dit moment lijkt voornamelijk bedoeld om Aruba niet bij voorbaat uit te nodigen elke voorbereiding van de onafhankelijkheid maar te staken. Ook worden over het hoofd van Croes heen de andere eilanden waarschuwend toegesproken, teneinde separatieneigingen wat af te remmen'. Tot zover de commentaren van twee toonaangevende kranten.
Nu 4 jaar later blijkt dat de Antillen toch uit elkaar vallen. Op Curaçao gaat een aparte status een belangrijk verkiezingspunt vormen en dat St. Maarten nog samen met Curaçao wil doorgaan gelooft bijna niemand meer. Curaçao wil status aparte maar zonder plicht tot onafhankelijkheid. Als Nederland daaraan toegeeft — en daar ziet het wel naar uit — dan kan Aruba uiteraard ook voor een voortzetting van de status aparte binnen staatkundig verband opteren.
Het type confederatie zoals nu via het Statuut bestaat tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba, wordt momenteel in Europa zelfs genoemd als een mogelijk voorbeeld voor de toekomstige band tussen Oost en West Duitsland. Achterhaald of verouderd is het dus beslist niet.
b/ **Voor Minister Hirsch Ballin hoeft de onafhankelijkheid niet.** De nieuwe minister van Justitie, maar ook Minister voor Antilliaanse en Arubaanse aangelegenheden, schreef het voor zijn aantreden als minister in het kabinet Lubbers III een artikel in het CDA blad Christen Democratische Verkenningen. Toen het blad in november verscheen was de heer Hirsch Ballin al minister, maar hij schreef het nog als hoogleraar staats- en bestuursrecht. In het artikel schrijft hij onder andere 'Het is begrijpelijk en legitiem dat van Nederlands Antilliaanse en Arubaanse kant Nederland het alleenrecht wordt ontzegd, te beslissen over de beëindiging van de staatsrechtelijke banden tussen de drie landen'.
Een onafhankelijkheid met een gemenebestverdrag ziet Mr. Hirsch Ballin niet als een werkbare oplossing. Als er bijvoorbeeld Nederlandse militairen op Aruba moeten blijven, kan dit niet in een gemenebest constructie. 'Zonder een overkoepelende regering die over het inzetten van de krijgsmacht kan beslissen, is effectieve Nederlandse militaire presentatie niet hanteerbaar' stelt Mr. Hirsch Ballin.

Arubaans paspoort zou leiden tot uittocht

Hij pleit in het artikel voor een Koninkrijk nieuwe stijl, bestaande uit 4 landen: Nederland, Aruba, Curaçao (met Bonaire) en als vierde de Bovenwinden. Het statuut zou gewijzigd kunnen worden tot een soort gemenebest, maar dan niet op volkenrechtelijke basis, maar met behoud van de staatkundige band. Dan kan dus ook een Nederlands paspoort en Nederlands defensie blijven.
Het mag duidelijk zijn dat de tijd is om nu op redelijke termijn de wens van Aruba voor de toekomstige band met Nederland kenbaar te maken en te verdedigen in een rondetafelconferentie met de Koninkrijkspartners. De tijd dringt, ook door de eenwording van Europa. Er komen steeds meer boven-nationale regelingen, waar Nederland niet meer zo gemakkelijk veranderingen in aan kan brengen. Met een Nederlands paspoort heeft men nu vrije vestigingsrechten in Nederland en tot op zekere hoogte in alle 12 EG-landen.
Momenteel wordt er gewerkt aan een regeling om voor West-Duitsland, Frankrijk en de Benelux de grenzen reeds te laten verdwijnen. Dit zogenaamde akkoord van Schengen regelt daarmee ook de regels die voor deze landen zullen gelden voor het toelaten van vreemdelingen. Nederland heeft op dit terrein een reputatie van solidariteit. In de buurlanden is dat minder. Het is daarom niet denkbeeldig dat het in de toekomst moeilijker wordt om met een niet-Europees paspoort vestigingsrecht in Nederland te krijgen.
Als er straks een soort muur om Europa komt, waarbinnen alleen personen met een EG-paspoort zich vrij mogen verplaatsen en vestigen, dan wordt het aanhouden van een Nederlands paspoort voor de Arubaan nog belangrijker. Velen zullen toch graag de mogelijkheid willen behouden om als men om wat voor reden dan ook eens een poosje buiten Aruba wil wonen, de vestiging in Nederland en de EG niet bij voorbaat geblokkeerd is.
Bij het accepteren van een Arubaans paspoort per 1 januari 1996, zal zeker een flink aantal Arubanen alsnog naar Nederland verhuizen om zodoende hun Nederlands paspoort met alle daaraan verbonden rechten niet te verliezen. Zo'n uittocht is iets wat de economie juist in deze jaren van sterke groei niet kan hebben. Regeling van de toekomstige relatie met Nederland is daarom niet iets dat we... achten kan. Het moet snel en efficient aangepakt worden en er moet toch uiterlijk in 1990 duidelijkheid kunnen zijn op dit punt.
Bij een juiste aanpak door allen die verantwoording dragen, kan Aruba een periode van grote voorspoed tegemoetgaan. Bij efficiënt bestuur in een democratisch bestel, een integere rechterlijke macht, een vrije pers, inventieve ondernemers, regeerders die rekenschap afleggen en ambtelijke diensten die worden gecontroleerd kan er niet veel fout gaan. Economisch staat Aruba zeker klaar om van de jaren negentig iets uitzonderlijks te maken met welvaart en welzijn voor een ieder die op zijn specifieke plaats zijn taak verstaat en aanvaarden wil. Aruba zal opnieuw tonen een uniek eiland te zijn.

KERST KRANT 1989

Kerst Krant Editie 1989

Veranderende uitvaartgewoonten op Curaçao

Wat overlijdensannonces ons te vertellen hebben

- door Rose Mary Allen -

HOE OPEN STAAN wij ten aanzien van zaken als sterven en dood? Is de dood taboe bij ons?
'Despues di entierro no ta (no por) resibi bishita na kas'. (Na de begrafenis ontvangt men of (kan men) geen bezoek aan huis (ontvangen). Zo besluiten tegenwoordig alle overlijdensadvertenties op enkele uitzonderingen na. Dus na een begrafenis geen samendrommen meer van families, buren, vrienden en bekenden bij het huis van de overledene.
Bovengenoemde mededeling geeft een indruk weer van de veranderende uitvaartgewoonten op het eiland. Het niet willen ontvangen van bezoek na de begrafenis staat in tegenstelling tot hetgeen men vroeger deed. Tot in de jaren vijftig van deze eeuw was het nog de gewoonte dat de mensen na de begrafenis naar het huis van de overledene gingen, 'pa laba man', wat letterlijk vertaald kan worden met om de handen te wassen. De 'labamentu di man' was echter meer dan een reinigingsritueel. Het was de wijze waarop de gemeenschap haar steun verleende aan de nabestaanden en hen begeleidde in het rouwproces.

De 'labamentu di man' bestond uit het wassen van de handen in een kom water die buiten op een tafel werd geplaatst aan de kant van het huis waar de zon ondergaat. Op dezelfde tafel vond men een opengesneden lamoenchi, zeep en een doek om de handen af te drogen. Tijdens dit ritueel kreeg men ook een sigaar, rum, koffie en beschuit. De bezoekers bleven toen tot laat in de avond bij de nabestaanden.
De mededeling om na de begrafenis thuis geen bezoek te ontvangen, lijkt in tegenstrijd te zijn met het patroon van de gastvrijheid binnen de Curaçaose cultuur. Men geeft vaak als reden hiervoor, de steeds stijgende kosten, waardoor het moeilijk wordt om de groter wordende kennissenkring thuis te onthalen. Ondanks deze mededeling komen er toch mensen die direct betrokken waren bij de overledene de nabestaanden opzoeken om hun medeleven te betuigen. Men kan deze mededeling interpreteren als een poging de dood steeds meer te halen uit de openbare sfeer en deze te plaatsen in een meer besloten sfeer.
Er bestaan ook uitzonderingen op deze regel. Dan staat er in de advertentie 'despues di entierro ta resibi bishita na kas', wat duidt op het feit dat men na de begrafenis wel bezoek thuis ontvangt. Het is best mogelijk dat in deze gevallen het woord 'niet' abusievelijk is weggelaten. Opmerkelijk is echter dat van de 5 advertenties waarin deze mededeling stond en die geplaatst waren in de jaren 1987 en 1988 er 2 afkomstig waren van mensen uit het dorp Boca Sami, een dorp dat zich kenmerkt door haar enorme groepsgebondenheid.

COLLECTIVITEIT

Er is op Curaçao geen enkel facet uit het leven van de mens dat zoveel collectieve aandacht krijgt als het overlijden. Noch geboorte noch huwelijk, die met puberteit en sterven door de antropoloog Van Gennep de belangrijke 'rites de passage' van de mens worden genoemd, krijgen in deze samenleving publiekelijk zoveel aandacht. De massamedia, zoals de radio, in mindere mate televisie en de laatste tijd ook de krant, spelen in het openbaar maken van het overlijden een belangrijke rol. Het plaatsen van een overlijdensbericht moet gezien worden als een sociale handeling. Overlijdensberichten geven bij hun bestudering een indruk weer van het rouwproces. De volgende vragen kunnen hierdoor beantwoord worden. Wie zijn er allemaal betrokken in het rouwproces? Geven de officiële nabestaanden aan anderen de mogelijkheid om de dode nog te zien door in het bericht een rouwkamer en bezoektijd te vermelden? Worden anderen die geen familieleden zijn uitgesloten van deelneming aan de uitvaart. In Nederland wordt dit medegedeeld met 'op verzoek van de overledene heeft de begrafenis (of crematie) reeds in alle stilte plaatsgevonden'. Dit bericht bewijst dat in Nederland sterven en begrafenis steeds meer privézaken aan het worden zijn.

UIT KRANTEN

In dit artikel wordt nagegaan welke informatie men uit de overlijdensadvertenties die op Curaçao geplaatst worden kan halen. Voor dit artikel werden de overlijdensadvertenties die in de kranten in de jaren 1987 en 1988 hebben gestaan, gebruikt, en niet die via de radio-omroepen afgekondigd. Meestal komen de advertenties die via de radio worden afgekondigd overeen met die in de kranten.
Soms echter worden overlijdensberichten afgekondigd via de radio, maar staan niet in de krant. Het betreft hier oude mensen, die geen kinderen hebben gehad en die een vrij eenzaam leven hebben geleid. Ook de dankbetuigingen en tevens uitnodigingen voor de bijwoning van een mis voor de zielenheil van de overledene, welke na de begrafenis geplaatst worden, zijn belangrijke studie-materialen. Hieruit blijkt ook dat de rituelen na de begrafenis veranderd zijn.
Vroeger bestond er de gewoonte dat nabestaanden na de begrafenis acht opeenvolgende dagen bijeenkwamen om voor de zieleheil van de overledene te bidden. Dit gebeurde onder leiding van een voorbidder, 'sakristan'. Het bidden vond plaats in het sterfhuis zelf, en niet zoals nu in een kerk. Deze 'ocho dia' zoals het genoemd werd, was ook een bewijs van saamhorigheid rond het sterven. Acht dagen lang werd men als het ware door de gemeenschap bijgestaan in het rouwproces. De laatste dag was iets bijzonders. Naast de gebeden werden ook liederen gezongen. Het altaartje dat tijdens de acht dagen stond opgezet, werd afgebroken. Met een doek probeerde men de ziel van de overledene weg te jagen waar deze mogelijkerwijs zou huizen. Op deze ocho dia werden ook 'kuenta di nanzi' verteld. Men kreeg ook te eten en te drinken. De schijnbare opgewektheid van deze laatste dag moet gezien worden als een begin van het proces waarin de nabestaanden zich stil aan moeten realiseren dat het leven verder gaat.
Tegenwoordig wordt er na de begrafenis via een aankondiging in de krant en op de radio mensen uitgenodigd om drie missen bij te wonen voor de overledene. Bij het merendeel van de mensen bestaat er de mogelijkheid om na de laatste mis thuis de rozenkrans te komen bidden. Dit wordt duidelijk gemaakt in de aankondiging, waarin het adres dan ook vermeld staat.

ROUW EN RITUEEL

In alle samenlevingen betekent het sterven van een individu een verlies voor de samenleving. Het verstoort immers de normale gang van zaken. Vooral het sterven van een voornaam lid, brengt de samenleving tijdelijk uit zijn evenwicht. Bepaalde posities worden dan vacant en dienen zo gauw mogelijk opgevuld te worden. Begrafenissen gaan dan ook gepaard met vele rituelen.
De begrafenis- en rouwrituelen fungeren als een soort verwerkingsmechanisme. Liefde voor de overledene wordt omgezet in verdriet en eventuele tekortkomingen vertaald in schuldgevoelens. Door deze rituelen stellen de nabestaanden hun aanhankelijkheid en eventuele afhankelijkheid aan de overledene voor een breed forum. De gemeenschap is er op de eerste plaats om te doen, de dood te bezweren. Door de vaste procedures die bij een sterfgeval in werking treden, houden zij de suggesties levend dat zij niet door de dood verrast kunnen worden, maar dat zij de situatie beheersen en onder controle hebben.
Tenslotte is het voor de gemeenschap belangrijk dat de doden geëerd worden. Het eren van de doden bekent een indirecte bevestiging van de plaats en taak die zij in de gemeenschap hebben gehad. Dit draagt zeker bij tot de sociale stabiliteit.

VERSCHILLEND

Begrafenisrituelen kunnen bij ieder volk verschillend zijn. Het is ook niet te verwonderen dat bij beschrijvingen van andere volken, deze ook ter sprake komen. Zo beschrijft de Nederlander Willem Bosman die in de jaren 1688 tot 1702 in Afrika woonden, allerlei gewoonten die hij waarnam in het tegenwoordige Ghana, Ivoorkust en Dahomey. In zijn 1704 uitgegeven boek over desbetreffende gebied, dat getiteld is 'Nauwkeurige beschrijving van de Guinese Goud-Tand en Slavekust', vermeldt hij ook een begrafenisritueel dat hij heeft meegemaakt.
Ondanks het feit dat zijn beschrijvingen beïnvloed zijn door de heersende opvattingen geven zij ons een beeld van hoe het geweest zou kunnen zijn. Bosman schrijft hieromtrent: 'Zo heeft Besje de geest gegeven had, werd zij met een kleed overdekt en het gehele dorp, groot en klein, oud en jong, niemand uitgezonderd kwamen in een zeer goede orde rondom het lijk. De mannen gelieten zich als uitgelate en pure dolle mensen en zij liepen op een gedurige draf rondom het huis van de overledene, ja zodanig dat geeve de vrouw noch maar half dood was geweest, zij haar met hun verduiveld geschreeuw geheel van kant geholpen hebben. De vrouwen die rondom het lijk zaten, begonnen ook hun stem te laten horen'. Bosman vervolgt zijn beschrijving waarbij het sterk rituele aspect van de begrafenis opvalt...

VROEGER EN NU

Vroeger meer dan nu het geval is, was sterven en alles wat daarop volgde een openbare aangelegenheid. Dit proces kon men verdelen in 3 etappes, namelijk de periode voordat de dood is ingetreden, de periode direkt na de dood intrad en de periode daarna. Iedere etappe kende haar rituelen waarbij de gemeenschap sterk bij betrokken was. Iemand die op sterven lag, werd door buren, familieleden, kennissen opgezocht. Er werd gezongen en gebeden, en indien de stervende nog bij bewustzijn was, had deze voorlopig zelf de leiding.
Na het overlijden werden bij de volksklasse in voornamelijk de buitendistricten de ramen en deuren van het sterfhuis wagenwijd opengezet, zodat de ziel van de overledene kon vertrekken. Ook werden de drums waarin water stond, omgegooid. De dood kon dan zijn handen niet hierin wassen. De aankondiging van de dood geschiedde met gebruik van een kachu (koehoorn), waarna anderen hun medeleven kwamen betuigen. Indien men lid was van een 'begrafenissocieteit' werd het bericht van het overlijden door een lid van de societeit rondgebracht. Vroeger werd de overledene thuis opgebaard, waardoor het niet zo snel onttrokken was aan het gezichtsveld van de nabestaanden. De nabestaanden konden tot aan de begrafenis bij hun overledene blijven. In tegenstelling tot vroeger sterven tegenwoordig heel weinig mensen thuis. Sterven gebeurt nu in een ziekenhuis of op de verpleegafdeling van een bejaardentehuis. In de weinige gevallen dat sterven thuis gebeurt, wordt het stoffelijk overschot bijna onmiddellijk thuis weggehaald en in een mortuarium opgebaard.

PARADOX

Overlijdensadvertenties zijn belangrijke graadmeters van de gevoeligheid van een volk ten aanzien van de dood. Ook op Curaçao geven de overlijdensadvertenties weer hoe men staat tegenover de dood. Men heeft hier duidelijk te maken met een paradox. Niet lang geleden reageerden enkelen zeer verontwaardigd over het feit dat op de Expo, een uitvaartbedrijf haar produkten publiekelijk tentoonstelde. Sommige zaken hadden er problemen mee om naast desbetreffend uitvaartbedrijf te staan. Toch geven de overlijdensadvertenties niet de indruk dat men de ogen dichthoudt voor de dood. In alle overlijdensadvertenties wordt het overlijden nadrukkelijk aangekondigd met 'A muri' (is overleden). Het wordt niet gecamoufleerd naar Nederlandse voorbeeld met 'Heden is ingeslapen', of 'heden is weggerukt'. Wel maakt men een onderscheid wanneer de dood na een zeer korte ziekbed is geschied. De advertentie luidt dan 'A muri repentinamente'. Doodgaan als gevolg van een ongeluk of als gevolg van zelfdoding, wordt aangeduid met 'A muri tragikamente'.

COMMERCIE

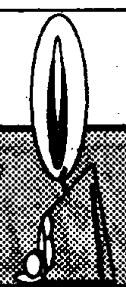
De vergaande commercialisering zien wij ook gereflecteerd in de overlijdensadvertenties. Uitvaartplechtigheden worden merendeels gedaan door commerciële uitvaartbedrijven die via reclame hun diensten aanbieden. Ook wordt duidelijk zichtbaar dat men de overledene slechts binnen een vastgestelde tijd kan bezoeken, en niet zoals vroeger ten allen tijde vóór de begrafenis.
Wat echter ook opvalt is de lange lijst van namen in wiens naam het overlijden wordt aangekondigd. Hieruit blijkt nog duidelijk de sociale groepsband, die zich manifesteert bij een levenscrisis zoals sterven. Niet alleen worden namen genoemd van ouders, echtgenoten, kinderen, maar ook van buren, goede vrienden, peetouders en — kinderen, worden vermeld. Indien men lid is van een organisatie, wordt deze ook genoemd.
Deze uitgebreide netwerkrelaties manifesteren zich ook bij de uitvaartplechtigheden. Personen die op verschillende manieren een band hebben met de overledene, komen bij de uitvaart bij elkaar. Aanwezig zijn op een begrafenis, wordt gezien als het vervullen van een plicht, 'kumpli'. Tegenwoordig vindt men dat mensen deze plechtigheden niet zien als een gelegenheid om hun blijk van medeleven te betonen, maar eerder als een vertoning van luxe kleren. Of dit een verschijnsel is van de laatste tijd moet nog bezien worden.
C.K. Kesler vermeldt dit verschijnsel bij mannen als in 1930 in het tijdschrift Tropisch Nederland, jrg.4, no.31. Hij schrijft 'Een eigennaardigheid, die negers overal vertoonen, waar zij te midden van blanken leven, is hun voorliefde om als daartoe maar eenigszins aanleiding is, deftig gekleed te zijn. Daarom zet een neger als zich daarvoor een gelegenheid voordoet, gaarne een hoogen hoed op en trekt een gekleede jas aan. 'Begrafenissen, vervolgt de schrijver, verschaffen daartoe, vooral op Curaçao, een gelegenheid, die men slechts ongaarne zou verzuimen'. Kesler vermeldt echter niet hoe vrouwen zich kleedden bij een begrafenis.

COMPLEXER

Men ziet ook dat er in kranten een groot aantal advertenties geplaatst worden voor één overledene. Dit gebeurt door werkgevers en organisaties en bewijst het steeds complexer worden van de samenleving, waarin mensen verschillende posities kunnen innemen.
Overlijdensadvertenties komen voor in alle ochtendkranten. Er worden heel weinig geplaatst in de middagkranten.
Door middel van de advertenties constateert men dat de openheid ten aanzien van het hebben van meerdere relaties steeds groter wordt. Zo is voorgekomen dat diverse vrouwen een advertentie en later een dankbetuiging plaatste voor een en de zelfde man. Ook is het voorgekomen dat vrouwen die een relatie hadden met een getrouwde man, een bericht plaatsten voor hun overleden minnaar. Deze stond dan in dezelfde krant waarin de wettige echtgenote haar aankondiging en dankbetuiging vermeldde. Ook de toenemende godsdienstige tolerantie is hier merkbaar. Mensen die in de loop van hun leven lid zijn geworden van een andere godsdienstige gemeente, krijgen een kerkdienst van die gemeente, maar worden begraven op een katholieke begraafplaats.
Verdriet wordt ook uitgedrukt in gedichten, die in kranten worden geplaatst. Moeders, echtgenoten, kinderen en soms ook kleinkinderen vertolken hun gemis in deze gedichten. De meeste worden geschreven door vrouwen. Uitzonderingen vormen mannen die in de gemeenschap al bekend staan als dichter. Deze gedichten zijn geschreven in de vorm, waarbij de letters van de naam en achternaam van de overledene, de beginletters vormen van het gedicht.
De massamedia spelen op Curacao een steeds grotere rol in het rouwproces en verdienen hierdoor zeker de nodige aandacht.

Kerst Krant Editie 1989

Zoetigheid vermindert denkvermogen

Doe minder met suiker in het nieuwe jaar ...

- door Rudolf de Wit -

IJ KENT HET WEL: December is de maand om uzelf het meest onmogelijke te beloven voor het komend jaar. Beloften zoals het stoppen met roken, of nu echt iets gaan doen aan de lijn, zijn de meest gemakkelijke en meest voorkomende. Het is blijkbaar zo dat men aan het begin van iets nieuws de gewoonte heeft om zichzelf uit te dagen. Het nieuwe jaar is daar een goed voorbeeld van. Misschien is het nog mogelijk om op 'de lijst van goede voornemens' nog een punt aan toe te voegen, namelijk 'goed zijn voor anderen en met name onze kinderen'. Voor sommigen zal dit artikel een motivatie zijn en anderen zullen aan het denken gezet worden.

Wist u dat suiker uw denkvermogen beperkt? Voor de Oosterse geneeswijze heeft het denken een sterke relatie met de darmen. De Chinezen vergelijken het structuur van de darmen met die van de hersenen. De darmen scheiden de onbruikbare materiele stoffen uit, en de hersenen slaan de immateriële gegevens op. Een trage darmwerking geeft een traag geheugen; Obstipatie geeft een stoornis in het denkvermogen. Indien u onvolwaardig voedsel tot u neemt dan kunt u ook niet verwachten dat uw denken geheel zuiver kan zijn. Het gebruik van suiker, chemische stoffen, kleurstoffen, varkensvlees enz. kunnen de darmen aantasten.

LEERPROBLEMEN

Vaak krijgen de acupuncturisten in de praktijk te maken met leerproblemen, concentratiestoornissen en rusteloosheid. Elke onderwijzer of onderwijzeres weet hoe graag deze stoorvelden in de klas gemist kunnen worden. Het is eigenlijk wel triest als we het goed bekijken; Uw wens als ouder is dat uw kind goede prestaties levert, uitblinkt boven de rest, intelligente opmerkingen kan plaatsen en het liefst in het bijzijn van de buurvrouw die altijd opschept over hoe goed haar Petertje wel niet is. Indien u uw kind steeds zoet houdt met allerlei snoepgoed of gesuikerde dranken dan is het onmogelijk dat hij of zij een gezonde darmwerking kan hebben. Door het eten van suiker daalt tevens de weerstand, waardoor het kind gemakkelijker infectieziektes kan oplopen zoals verkoudheid, griep, huidproblemen en ingewandstoornissen.

Alle respect voor Sinterklaas, de goedheilige man, de kindervriend, maar kan hij niet eens een keer beginnen met die heerlijke Spaanse mandarijnen mee te nemen en die uit te delen voor onze kinderen? Waarom moet hij nou altijd met dat geimporteerde, voedingsarme, kleur- en smaakstofrijke snoepgoed strooien? Trouwens hij is niet de enige schuldige die rondloopt; Wat denkt u van uw eigen creativiteit als uw kind jarig is? Er moet dan gehouden worden aan de traditie en de kinderen, vriendjes en vriendinnetje mogen 'op de gezondheid van uw kind' eten en drinken. Ik wil met u wedden dat het altijd weer hetzelfde zal zijn: snoep, taartjes, ijs, limonade, stroop oftewel suiker, suiker, SUIKER.

CRIMINALITEIT

Er zijn in de Westerse landen trouwens vele onderzoekingen verricht op het gebied van de voeding in relatie tot gedrag en criminaliteit. In 1980 is men in Amerika begonnen in een serie praktijkproeven na te gaan of het agressieve gedrag van criminele of precriminele jongeren minder wordt bij een gezonder dieet, rijker aan spoorelementen door een lage suikeropname, geen frisdranken, suiker vervangen door honing, geen zoete fabrieksdesserts en meer vers fruit te geven. Meestal werd in een jongerentehuis of strafinrichting het dieet plotseling gewijzigd zonder dat de jongeren (en veelal ook de staf) er erg in hadden dat er een proef op gang gezet werd (enkel- en dubbelblind studies). Op basis van de gebruikelijke dagrapporten werd de mate van antisociaal gedrag (vechtpartijen, agressie, ruzie/ongehoorzaamheid aan de staf en dergelijke) bepaald en kon men een toe- of afname na de verandering berekenen. Bij elkaar werden in 12 jongerentehuizen met in totaal 8076 jongeren bij 47% een significante vermindering in antisociaal gedrag geconstateerd. Bij de individuele studies moet men ook in deze opzet zeer zorgvuldig letten op mogelijke significante wijzigingen in de groep jongeren, op placebo effecten ('elke verandering heeft resultaat') en andere bijeffecten. Er is daarvoor in de literatuur discussie gevoerd.

FLORIDA

De eerste studies in Tidewater (Florida) betroffen 276 jongeren die over een tweejarige periode 934 agressieve daden pleegden. Na een verbeterd, suikerarm dieet bleek een afname in antisociaal gedrag (48%). Een jaar na de dieetverandering verminderde de agressie met 33%. In een jongerentehuis in Zuid-Californie werd bij twee groepen van 1382 en 289 jongeren een reductie in antisociaal gedrag van 44% geconstateerd. De grootste reductie, 86%, werd geconstateerd bij recidivisten van crimineel gedrag en drugrecidivisten (72%). In een tehuis in het noordCalifornische gebied Stanislaus werd bij 3399 jongeren, onder gelijke proefomstandigheden 25% verbetering geconstateerd.

In de zeven Californische tehuizen tezamen daalde het percentage zelfmoordpogingen met 44%. Opvallend was dat bij 723 meisjes geen veranderingen werden gevonden in dezelfde tehuizen waar bij jongens wel een afname werd geconstateerd. In deze tehuizen werd meestal een a-b-schema gehanteerd; een vergelijking voor en na de verandering in dieet.

Een terugkeer tot het oude slechte dieet, een a-b-a schema, werd gevolgd in Coosa Valley Celabama. Deze studie betrof 488 jongeren en duurde 22 maanden. Na de terugkeer tot het oorspronkelijke slechte dieet nam het antisociale gedrag weer toe met 54% (bij 104 jongeren en duurde zes maanden). Er werd van enkele kanten kritiek geleverd op de onderzoeksresultaten. Er zijn immers nog placebo effecten mogelijk. Een dubbelblind a-b proef ten aanzien van een verbetering in de kwaliteit van het versterkte sinaasappelsap, gevolgd door een a-b-a-b-a reeks, wees eveneens op een 47% minder antisociaal gedrag en betekende een verbetering in de proefopzet.

SCHOOLVOEDING

Als volgende stap hebben 803 scholen in New York een betere schoolvoeding ingevoerd en zijn de leerresultaten van die scholen gestegen op de nationale scorelijst. Het verbeterde dieet was arm aan vet, suiker en synthetische kleurstoffen en antioxidanten. Dit zou de betere resultaten verklaren.

Opvallend was een studie waar een adjunct-directeur een dubbelblind studie met gezonde voeding invoerde onder het mom van bezuinigingen. Een 'undercover' participerende wetenschapper, die onder de jongeren werkte, deelde na vier maanden mee dat het gedrag van de jongeren kennelijk was verbeterd en hij vroeg aan de staf wat daar de reden van kon zijn. Niemand had de proefopzet in de gaten gehad. Toen de resultaten bekend gemaakt werden kon de helft van de staf niet geloven dat het gedrag iets te maken had met het dieet. Na deze studies hebben verscheidene Amerikaanse gevangenissen en jongerentehuizen hun dieet verbeterd, omdat het niet meer kost en kennelijk werkt.

Zou het geen goed idee zijn om alvorens hoge eisen te stellen aan het gedrag en sociale omgang van onze kinderen, niet eerst onze maatstaven als ouders voor wat betreft de voeding wat kritischer te bekijken?

Een crimineel, die bevuild was met slechte gedachten toen hij zijn daad volbracht, moet bestraft worden. Het opsluiten van iemand, tesamen met anderen die op hetzelfde niveau denken als hijzelf, heeft weinig zin. Het voeden van deze asocialen met onvolwaardig voedsel is eigenlijk het voeden van nog meer criminele activiteiten. Misschien was het helemaal niet zo ongezond om een crimineel op 'brood en water' te laten zitten. Het blijkt nu weer een probaat middel te zijn om hen weer op het rechte spoor te krijgen.

Er is zoveel dat wij in eigen hand hebben en dit geldt vooral als wij het hebben over ziektes. De oorzaak voor ziektes, zowel lichamelijk als geestelijk zijn wij in de meeste gevallen zelf. Als wij ons nu gaan voornemen om in het komend jaar meer op onszelf te gaan letten dan is het lijstje 'goede voornemens' niet meer nodig. Wat uw goede voornemens ook mogen zijn voor het komend jaar, mijn wens is dat u voor het komend jaar van een gezond en helder denken mag genieten.

Voeding heeft invloed op het IQ zoals bij schoolkinderen is aangetoond.

Kerst Krant Editie 1989

Oostenrijks plaatsje overstelpt door post

Christkindl wereldberoemd door Kerstzegels- en stempels

- door Victor Hafkamp -

CHRISTKINDL - Wie een groot aantal kaarten van Oostenrijk doorbladert, zal haar op een plaatsje als de naam van dit [illegible] Christkindl [illegible] wil weten waar het plaatsje ligt in Oostenrijk bevindt, kan de beste Steyr [illegible] de Enns opzoeken. Steyr ligt in de deelstaat Opper-Oostenrijk, tussen Salzburg en Wenen. Niemand behalve wat Oostenrijkers zou ooit geweten hebben waar het gehucht ligt, als niet duizenden filatelisten het als een soort kerstbedevaartsplaats waren gaan beschouwen.

Elk jaar openen de Oostenrijkse posterijen op 1 december een provisorisch postkantoortje in Christkindl. Het kantoortje neemt tot en met 6 januari, het feest van de Driekoningen en einde van de kersttijd, alle briefzendingen met binnen- en buitenlandse bestemmingen aan en voorziet die van speciale vlagstempels die op het Kerstfeest betrekking hebben. Het eerste stempel wordt tot en met tweede Kerstdag gebruikt, het tweede voor de periode van 26 december tot en met 6 januari.

Verzamelaars hoeven er niet voor naar Christkindl te reizen om de stempels te bemachtigen. Ze kunnen een aan zichzelf gerichte enveloppe in een andere briefomslag naar Christkindl sturen en die enveloppe daar laten zegelen en stempelen. Een internationale antwoordcoupon geldt als betaalmiddel voor de Oostenrijkse (Kerst)postzegel die hun enveloppe zal sieren.

Vorig jaar werden meer dan twee miljoen enveloppen van de Christkindl-stempels voorzien: 802.000 voor Oostenrijk, 856.000 voor buitenlandse bestemmingen en nog eens 300.000 op ongeadresseerde enveloppen. Dit jaar zal het aantal groter zijn. Verzamelaars van het thema 'Kerstmis op postzegels' zijn erg geinteresseerd in de Christkindl-afstempelingen.

OORSPRONG

De oorsprong van Christkindl gaat terug tot het jaar 1695. Een zekere Ferdinand Sterl, brandwacht van de parochiekerk en koordirigent in Steyr, kreeg van de zusters van het Celestinerklooster een wasbeeldje van het kind Jezus met in de ene hand een kroon en in de andere een kruis [illegible]. Sterl zette het beeldje in de holte van een spar en knielde enkele keren per week voor het beeldje om te bidden voor de genezing van zijn kwaal, de epilepsie. Hij genas na vele maanden intensief bidden en verkondigde dat in zijn omgeving. Dat maakte op de dorpsbewoners zoveel indruk dat ze de plaats waar het beeldje stond als een soort bedevaartsoord gingen beschouwen. Besloten werd er een houten kapelletje neer te zetten dat de naam 'Christkindl unterm Himmel' (het kindje Jezus onder de hemel) kreeg. In 1702 begon de bouw van een echte kerk onder leiding van de [illegible] bouwmeester, de beroemde architect Jakob Pandtauer zijn taak over te nemen en het kerkje te bouwen dat in 1708 werd geopend. Het beeldje van het kerstkind werd op het hoofdaltaar geplaatst in een [illegible] die met stralen omgeven was.

In de kerk van Christkindl is boven het altaar een groot doek te zien van de schilder Johann Carl von Resfeld (1658 - 1735). Het stelt de geboorte van Christus voor. Een detail van dit schilderij is afgebeeld op de Oostenrijkse Kerstzegel van dit jaar. De kerk van Christkindl werd in 1958 afgebeeld op een zegel van twee shilling in een Oostenrijkse serie die 'monumenten en gebouwen' als thema heeft.

De posthistorie van Christkindl dateert van na de tweede wereldoorlog. Zoals de posterijen in veel landen rond het kerstfeest veel brieven ontvangen die aan de kerstman zijn gericht, zo kwamen in de jaren veertig bij de Oostenrijkse posterijen veel kinderkaarten binnen, geadresseerd aan het kerstkind, of zoals de Oostenrijkse kindertjes schreven 'An das Christkindl'. De post herinnerde zich het bestaan van het gehucht in Opper-Oostenrijk dat uit enkele tientallen huizen bestond. De post voor het kerstkind werd doorgezonden naar het postkantoor, waaronder Christkindl ressorteerde. De postbeambten raakten er wat door in verlegenheid en deponeerden de poststukken maar bij de pastoor van het kerkje in Christkindl.

VERGISSING

De pastoor beging toen de historische vergissing de (toen nog enkele) briefschrijvertjes te beantwoorden. Hij had er de tijd voor, want de enkele bewoners van Christkindl leefden braaf en behoefden nauwelijks zielzorg. Het gevolg was wel dat steeds meer kinderen het voorbeeld van hun collegaatjes volgden en het kerstkind met post begonnen te overstelpen. De pastoor kon het werk niet meer aan en raakte aardig overspannen. Toen greep de post in. Ten huize van de pastoor werd een tijdelijk postkantoor ingericht om de post van de jeugd - en later ook van de volwassenen - van een speciaal stempel te voorzien. De eerste speciale stempeling dateert van 1950 en toonde het kind Jezus met een kerstboom.

De afbeeldingen op de stempels zijn in de loop der jaren sterk veranderd. Ook de drie koningen of drie wijzen komen op de stempels tegenwoordig ruimschoots aan hun trekken. Sinds 1965 zijn er twee stempels beschikbaar, één voor de periode tot en met tweede Kerstdag, de ander voor de periode erna.

KERSTZEGELS

De Kerststempels van Christkindl zijn voor veel verzamelaars een leuke aanvulling op hun collectie zegels die het Kerstfeest tot thema hebben. Zo'n collectie is - gezien de lawine uitgiften van de laatste jaren - nauwelijks meer bij te houden. De afgelopen weken zijn ook weer in verscheidene landen Kerstzegels uitgekomen.

Hongarije was het eerste land dat dergelijke zegels in omloop bracht. Het gaf in 1943 drie exemplaren (4, 20 en 30 filler) uit met typische Kerstvoorstellingen. Ook dit jaar -op 10 november - kwam Hongarije weer met een Kerstzegel van drie forint met de Heilige Familie en het Hongaarse woord voor Kerstmis: Karácsony 1989. Cuba was het tweede land dat kerstzegels uitgaf en wel in 1951.

Nog vóór Hongarije zijn Kerstzegels liet verschijnen had Canada al zegels laten uitkomen die het opschrift 'Xmas 1898' dragen. Het zijn twee zegels van 2 pence die in feite niets met het Kerstfeest te maken hebben en daarom in de filatelistische wereld ook niet als echte Kerstzegels worden beschouwd.

Ter gelegenheid van de invoering van een uniforme briefport voor het hele Britse imperium in 1898 had de postdirekteur een speciale zegel in voorbereiding. Het ontwerp omvatte een wereldkaart in Mercatorprojectie. Alle Britse gebieden in de wereld stonden er op in het rood aangegeven en op de zegel kon men lezen: 'We hold a vaster Empire than has been'. Het was de eerste regel van een gezang dat sir Lewis Morris voor het gouden regeringsjubileum van koningin Victoria in 1887 had gemaakt.

De Britse directeur-generaal van de posterijen, de hertog van Norfolk, toonde het ontwerp met trots aan koningin Victoria. Ook zij was erg voldaan over de zegel: haar imperium was indrukwekkend en de hele wereld kon daar via de postzegels getuige van zijn. [illegible] 'Op de verjaardag van de prins'. Hij bedoelde daarmee de negende november, de verjaardag van de prins van Wales, de latere koning Edward de Zevende. De vorstin moet toen erg boos geworden zijn. Zij was - zo zeggen de kronieken - jaloers op haar zoon, omdat hij haar zou opvolgen en haar grote wereldrijk zou erven. Ze vroeg dan ook onmiddellijk: 'Welke prins?' De hertog moet toen begrepen hebben waar hem de schoen wrong. Heel diplomatiek moet hij toen hebben geantwoord: 'Op de verjaardag van de Prins des Vredes, op Kerstmis'. In alle haast heeft de drukker toen de opdruk 'Xmas 1898' aan het ontwerp toegevoegd. En zo kreeg Canada Kerstzegels die nooit als Kerstzegels bedoeld waren.

OUDSTE

Het oudste Kerststempel stamt uit Engeland. Op 22 december 1902 gebruikte de post in Rochdale dit buitengewoon schaarse stempel met als tekst: 'Posted in advance/ for delivery/on/Christmas Day'.

Tot 1909 werden zulke stempels ook gebruikt in kleine plaatsen nabij de stad Manchester. Er was evenwel weinig belangstelling voor en dus werden ze weer spoedig ingetrokken.

Die stempels werden in de periode van 17 tot 22 december afgedrukt op alle zendingen, waarvan de afzender wilde dat ze op Kerstmorgen zouden worden bezorgd.

Sommige posterijen geven ook speciale Kerstpostbladen uit. De Britten kennen ze al sinds 1965. Dankzij hun fraaie illustraties zijn ze [illegible] bij de verzamelaars. Dit jaar staat het luchtpostblad in Engeland in het teken van de kathedraal van Ely, die ook het thema van de Britse Kerstzegels dit jaar vormt. De Kerstzegels hebben voor het eerst sinds 1975 weer eens toeslagen. De opbrengst zal door de Britse post worden verdeeld tussen verscheidene charitatieve instellingen. Speciale zegels voor de correspondentie rond de feestdagen doen het in het algemeen goed bij het publiek. In Nederland zijn dit jaar voor de derde achtereenvolgende maal reductiezegels uitgekomen. De zegels van dit jaar zijn driehoekig. Het is voor het eerst sinds 1936 dat er in Nederland weer eens driehoekige postzegels te koop zijn.

Tot 31 december kunnen de zegels [illegible] worden gebruikt op [illegible] wenskaarten, wat een korting van 5 tot 15 cent betekent. De zegels zijn alleen in vellen van tien te koop.

In de afgelopen twee jaar hebben de reductiezegels de PTT enkele miljoenen aan inkomsten opgeleverd. De Posterijen van de Nederlandse Antillen hopen ongetwijfeld dat hun experiment van dit jaar met de kortingzegels even succesvol wordt..

